

NƏRİMAN MAHMUD

QANLI KÜRSÜ
(Povestlər və hekayələr)

"TƏFƏKKÜR" nəşriyyatı
Bakı-2007

Redaktoru: Yusif Dirili

Nəriman Mahmud (Mahmudov Nəriman Məhəmməd oğlu). Qanlı kürsü (Povestlər və hekayələr). - Bakı, "Təfəkkür", 2007. - 220s.

Kitabda iki povest və dörd hekayədən ibarət nəsr nümunələri toplanmışdır. Həmin nümunələrin süjetini ən müxtəlif cinayətlər, cinayətlərin istintaq axtarışları təşkil edir. Əsərlər dinamik, gərgin epizodlar, psixoloji-dramatik səhnələr üzərində qurulmuşdur.

N $\frac{4702060204 - 093}{065 - 2007}$ qrifli nəşr

ŞƏR ÜZƏRİNDƏ QƏLƏBƏ SEVİNCİ (ön söz)

Dəyərli oxucu! "Qanlı kürsü" tanınmış jurnalist, "Nəbz" qəzetinin baş redaktor müavini, yazıçı-publisist Nəriman Mahmudun, əsas qayəsini dini-əxlaqi tərbiyə, insan məişəti və psixologiyası, mənəvi dəyərlərin aliliyinin tərənnümü və digər məsələlər təşkil edən "Sırr qapısı" romanından sonra sayca ikinci bədii əsəridir. Kitabda yazıçının iki povesti ("Qanlı kürsü" və "Qatil qadın") və dörd hekayəsi ("Balaca xəfiyyə", "Körpə alveri", "Sifarişli qətl" və "Kibrit qutusu") toplanmışdır. Bu nəsr nümunələrinin süjetini ən müxtəlif cinayətlər, cinayətlərin istintaq axtarışları təşkil edir. Əsərlər dinamik, gərgin epizodlar, psixoloji-dramatik səhnələr üzərində qurulmuşdur.

"Qanlı kürsü" povestində ədalətli, vicdanlı, bacarıqlı hüquq işçisi kimi tanınan polis şöbəsinin rəisi mayor Mərdanovla, onun müavini, səriştəsiz, amma eyni zamanda hiyləgər, məkrli, şöhrətpərəst Sultanov müasir cəmiyyətimizin real tipik obrazları kimi yadda qalır. Povestdə öz xoşbəxtliyini başqasının bədbəxtliyi üzərində qurmağa çalışan Sultanov çirkin, insanlığa yaraşmayan hərəkətləri ilə polis rəisi Mərdanovu işdən uzaqlaşdırmağa nail olub, onun kürsüsünə yiyələnsə də, çox qısa zamanda şöhrətpərəstliyinin qurbanına çevrilir, ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verməli olur.

Mərdanovun bir hüquq işçisi olaraq saflığından, təmizliyindən istifadə edən Sultanovun öz rəisinə qarşı məkrli planlar qurması da əsərdə çox bacarıqla təsvir olunub. İlk öncə oxucuya elə gəlir ki, o, hiylələri ilə hər şeyə nail olur. Amma qara niyyətlərin meydan sulaması uzun çəkmir. Günahlar üstündə qurulan "xoşbəxtliyi", çox çəkmir ki, bədbəxtlik əvəz edir, sonda hər kəs öz günahının cəzasını çəkməli olur.

"Qatil qadın" povestində isə əxlaqsız, həyatında çox kişilərin yaşadığı, kriminal ünsür kimi təqdim edilən Nəzirə adlı qadın və onunla nikahsız yaşayan, sonda ehtiraslarının qurbanına çevrilən mənfi personajlar təsvir olunur. Öz qurbanlarını adətən xüsusi zəhərləyici maddə ilə qətlə yetirib onların var-dövlətlərinə sahib çıxan, peşəkar, təcrübəli, əsasən heç bir iz qoymayan, həmişə "sudan quru çıxan" Nəzirə sonda elə var-dövlət hərəsiyinin qurbanı olur. O, rayon polis idarəsinin rəisi Muxtarovdan tapşırıq alan əməliyyat qrupunun rəhbəri, təcrübəli polis işçisi Qəribovun son dərəcə dəqiqliklə qurduğu "tora" düşərək ələ keçir...

Çox vaxt bu və digər əsəri oxuyub onunla tanış olan hər bir gənc özünü həmin əsərin qəhrəmanlarına bənzətməyə çalışır. Beləliklə, obyektiv həyatı, gerçəklikləri əks etdirən, onunla həmahəng olan, oxucuda müəyyən hisslər oyadan, onu düşünməyə vadar edən, bəzən güldürən, bəzən ağladan, təəssüfləndirən, nəhayət ədalətin zəfər

çaldığını görəndən sonra oxucuda nikbinlik, gələcəyə inam, həyat eşqi yaradan əsərlər əbədiyaşarlıq qazanır, əsrlərdən-əsrlərə, nəsillərdən-nəsillərə yetişir. Oxucu da müəlliflə, əsərin qəhrəmanı ilə birlikdə cəmiyyətin ağrısını, əzab-əziyyətini və nəhayət ədalətin, xeyirin şər üzərində qələbə sevincini duyur. Pövestlərlə yanaşı, kitabda toplanmış hekayələr də bu baxımdan təqdirəlayiqdir.

N.Mahmud yaratdığı qəhrəmanları vətənpərvərlik, mübarizə, cəsarət, mərdlik, qeyrət, mənəviyyat, ədalət simvoluna çevirərək bu kimi dəyərlərin hər şeydən yüksəkdə dayandığını, dayanmalı olduğunu öz oxucularına aşılayır. Yazıcının bu kitabda toplanmış detektiv istiqamətli nəsr nümunələrində cərəyan edən hadisələr həyati, inandırıcı və həqiqətə yaxındır. Xeyirxahlıq, möhkəm iradə, nəzakətlilik, təmkinlilik, müdriklik onun qəhrəmanlarını səciyyələndirən əsas əlamətlərdir. Əsərdə insan arzusu çiçəkləyir, xeyir şər üzərində qələbə çalır, haqq, ədalət nə qədər nazilsə də, üzülmür.

Əsərin üstün cəhətlərindən biri də budur ki, adi vətəndaşdan tutmuş, sıravı hüquq işçilərinə, vəzifəli şəxslərə qədər hər kəs törədilən cinayətlərin gizli qalmadığının, hətta ən təcrübəli kriminal ünsürün cinayətinin üstünün açılmasının, vəzifəsindən, tutduğu mövqedən asılı olmayaraq bütün cinayətkarların ifşa edilməsinin şahidi olur.

Elə bu baxımdan da əsərin insanları ədalətsizlikdən, bir-birinə qarşı pis əməllərdən çəkindirəcəyinə inanırıq. Və əminik ki, əsər geniş oxucu kütləsi tərəfindən rəğbətlə qarşılanacaqdır.

İsmayıl Kazımov
Filologiya elmləri doktoru, professor

QATİL QADIN

İki il olardı ki, Nəbi kişinin arvadı rəhmətə getmişdi. O, bu müddət ərzində heç kəslə evlənməyib tənha yaşayırdı. Gözünün ağı-qarası, yeganə qızı olan Zəminə isə öz həmkəndlisi Əzimlə ailə qurduğundan, bütün gününü atasının yanında keçirə bilməsə də, hər gün ona baş çəkir, kişinin xörəyini, çayını hazırlayır, evi sahmana salır, paltarlarını yuyur, bəzən də atası onlara gəlir, günün müəyyən hissəsini qızı və kürəkəni ilə birlikdə olurdu. Amma bu münasibət də Nəbinin doğma ocağını isitmirdi. Elə bil nəşə çatışmırdı kişinin evində. Bunun nə olduğunu Nəbi yaxşı bilsə də hələlik evlənmək barədə düşünmürdü. Kənd camaatı, qohum-əqrəba bunu onun arvadına olan sədaqətinin, sevgisinin nəticəsi kimi qəbul etsə də, qızı Zəminənin əziyyətlər çəkməsini görəndə Nəbiyə haqq qazandırmırdılar.

Belə həyat tərzi onun özündən çox qohum-qardaşını narahat edirdi. Odur ki, bir gün yığışib onu evləndirmək qərarına gəldilər. Çox çək-çevirdən sonra Nəbi razılıq verərək başqa bir qadınla evləndi. Bu, əvvəllər Bakı-Moskva qatarında vaqon bələdçisi işləyən Nəzirə idi. Son vaxtlar işini atmışdı. Bakı şəhərində yüngül həyat tərzi keçirirdi. Tanış-bilişlər, əvvəlki iş yoldaşları onu Naza deyərək çağırırdılar...

***

Nəbinin dərдинin üstünə başqa bir dərd də gəlmişdi. Arvadının vəfatının üçüncü ilində qızı Zəminə ərindən boşanmışdı. Bir neçə ay olardı ki, atasıyla birlikdə yaşayırdı. Buna baxmayaraq daxili narahatlığı, nıgarançılığı getdikcə artırdı. Əvvəllər ögey anası, daha doğrusu, atasının yeni arvadı onunla mülayim davranırdısa, son vaxtlar vəziyyət xeyli dəyişmişdi. "Anası" hər xırda işdən ötrü Zəminəni acılayır, evin bütün işlərini ona tapşırırdı. Əri evə gələndə isə evin işlərini özü görər, Zəminə ilə mehriban münasibət qurmağa çalışırdı. Yazıq ata da onların arasındakı əsl münasibətdən xəbərsiz idi. Səhərdən axşamadək işləsə də bunun əvəzində danlanan Zəminə bu barədə atasına bir kəlmə də danışmazdı. Anasının ölümündən sonra üstəlik Əzizlə boşanmasını da özünün tale kitabına yazılmış kədərli bir səhifə kimi qəbul edirdi.

Zəminənin ögey anasıyla aralarındakı münasibətlər getdikcə kəskinləşirdi. Elə vəziyyət yaranmışdı ki, qadın hətta ərinin yanında da Zəminəni danlamaqdan çəkinmirdi. Əvvəllər qızına qarşı arvadının pis nəzərlərlə baxdığını azacıq da olsa hiss edəndə ona acıqlanan ata, artıq belə məsələlərə əhəmiyyət vermirdi. Çünki Nəzirə özünü onun yanında elə göstərmişdi ki, kişi arvadının tam səmimi və mehriban adam olduğuna hədsiz dərəcədə inanmışdı. Amma yazıq ata bilmirdi ki, yeni arvadı indiyə kimi çox sifətlər görmüş, çoxunun anasını ağlar qoymuşdu. Bəs necə

olmuşdu ki, Nəzirə Nəbinin qəlbinə yol tapa bilmişdi?

Bu bədheybət, halsız-qılıqsız qadın doğrudan da Zəminənin atasından əvvəl bir neçə kişiylə ailə qurmuş, var-dövlətlərinə, mal-mülklərinə sahib olandan sonra onlarla nikahını pozmuşdu. Onun sonuncu ərinin bütün bunlardan xəbəri yoxuydu. Heç ola da bilməzdi. Qadın respublikanın ən ucqar rayonlarından idi. Zəminənin atasından qabaq Rusiyada yaşayan Xasay adlı bir azərbaycanlıya ərə getmişdi. İndi olduğu kimi əvvəllər də azərbaycanlıların bir qismi yaxşı pul qazanmaq üçün Rusiyaya üz tutar, uzun müddət orada işləyəndən sonra çoxu Azərbaycana qayıdardı. Ancaq Xasay həmin çoxluğun içərisində deyildi. Vətənə qayıtmaq istəmirdi. Əslində vətəndə ağ gün də görməmişdi.

Kasıbçılıqla böyüyən Xasay, orta məktəbi qurtarar-qurtarmaz atasını itirmişdi. Özündən və anasından başqa bir kimsəsi də yoxuydu. Tale onda üzünə gülmüşdü ki, hərbi xidməti başa vurduqdan sonra Bakı-Moskva qatarında vaqon bələdçisi kimi işə düzəlmiş, bir qədər qəpik-quruş toplaya bilmişdi. Buna baxmayaraq, necə deyərlər, kiprikləri ilə od götürüb min bir əziyyətlə onu böyüdüb ərsəyə yetirən anasını çox vaxt evdə tək qoyub kefi istədiyi yerlərdə gecələyir, eyş-işrətlə məşğul olurdu. Hətta arvad bu hərəkətlərə görə irad tutanda ağır cavab alır, bəzən də oğlu ona əl qaldırırdı. Bir neçə aydan sonra isə yazıq ana

övladının nankorluğuna dözməyib xəstələndi və çox keçmədi ki, dünyasını dəyişdi.

Anasının vəfatından sonra növbəsi oldu-olmadı, gününün çoxunu qatarda keçirən Xasay artıq atasından qalma o qədər də böyük olmayan birotaqlı evi satın Moskvaya köçmək qərarına gəldi. Və belə də etdi. Əvvəlcə kiçik bir otağı kirayəyə götürüb təxminən altı aya yaxın orada yaşadı. Artıq buraya köçəndən bəri yalnız növbəsi yetişəndə qatarla gedib-gələrdi. Boş vaxtlarında isə yaxşı bir obyektə gözətçilik edərdi. Maddi vəziyyəti xeyli yaxşılaşmışdı.

Kirayədə qaldığı evin sahibəsindən aldığı təklif Xasay üçün lap göydəndüşmə oldu. O, kirayənişinə evlənmək təklif etmişdi. Xasaydan təxminən on səkkiz-iyirmi yaş böyük olan bu tənha qadın evlənməyin müqabilində evi kirayənişinin adına keçirmək barədə razılığa da gəlmişdi. Lakin rus qadını işini əvvəlcədən planlaşdıraraq Xasayı ilk növbədə nikah bağlamağa razı saldı. Hər şey hazır olandan sonra evin sənədlərini qaydaya salıb onun adına keçirdi...

Xasay qadınla cəmi on iki il yaşadı. Amma o, bu müddət ərzində həmişə canını qadından birtəhər qurtarmaq barədə fikirləşirdi. Çalışırdı ki, onunla boşanıb başqa birisiylə, özü də azərbaycanlı qadınla evlənsin. Ancaq ev məsələsini gözünün qabağına gətirəndə əli hər yerdən üzülürdü. Ev onun adına olduğundan ilk baxışdan Xasaya elə gəlirdi ki, problemi asanlıqla həll etmək mümkündür. Əslində isə

bu qərrib ölkədə düşündüklərini həyata keçirmək cəhdinin nəylə nəticələnəcəyini götür-qoy edəndə bu prosedən qalib çıxacağına inanmırdı.

Buna baxmayaraq Xasay fikrində qəti idi. Rus qadınından canını qurtarmalıdır, vəssalam. Bunun əsas səbəbi arvadının yaşca ondan xeyli böyük olmasında deyildi. Əslində artıq onun özü də yaşa dolmuşdu. Xasayın azərbaycanlı mentaliteti, öz hərəkətlərində sərbəstliyə öyrənmiş, başqa kişilərlə gəzməyi adi qəbul edən rus qadınları ilə əbədi ailə həyatı qurmağa imkan vermirdi. Necə olsa da azərbaycanlı kişisiydi, qadınını yad kişiylə görmək onun qüruruna toxunurdu.

Xasay belə həyatın adıləşdiyi bir ölkədə arvadı da olsa belə, rus qadınına söz deməyin heç bir əhəmiyyəti olmadığını başa düşürdü. Ona görə də fikirləşdi, yollar aramağa başladı. Nədən başlamaq, nə etmək lazım gəldiyini bilməsə də qadın "ovu" barədə düşündü. Və birdən xəyalına vaxtilə eyni qatarda işlədikləri Nəzirə gəldi. Elə bu xəyalla da həmin gün axşam saat səkkizin yarısında Bakıdan Moskvaya gələn sərnişin qatarını qarşılamağa çıxdı. Qatar düz bir saat gecikirdi. Bu gecikmənin hər bir dəqiqəsi Xasaya saat kimi görünürdü.

Nəhayət vaxt tamam oldu. Səkkizinci vaqondan 40-45 yaşlarında bir kişi düşdü. Həmin adam Xasayın iş yoldaşığıdır. Onunla eyni qatarda, lakin başqa növbədə işləyirdi. Öpüşüb-görüşdülər, hal-əhval tutdular. Xasay çox gözləmədən birbaşa mətləbə keçib

Nəzirəni soruşdu. Dostu da onu intizarda qoymadı, vaxt itirmədən Nəzirənin telefon nömrəsini, qaldığı yerin ünvanını kağız parçasına yazıb ona verdi. Bundan sonra Xasay dostundan ayrılıb evə getdi.

Qatar səhər tezdən geriyyə - Bakıya qayıtmalıydı. Nəzirə ilə görüşmək üçün Xasay da həmin qatarla yola düşmək fikrindəydi. Bu barədə arvadına məlumat versə də, gedişinin əsl məqsədini ona bildirmədi. Rus qadını isə ərinin səmimiyyətinə inanırdı. Odur ki, razılıq verdi. Hətta vəğzala qədər gələrək onu Bakıya yola saldı. Qatar yenə də gecikirdi. Özü də əvvəlkindən fərqli olaraq düz iki saat. Gecikmələr Xasayı lap hövsələdən çıxarmışdı. Amma əlindən heç nə gəlmirdi. Canını dişinə tutub birtəhər mənzil başına çatdı.

Xasay taksiyə əyləşib ünvanı sürücüyə verdi. Çox keçmədi ki, Nəzirəni tapdı, vaxt itirmədən Moskvada yaşamasından, rus qadınına evlənməsindən tutmuş, onunla boşanmaq qərarına gəldiyinə qədər hamısını ona danışdı. Bir qədər tərəddüddən sonra onunla evlənmək arzusunu da Nəzirəyə bildirdi. Qadına da elə bu lazımydı. Amma özünü o yerə qoymayıb əvvəlcə naz elədi, Xasayın öz fikrində qəti olub-olmadığını öyrənmək istədi. Tam əmin olandan sonra rus qadınından yaxa qurtarmaq haqda məsləhətləşməyə başladılar. Nəzirənin məsləhəti ilə qadını aradan götürmək qərarına gəldilər. Razılaşmaya görə Xasay arvadını Bakıya gətirməli, Nəzirəylə birlikdə onu zəhərləməli, sonra dəfn etməliydilər.

Hər şey plan üzrə gedirdi. Xasay yenidən Moskvaya qayıtdı. Şərtləşdikləri kimi Nəzirəni bacısı kimi təqdim etməli, rus qadını ilə birlikdə onun "ad gününə" gəlməliydilər. Belə də oldu. Arvadı tərəddüd etmədən Xasayın yanına düşüb Bakıya gəldi. Nəzirə "qardaşının" arvadını həddən artıq yaxşı qarşıladı. Stolun üstünü hər cür təamlarla bəzəmişdi.

Nəzərdə tutulan və insan orqanizmini tədricən zəhərləyib onu öldürən xüsusi maddə qadına şampan şərabının tərkibində verilməli idi. Hər şeydən xəbərsiz olan zavallı qadın isə stolun üstündəki ləziz yeməkləri çox ləzzətlə və acgözlüklə yeyirdi. Sanki indiyə qədər belə yeməklər görməmişdi.

Qadının heç bir hərəkətini nəzərdən qaçırmayan Nəzirə, əvvəlcə gürcü konyakı içməyi təklif etdi. Onlar üçlükdə oturub bir şüşə konyakı boşaltdılar. Artıq rus qadınının özünü idarə edə bilmədiyini hiss edən Xasay, guya hörmət əlaməti olaraq bu dəfə onlara özü qulluq etməyə başladı. Mətbəxdən şərabı gətirib stolun üstünə qoydu, əlavə olaraq balıq və toyuq qızartması gətirdi. Konyakın istisi başına vuran rus qadını fərqi nə varmadan əlinə keçən yeməklərdən yeyir, şərabdan içirdi. Xasayla Nəzirə isə tədricən, yavaş-yavaş huşunu itirən qadının tamam özündən getməsini gözləyirdilər.

Proses bir qədər uzun çəksə də nəhayət gecədən xeyli keçmiş onların arzuladıqları an gəlib çatdı.

Qadın tamam huşsuz vəziyyətdə çarpayının üstünə uzanmışdı. Xasay onun nəbzini yoxladı. Heç nə hiss olunmurdu. Ürəyi tamamilə dayanmışdı. Qadının keçindiyinə əmin olandan sonra Nəzirənin köhnə tanışlarından biri ilə zəngləşib maşın lazım olduğunu bildirdilər. Maşın gələnə qədər Xasayla Nəzirə evi səliqəyə salıb meyiti hardasa dəfn etmək barədə fikirləşdilər. Artıq hər şey qaydasındaydı. Bir azdan sürücü gəlib çıxdı. Vəziyyəti ona danışaraq meyiti şəhərdən kənara çıxarıb heç kəsin ayağı dəyməyən bir yerdə dəfn etdilər. Geriyə qayıtdıqdan sonra sürücünün pulunu artıqlaması ilə verib yola saldılar.

Hadisənin səhərisi günü Nəzirə Xasayla birlikdə qatarla Moskvaya yola düşdü. Bu minvalla onlar bir ilə yaxın nikahsız yaşadılar. Və bu izdivacın da sonu faciəylə nəticələndi. Belə ki, həmişə bədəninin hesabına dəbdəbəli həyat sürməyə öyrəşmiş Nəzirə Moskvada da köhnə peşəsindən qalmırdı. Doğrudur, Xasayın bundan xəbəri yoxuydu. Ancaq Nəzirə anlayırdı ki, "əri" gec-tez bütün bunlardan xəbər tutacaq və bu onun üçün yaxşı nəticələnməyəcəkdi.

Digər tərəfdən, pula hədsiz dərəcədə həris olan bu qadın Xasayın son zamanlar gəlirli bir yerdə işlədiyini bilir və necə olursa-olsun onun varidatını ələ keçirmək istəyirdi. Xasay isə son vaxtlar bir qədər xəsis olmuşdu. Pulunu qısqançlıqla xərcləyər, onu Nəzirənin ixtiyarına verməməyə çalışırdı. Təbii ki, bu da

qadının xoşuna gəlmirdi. Amma Nəzirə çoxlarından fərqli olaraq vurmaq istədiyi zərbəni heç vaxt hiss etdirməzdi. Odur ki, necə deyərlər, Xasayın üzünə gülə-gülə evini yıxmağa çalışırdı.

"Əri" ilə münasibətləri getdikcə istiləşdirən qadın, müxtəlif yollarla rus zənəninin yoxa çıxması barədə yerli polisi məlumatlandırmağa başlasa da, Xasay barədə heç nə danışmamağı üstün tuturdu. Nəzirə məlumatı tamam başqasının əli ilə yayırdı. Nəhayət çox keçmədi ki, Xasay şübhəli şəxs qismində həbs edildi. Qadın bu məsələdən çox məharətlə istifadə edərək Xasayın bütün var-dövlətini əlində cəmləşdirməyə nail oldu. O, "ərini" inandırmağa çalışırdı ki, onu həbsxana divarları arasından qurtara biləcəkdə. Ancaq qadın Xasayın onu "satacağından" da ehtiyatlanırdı. Odur ki, çox keçmədən apardığı yeməklərə zəhərli maddə qataraq onu da zərərsizləşdirmək fikrinə düşdü. Günlərin birində planlarını həyata keçirən Nəzirə elə həmin gün Xasayın neçə illər ərzində topladığı pulları da götürüb Bakıya qayıtdı...

***

Moskvada Xasayın yerləşdirildiyi həbsxananın rəisi bəzi dustaqların müvəqqəti olaraq başqa yerə "yatab" edilməsi barədə siyahı tərtib eləmişdi. Həmin siyahıya Xasayın da adı

salınmışdı. Nəzarətçilər bir-bir kameraların dəmir qapılarını açıb nəzərdə tutulan dustaqları bayıra çıxarmağa başlayırdılar ki, qonşu kamerada tükürpədicə səs eşitdilər. Dustaqlar vahiməli səslə həbsxana işçilərini köməyə çağırırdılar. Nəzarətçilər həmin kameraya girəndə dəhşətli bir mənzərənin şahidi oldular. Xasay huşsuz vəziyyətdə yerə uzanmışdı. O, inildəyir, nəfəsi güclə gedib-gəlirdi. Kameranı üfunətli iy başına götürmüşdü. Dustaq yediyi yeməkləri qaytarmışdı. Onun nitq qabiliyyəti də demək olar ki, itmişdi, yalnız qırıq-qırıq səslər çıxarırdı. Kamera yoldaşlarının Xasaydan bir qədər əvvəl aydın eşidə bildikləri isə yalnız "Nəzirə" kəlməsi idi.

Dustaqların verdikləri bir kəlməlik bu izahatdan sonra, artıq nəzarətçilərə hər şey təxminən aydın oldu. Onlar vaxt itirmədən həkim çağırırdılar. Xasayı müayinə edən həkim onda zəhərlənmə əlamətlərinin olduğunu, artıq zəhərin qana işlədiyini bildirdi. Dustağı təcili olaraq onlar üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi xəstəxanaya gətürdülər. Həqiqətən də onun qanında zəhərlənmə prosesi gedirdi. Xəstənin vəziyyəti anbaan ağırlaşdı. Lakin xoşbəxtlikdən hər şey yaxşı qurtardı. Həkimlərin səyi öz bəhrəsini vermişdi.

Əslində müəmmalarla dolu olan dustaqların həyatı elədir ki, orada adətən məhbusların taleyinə bir növ biganə yanaşırlar. Amma nə qədər qərribə olsa da Xasayın həyata qaytarılması üçün həkimlər xüsusi səy

göstəridilər. Lap yuxarılardan tapşırıq da verilmişdi: hər necə olursa-olsun Xasay yaşamalıdır. Əlbəttə, hüquq-mühafizə orqanlarını dustağın yaşaması o qədər də maraqlandırmırdı. Lakin rus qadınının yoxa çıxmasıyla bağlı qaldırılmış cinayət işinin istintaqının başa çatdırılması üçün onun sağ qalması vacib idi.

Xasay zəhərlənməmişdən əvvəl ifadələrində həmişə rus qadınıyla bağlı heç nə bilmədiyini, guya özünün də bu "müəmmalı" itkidən narahat olduğunu deyirdi. İstintaq isə bəzi məsələlərlə bağlı şübhələnsə də əlində tutarlı dəlil yoxuydu. Amma yenicə zəhərlənəndə Xasayın kamera yoldaşlarının yanında bir neçə dəfə "Nəzirə" kəlməsini işlətməsi və bu kəlmənin həbsxana işçilərinə çatdırılması istintaq orqanlarının diqqətini cəlb etmişdi. Kələfin ucu yavaş-yavaş açılırdı. Xasayın ölümü hər şeyi alt-üst edə bilərdi. Onun yaşaması üçün göstərilən cəhdlər də məhz bununla bağlıydı...

Xüsusi xəstəxanada koma vəziyyətində olan Xasay bir neçə gündən sonra gözlərini açdı. Artıq təhlükə sovuşmuşdu. Bu onun özündən daha çox, istintaqın hədsiz sevincinə səbəb olmuşdu. Dustaq kamerada görmədiyi qayğının əhatəsindəydi. Müstəntiqlər onunla mehribancasına davranır, cinayətlə bağlı yeni nəşə əldə etmək istəyirdilər. Amma onların ağına da gəlmirdi ki, Xasay artıq əvvəlki adam deyil. Doğrudan da dustaq Nəzirənin xəyanətlərini, onunla hansı məqsədlə

münasibətlər qurduğunu xəyalına gətirdikcə əvvəlki ifadələrini dəyişmək fikrinə düşürdü. Xasaydan düzgün ifadə almaq müstəntiqlər üçün çətin olmadı. O, rus qadını ilə evləndikləri gündən başlayaraq axıra qədər necə olmuşdusa hamısını danışaraq Nəzirəylə birlikdə törətdiyi cinayətləri etiraf etdi. İstintaq belə nəticəyə gəldi ki, izi itirmək üçün dustağı zəhərləyən də elə həmin qadındır. Xasayın özü də buna əminiydi. Amma müstəntiqlər üçün xeyli qaranlıq olan bir məsələ qalırdı. Necə olmuşdu ki, zəhər kameradakı dustaqların hamısına təsir etməmişdi? Axı onlardan birinə gətirilən yeməklər adətən hamısı arasında bölüşdürülürdü. Bu məsələ Xasayın özünü də düşündürürdü.

Bütün məhbuslar Nəzirənin gətirdikləri yeməklərdən dadmışdılar. Bunu kameradakılardan götürülən sorğu-suallar da təsdiq edirdi. İstintaqın gedişinə əhəmiyyətli dərəcədə mənfi təsir göstərən də elə bu idi. Üstəlik bir neçə gün koma vəziyyətində qalan Xasay da nədən zəhərləndiyini xatırlaya bilmirdi. Hərdən ona elə gəlirdi ki, Nəzirənin adını nahaq yerə çəkib. Amma artıq hər şeydən keçmişdi. Onun ifadəsini dəyişməsi öz vəziyyətini bir qədər də ağırlaşdırırdı. Buna baxmayaraq çox keçmədi ki, həmin məsələnin də həlli tapıldı. Müstəntiqlər Xasaya yemək gətirilən gün nəzarətçilərdən kimlərin növbədə olduğunu aydınlaşdırandan sonra məlum oldu ki, Nəzirə adlı qadın həmin tarixdə əvvəlcə dustağın özüylə görüşüb.

Deməli, son dərəcə hiyləgər olan bu qadın görüş zamanı Xasaya elə oradaca xüsusi hazırlanmış nəşə yedizdirməyə nail olmuşdu. Ancaq zəhərli maddə tədricən təsir etdiyindən kimsə, hətta Xasay da onun ilkin əlamətlərini hiss edə bilməzdi. Bununla belə, görüşün təfərrüatlarını xatırladandan sonra dustaq hər şeyi yavaş-yavaş yadına salmağa başladı. Məlum oldu ki, Nəzirə görüş zamanı Xasaya xüsusi hazırlanmış kiçik tort yedizdirib.

Məsələnin mahiyyəti istintaqa tam aydın olandan sonra xüsusi əməliyyat qrupu ayrıldı. Əməliyyatçılar vaxt itirmədən Xasayın qeydiyyatda olduğu evə yollandılar. Nə qədər qərribə olsa da kiçik bir həyətdə yerləşən evin qapısı bağlı olmayıb, sadəcə örtülü vəziyyətdəydi. Çağırsalar da içəridən səs gəlmirdi. Əməliyyatçılar xeyli şübhələndilər. Lakin bunu bürüzə verməmək üçün içəri keçməyərək, əvvəlcə gizlənib on-on beş dəqiqə gözlədilər. Evdə kimsənin olduğunu fikirləşərək, onun bir neçə dəqiqəliyə harasa çıxdığını yəqin etdilər. Amma gözləməyin faydası yoxuydu. Heç kəs gəlib çıxmadı. Gələn adamlar içəriyə keçib evi dağınıq vəziyyətdə gördülər.

Məsələ getdikcə aydınlaşırdı. Çox güman ki, Nəzirə deyilən qadın burda da cinayətin izini itirmək üçün qapını açıq qoyub evi və bəlkə də şəhəri birdəfəlik tərk etmişdi. Əməliyyatçıların başçısı polis idarəsinin rəisiylə əlaqə saxlayaraq vəziyyəti olduğu kimi ona danışib əmr gözlədi. Rəis evin həndəvərində keşik

çəkmək üçün əlavə qüvvələr göndərərək əməliyyatçılara dəmiryol vağzalını və aeroportu nəzarətə götürmək əmrini verdi. Onlar qruplara bölünüb tapşırığı yerinə yetirmək üçün deyilən yerlərə getdilər.

Dəmiryol vağzalını nəzarətə götürmək tapşırığını alan qrup artıq Moskva-Bakı qatarının çoxdan yola düşdüyünü bilsə də əməliyyatı dayandırmadı. Bütün bilet satan kassaların hamısında yoxlama aparıldı. Lakin axtarışlar heç bir nəticə vermədi. Bilet alan sərnəşinlər siyahısında Nəzirə adlı qadının adı yoxuydu. Təyyarə vağzalındakı axtarışların da nəticəsi eyni oldu. Ona görə də qruplar əvvəlcə qadının hələ şəhərdən çıxmadığı qənaətinə gəldilər. Və tez də bu fikirdən daşındılar. Çünki təcrübə həmişə cinayətkarların törətdikləri ağır cinayətlərdən sonra həmin ərazini dərhal tərk etdiklərini göstərmişdi.

Nəzirəyə gəldikdə isə, hələ istintaqa məlum olmasa da onun özü bir neçə dəfə ağır cinayət törətdiyindən, belə məsələlərdə ustalıq nümayiş etdirməyi bacarırdı. O, Xasayı zəhərlədikdən dərhal sonra, həm də bilet götürmədən Moskva-Bakı qatarında köhnə iş yoldaşlarından birinin bələdçilik elədiyi vaqona minərək şəhəri tərk etmişdi. Lakin əməliyyatçıların da təcrübəsiz olduğunu demək olmazdı. Onlar qatarın harda olması barədə məlumat əldə edəndən dərhal sonra onun yoxlanmasını təşkil etdilər. Bundan da bir nəticə hasil olmadı. Qadın Rostovda düşüb

başqa bir qatara minərək Bakıya istiqamət götürmüşdü...

Xasayın həyatda olmadığına tam əmin olan Nəzirə, yol boyu gələcək planları barədə düşünürdü. Onun ağına da gəlmirdi ki, verdiyi zəhər "ərinin" ölümünə səbəb olmaya bilər. Çünki o, həmin zəhərin öldürücü gücünə yaxşı bələdiydi. Amma Allahın izni olmadan onun verdiyi canı kimsənin ala bilməyəcəyini düşünmürdü Nəzirə. Çoxlarının həyatını zəhərə döndərən iblis xislətli bu qadın, bütün bunları düşünə də bilməzdi. Belə məsələlər qəlbində Allah xofu olmayan Nəzirənin beyninə girmirdi. Qadın elədiyi bütün pisliklərin, törətdiyi qətlərin, haram yolla gəlir əldə etməsinin, yetim malını mənimsəməsinin fərqində deyildi.

Nəzirə bəzən ibadətlə də məşğul olurdu. Amma bu, qadına çoxsaylı günahlarının bağışlanması üçün lazım deyildi. Onun tövbə etmək fikri də yoxuydu. Nəzirə ibadəti sadəcə, toruna salmaq istədiyi adamların yanında edərdi. Bununla çirkin məqsədlərinə çatmaq üçün özünü bəzilərinin yanında əxlaqlı, təmiz, vicdanlı qadın kimi göstərməyə çalışardı. Maraqlıdır ki, həmişə də buna nail olurdu.

Onunla ilk dəfə təmasda olan adamları, xüsusən də kişiləri bax beləcə aldadardı Nəzirə. Amma qadın onu qarşıda çox çətin, ağrılı-acılı, əzab-əziyyətli, qara günlər gözlədiyindən xəbərsiziydi. Buna baxmayaraq Nəzirə ömrünün son anlarına qədər birdən-birə nədən bu qədər əziyyətlərə düşər olduğunu

səbəblərini anlamayacaqdı. Anlamayacaqdı ki, haramı yemək asan olsa da, həzm eləmək çox çətin, daha doğrusu mümkün deyil. Nəzirə onu da bilmirdi ki, ərinin həmişə cibində gəzdirdiyi fotosəkli artıq Moskva polisindədir. O, ümumittifaq axtarışına verildiyini ehtimal etsə də, şəklinin bütün İttifaq ərazisində, o cümlədən Azərbaycanın bütün polis şöbələrində olduğunu ağına da gətirmirdi...

Qatar Bakıya yaxınlaşdıqca Nəzirənin də həyəcanı artırdı. Amma təcrübəli, hər fırlıdaqdan çıxan qadın bütün hallarda çətin vəziyyətdən çıxmağı yaxşı bacarırdı. Odur ki, özünü ələ alıb həyəcanını boğmağa çalışdı. O, artıq tam sərbəst hərəkət edir, heç nə olmamış kimi kupe yoldaşlarıyla deyib-gülürdü. Qatarın dəmiryol vağzalına çatmasına isə lap az qalırdı. Təyin olunmuş qrafik üzrə hərəkət edən qatar artıq Keşlə stansiyasına çatacatdaydı. Nəzirə qəflətən nə fikirləşdisə sona qədər getməyib elə Keşlədəcə düşdü. Ətrafına baxdı. Şübhəli heç bir şey görünmürdü. Vaxt itirmədən taksiyə əyləşib evlərinə yollandı. Maşından düşüb ətrafı diqqətlə nəzərdən keçirdi.

Qadın əvvəlcə içəriyə keçməyib yaşadığı yerdən bir qədər kənardə yerləşən mağazaya getdi. Bu, qadına tək-cə ərzaq almaq deyil, həm də özünün və başqasının şübhələrini dağıtmaq üçün lazımdı. Nəzirəyə elə gəlirdi ki, kimsə onu izləyə bilər. Lakin buna heç bir əsas yoxuydu. Artıq təhlükə çoxdan sovuşmuşdu. Daha doğrusu, Nəzirə əvvəldən öz işini

ehtiyatlı tutmuşdu. Onun izinə düşənlər hər şeydən əllərini üzüb elə Moskva vağzalındanca geriyyə dönmüşdülər.

Artıq qadının da bütün şübhələrinə son qoyulmuşdu. Əvvəllər yaşadığı evin həyət qapısını ehtiyatla itələyib içəriyə, ordan da otağa girdi. Otaqdan nəm iyi gəlirdi. Nəzirə qapını açıb evin havasını dəyişdi. Otaqları səliqə-sahmana salandan sonra yüngülvari yemək yeyib yenidən şəhərə çıxdı. Məqsədi bir müddət öz evindən kənarında yaşamaq idi. Bu fikirlə dəmiryol vağzalına gəldi. Həmişə olduğu kimi bu dəfə də vağzalın ətrafında ehtiraslı kişi və qadınlar dolaşırdı. Hamının diqqəti Nəzirənin ətli əndamına, iri gözlərinə yönəlmişdi...

Bu dəfə Nəzirə öz toruna Zəminənin atasını saldı. Daha doğrusu, kişi bu tora özü düşmüşdü. O, təsadüfən Bakıya gələn zaman dəmiryol vağzalında diqqətini xüsusi zövqlə geyinən, ənlikli-kirşanlı bir qadın cəlb etmiş, onunla tanış olmuşdu. Kişiləri, xüsusən də kənd adamlarını asanlıqla yoldan çıxarmağı bacaran bu qadın Nəzirə idi. Qadın Nəbinin şəhərdə qalmağa yeri olmadığını müəyyənləşdirəndən sonra onu öz evinə aparmış, bir yerdə gecələmişdilər.

Bu ehtiraslı, fırlıdaq və son dərəcə tamahkar qadınla keçirdiyi həmin gecə Nəbi kişinin xəyalını o qədər məşğul etmişdi ki, sonralar da bir neçə dəfə şəhərə gəlib onunla görüşmüşdü. Arvadı rəhmətə gedəndən sonra bir müddət kədərli gəzib-dolansa da, Nəzirəni yadından

çıxara bilmirdi. İlk görüşdən qadının da bir kişi kimi Nəbidən xoşu gəlmişdi. Nəbi də bunu duymamış deyildi. Arvadının qırx mərasimindən sonra tez-tez onunla görüşsə də, kənd adamlarının qınağından ehtiyatlanıb bu tezləklə, özü də heç kəsin tanımadığı şəhər qadını ilə evlənməkdən çəkinirdi. Odur ki, düz iki il gözlədi. Bu illər ərzində ona evlənmək təklif edənlər də az olmadı. Nəbi də eləməyib tənbellik, bir gün Bakıya gedərək arzusunu Nəzirəyə bildirmiş və beləcə, qadın onun arvadı olmuşdu...

***

Zəminə son vaxtlar analığı Nəzirənin onunla bəd rəftarının daha da kəskinləşməsindən, üstəlik atasının da yavaş-yavaş öz arvadına haqq qazandırmasından təngə gəlmişdi. Hətta bir dəfə qonşular zavallı qadını yekəpər Nəzirənin əlindən güclə almışdılar. Bəlkə də Zəminə bütün bunlara dözərdi. Daha doğrusu, dözürdü də. Amma doğma atasının, qızının taleyi ilə maraqlanmaması bir yana dursun, öz doğma övladının deyil, evdə haqlı-haqsız Nəzirənin söz sahibi olması onu haldan çıxarırdı. Zəminə baş götürüb getmək istəyirdi. Fəqət gedəsi bir yeri də yoxuydu. Sonuncu dəfə isə, analığının onunla savaşması Zəminənin taleyində yeni bir mərhələnin başlanğıcını qoydu. Onu Nəzirənin qüvvətli

qolları arasından güclə çıxaran qonşusu Güllü xala öz evlərinə gətirdi. Bir qədər təsəllidən sonra Zəminəyə Nəzirədən birdəfəlik can qurtarmağı təklif elədi. Gecəni qonşusugildə qalmağı planlaşdıran qadın, əvvəl razı olmasa da, Nəzirə ilə birlikdə keçirdiyi ömür yolunu kino lenti kimi gözünün qarşısına gətirdi. Zəminəyə elə gəldi ki, ərə getsə tale bu dəfə onun üzünə güləcəkdə. Bu xəyallarla qonşusunun təklifinə müsbət cavab verdi. Və gecədən xeyli keçmiş, Mətiş kişiyyə qoşulub qaçdı...

***

Nəbi kişi əvvəlki adam deyildi. Qızının Mətişə qoşulub qaçması onu əvvəlcə bir qədər sarsıtırsa da, tezliklə hər şeyi unutmuş, Nəzirənin Zəminəyə verdiyi əzablar yadından çıxmışdı. O, atasından başqa heç kəsi olmayan qızının arxasınca getmək istəsə də arvadı onu bu fikrindən daşındırmış, aralarında yenidən isti münasibətlərin yaranmasına imkan verməmişdi.

Doğrudur, Nəbi hələ qızının qoşulub qaçdığı günün səhəri qonşusugilə gedərək onun haqqında məlumat da ala bilmişdi. Amma hər bir azərbaycanlı kişisi kimi, o da qaçan qızın arxasınca getməyi qeyrətinə sığışdırmırdı. Baxmayaraq ki, Nəzirə onun evinə ayaq basandan bəri qeyrətdən danışmağa haqqı

qalmamışdı. Bununla belə, hər necə olsa Nəbi kişi xeylağıydı. Lakin vəziyyətin bu yerə gəlib çatmasında arvadının təqsirli olduğunu düşünəndə, onun doğma qızına qarşı məhəbbəti artırdı. O, günlərin birində yenidən qonşusugilə gələrək ondan qızının yanına getməsini xahiş elədi.

Qonşusu hər şeyi Nəbi kişiylə başa salaraq o hər dəfə evdən çıxandan sonra Nəzirənin Zəminənin başına gətirdiyi oyunlardan söhbət açdı. Bütün bunların günahını bir ata kimi onda gördüyünü, ona görə də bu barədə ciddi tədbirlər görməyincə qızını onunla görüşdürməyəcəyini bildirdi. Nəbi bürüzə verməsə də, onun bütün bunlardan xəbəri varıydı. Zəminənin evdən getməsinin əsas səbəbi də elə bununla bağlıydı.

Biçarə qadın özünə söz vermişdi ki, yalnız ögey anası məhz doğma atasının yanında onu incidən zaman, Nəbi heç bir tədbir görmədiyini halda evdən çıxacaqdı. Sanki onun bu fikirlərini Nəzirə də duymuş və çox keçməmişdi ki, ərinin yanında bütün yalançı hirs-hikkəsini Zəminənin üstünə tökmüşdü. Nəbi qonşusundan ayrıldıqdan sonra bunları da bir-bir xəyalından keçirdi. Elə bu fikirlər içərisində evə qayıdaraq döşəmənin üstünə atılmış yastığa dirsəkləndi. Ev bom-boş idi. Əri qonşusugilə yollananda Nəzirə də ona heç nə bildirmədən evdən çıxaraq rayon mərkəzinə getmişdi. Onun fikri danışmaq məntəqəsindən Bakıdakı qonşusuna zəng edərək, sahibsiz

qoyub gəlidiyi mənzili barədə məlumat almaq idi.

Əslində qadın bu hərəkətiylə onu kimsənin axtarıb-axtarmadığı barədə nəsə öyrənməyə çalışırdı. O, müsbət cavab eşidəndən sonra daxili narahatlığı aradan qalxmışdı. Ərinin isə arvadının əməllərindən xəbəri yoxuydu. Xəbəri yoxuydu ki, nə vaxtsa Nəzirənin hədsiz ehtiraslarının qurbanına çevriləcək. Hələlik isə Nəbi kişi qızı barədə düşünür, yeganə övladını görmək üçün yollar arayırdı. O, arvadının bu görüşə mane olmağa cəhd göstərəcəyini də bilirdi. Ona görə də bu məsələdə Nəzirəyə qarşı sərtlik nümayiş etdirməyə özünü indidən hazırlayırdı.

Düzdür, Nəbi kişi əvvəllər də arvadının Zəminəyə qarşı sərt hərəkətlərinin şahidi olanda hər dəfə özünə söz verirdi ki, artıq bu onun dözümlünün son həddi olacaq. Amma nədənsə Nəzirəylə üz-üzə dayananda kişinin nitqi tutulur, heç bir söz deyə bilmirdi. Nəzirənin, necə deyərlər, dilini-ağzını bağlamışdı elə bil. Bu dəfə isə Nəbi kişi özünə qəti şəkildə söz vermişdi. Arvadı ilə ciddi danışacaqdı. Onun buna haqqı da vardı. Çünki Nəzirəninə heç bir məlumat vermədən evi tərk edib rayon mərkəzinə getmişdi. Kişinin bərk əsəbləşməsinin bir səbəbi də elə bu idi. Bir tərəfdən də artıq nahar vaxtı çoxdan keçməsinə baxmayaraq, səhər yeməyindən sonra onun dilinə heç nə dəyməmişdi.

Nəbi hirsindən dodaqlarını çeynəyə-çeynəyə ayağa qalxıb nəsə bişirmək istədi. Əlindən

ancaq yumurta, kartof soyutması və bunun kimi digər sadə yeməkləri bişirmək gəlirdi. O, elektrik plitəsini cərəyana qoşub bir neçə yumurta, yağ və soğan gətirdi. Qayğanaq bişirmək fikri varıydı. Elə soğanı soyub doğramaq istəyirdi ki, barmağını kəsdi. İti bıçaq xeyli dərinə işləmişdi. İndi o, qarnının deyil, barmağının hayına qalmışdı.

Əlbəttə, Nəbi kişi bıçaq tutmaqda naşı deyildi. Sadəcə, arvadı Nəzirənin hərəkətləri onu haldan çıxarmışdı. Elə vəziyyətdəydi ki, bıçaq vursan qanı çıxmazdı. Ancaq xeyli qan itirmişdi Nəbi. O, arvadının ünvanına "yağlı" söyüşlər söyür, özü burda olmasa da evdən qovacağı ilə hədələyirdi onu. Elə bu vaxt Naza qapını açıb içəriyə girdi. Qadın ərinin boynuna sarılmaq istəsə də, Nəbi imkan vermədi. Onu salamat əliylə kənara itələməyə başladı, amma bacarmadı. Kişi xeylağı olsa da tək əllə Nəzirənin ətli əndamını özündən kənarlaşdırmaq qüdrətində deyildi. O, Korəğlusayağı dəli bir nərə çəkib arvadından bu vaxta qədər harda olduğunu soruşdu. Qadın cavab əvəzinə ərinin üz-gözündən öpməyə, onu əzizləməyə çalışırdı.

Həyatında çox kişilər görmüş Nəzirə əminiydi ki, başqaları kimi Nəbini də kişilik ehtiraslarının əsirinə çevirə biləcəkdi. Qadın ona da əminiydi ki, ərini yola gətirsə də artıq bundan sonra aralarındakı əvvəlki mehribanlıığı birdəfəlik bərpa etmək mümkün olmayacaqdı. Ona görə də müvəqqəti sakitlik yaradıb gələcək planlarını həyata keçirmək

üçün vaxt qazanmaq istəyirdi. Lakin Nəbi kişi arvadının keçmiş əməllərini yadına saldıqca inadı get-gedə artır, Amerika savannalarında yaşayan mustanq atlar kimi ram olmaq bilmir, elə hey qışqırır, Nəzirədən harda olduğunu soruşurdu.

Təxminən yarım saat çəkən mübahisə, davadalaş nəhayət bu dəfə də Nəzirənin qələbəsi ilə başa çatdı. Bu, evdən getməsinin səbəbləri barədə qadının uydurma etirafları nəticəsində baş tutmuşdu. O, ərinə aldaraq başqa bir qadınla gəzdiyini eşitdiyinə görə, kəsüb birdəfəlik getmək istədiyini bildirmişdi. Və demişdi ki, ərinə olan dərin məhəbbəti onun yoldan yarımçıq qayıtmasına səbəb olub.

Nəbi onun ünvanına deyilən bu böhtandan sonra bir daha əsəbləşsə də, az sonra yumşalaraq səsinin tonunu alçaltmış, hirs tədricən soyuyub keçmişdi. Bunun əvəzində Nəbinin öz qonşusuna, Güllü arvada acığı tutmuşdu. Bu da səbəbsiz deyildi. Arvadı onun guya başqa qadınla gəzdiyi haqda uydurduqlarını qonşu qadından eşitdiyini demişdi. Əri isə tam inanmasa da bir qədər şübhəli qalmış, bunu ağırlı-acılı günlərində qızı Zəminəyə doğmalığ edən qonşusunun dul qadın olması ilə əlaqələndirmişdi.

Kişiyə elə gəlirdi ki, qonşusunun məqsədi Nəzirəni evdən qovdurmaq, əvəzində onunla evlənməkdir. Ona görə də Nəzirənin Zəminəyə qarşı amansız münasibəti haqda qonşu qadının danışdıqlarına inansa da, xeyli şişirtmə olduğunu düşündü. Bununla belə, onun

arvadına münasibətinin əvvəlki kimi qaldığını da demək olmazdı.

Nəzirənin fikirləşdiyi kimi, doğrudan da Nəbinin qəlbi ondan birdəfəlik küsmüşdü. O, mələk cildinə girmiş bu bədrəftar qadından canını sakitliklə qurtarmağa çalışırdı. Ərinin qanlı barmağını ağızına təpib yalayan hiyləgər qadın isə qələbəsinə sevinir, elə bu andan başlayaraq Nəbinin var-yoxunu talan etmək, özünüsə aradan götürmək barədə fikirləşirdi. O, araya sakitlik çökən kimi evdən bayıra çıxaraq bir qədər hündürdən ərinin qarasına öz-özünə deyinməyə başladı. Onun "mənə də Naza deyərlər, sənin kimilərini çox görmüşəm, indi bax, sənin başını necə əkib, evini başına uçuracağam", - deyə donquldanması açıq-aydın eşidilirdi.

Bəd niyyətlər qadının fikirlərini o qədər məşğul etmişdi ki, işlətdiyi bu cür məsuliyyətsiz sözlərin kimlərsə tərəfindən eşidilə biləcəyi ağılına da gəlmirdi. Əslində həmin sözləri eşidə biləcək bir adam varsa, o da qonşu qadın ola bilərdi. Və bəlkə də Nəzirəni arxayın salan elə bu idi. Hər halda düşünmək olardı ki, bundan sonra Nəbi kişi qonşusunu böhtançı bir qadın kimi qəbul edəcəkdi. Elə belə də oldu. Sən demə Nəbi arvadı ilə mübahisə edən vaxt iki həyətin arasına çəkilmiş hasarın dibində duran Güllü arvad, evdən bayıra çıxan Nəzirənin öz ərini hədələdiyini eşidirmiş. Əslində qadın həmin hədələri elə qonşusuna eşitdirmək istəyirdi. Bilirdi ki, onun dediklərini Nəbiyə mütləq

çatdıracaq və nəticədə əri öz qonşusunu ailə arasında nifaq salmaqda günahlandıracaqdı.

Hər şey Nazanın planlaşdırdığı kimi oldu. Arvadıyla mübahisələrinin səhərisi günü Nəbi kişi qonşusugilə gedərək, qızı barədə məlumat almaq istədi. Amma qadın yenə də inadından dönməyərək Nəzirə barədə fikirləşməyi ona məsləhət gördü. Bu təkcə qonşunun fikri deyildi, Zəminə də belə fikirləşir, analığı evi tərk edib getməyincə, atasıyla görüşmək istəmirdi. Qızıyla görüşmək üçün bu vaxta qədər qonşusuna az qala yalvaran Nəbi kişi isə bu dəfə özündən çıxdı. Qonşu arvad onu sakitləşdirəndən sonra Nəzirənin hədələri barədə məlumat verdi:

- Ay bədbəxt, xəbərin varmı ki, Nəzirə sənin başını əkmək istəyir?

Nəbi kişi bu xəbərdən tutulan kimi olsa da onu soyuqqanlıqla qarşıladı:

- Heç kəs mənə toxuna bilməz.

Qonşu arvad sözlərinin Nəbiyə zərrə qədər də təsir etməməsindən təəccübləndi. Amma qadının ona, xüsusən də Zəminəyə yazığı gəlirdi. Anası rəhmətə gedəndən sonra ona öz övladı kimi yanaşır, kədərli günlərində dərdinə şərik çıxırdı. Bayramlarda hər dəfə onun üçün pay ayırır, fürsət tapıb evinə aparardı. İndi də Nəbiyə sui-qəsd edəcəyi barədə Nazadan eşitdikləri onu kədərləndirmişdi. Hər necə olsa da Zəminənin atasıydı Nəbi. Anasından sonra atasını da itirməsi zavallı qadın üçün böyük dərd olardı.

Qonşu arvadı da düşündürən bu idi. Ona görə də Nəzirəyə yaxşı bələd olduğundan, kişini çox ciddi təhlükə gözlədiyini ona başa salmağa çalışdı. Lakin görəndə ki, Nəbi buna əhəmiyyətsiz yanaşır, onu öz evinə dəvət edib hər şeyi yerli-yataqlı danışmaq istədi. Bilirdi ki, Naza onu əriylə bir yerdə görsə, "gül ağzını açıb" dişinin dibindən gələnləri deyəcəkdi. Odur ki, ikisi də birlikdə onlarda məsləhətləşməyi lazım bildilər.

Nəbi kişi qonşusundan şübhələnmişdi deyə, onun heç bir sözünə inanmaq fikrində deyildi. Bununla belə, maraq ona güc gəldi, nə baş verdiyini öyrənməyə çalışdı. Zarafat deyildi, burda onun taleyindən söhbət gedirdi. Bundan başqa Nəbi qonşusunu dilə tutub qızı ilə görüşmək üçün onu razı salmaq istəyirdi. Ona görə də təklifi müsbət qarşıladı. O, bir qədər sonra fürsət tapıb arvadının gözündən yayınaraq qonşusugilə getdi. Naza görməsin deyə, onlar həyətdə durmayıb birbaşa evə daxil oldular. Qonşusu mətləbə keçmək istəyirdi ki, Nəbi kişi ona imkan verməyib əvvəlcə yenə də qızı barədə soruşdu, söhbəti Zəminəylə görüşdən sonraya saxlamağı xahiş elədi.

Amma bu dəfə də qadının tərsliyi tutdu, onun bu arzusunun elə-belə baş tutmayacağını bildirdi. Kişininsə ürəyi üzülür, hər şeyə - həyata da, qonşusuna və lənətə gəlmiş Nazaya da nifrət edirdi. Ancaq başqa çarəsi yoxuydu Nəbinin. Ona görə də qonşu arvadı dinləmək zorunda qaldı. Qadın bu dəfə də, lakin çox

ehtiyatla bayaqkı söhbətlərini davam etdirməyi qərara aldı və sözlərinə Zəminə ilə bağlı bəzi məqamlara aydınlıq gətirməklə başladı:

- Ay qonşu, özün bilirsən ki, biz həmişə sənin rəhmətlik arvadınla yaxın olmuşuq, can deyib can eşitmişik. Yazıq arvadın da canını tapşırana qədər dilindən "Zəminə" kəlməsi yerə düşmədi, onu təkcə sənə deyil, həm də mənə tapşırdı. İndi mən heç olmasa bu səbəbə görə Zəminənin xatirinə nəyə desən hazırım, təki qızın qəlbi sınmasın. Əvvəllər qızın da, elə mənim özüm də səndən razıydıq. Zəminə səninlə fəxr eləyirdi. Amma mən görürəm ki, sənin təzə arvadın gələndən bəri, xüsusən də son vaxtlar xeyli dəyişmişən. Bir Allah şahiddir ki, o yekəpər qadının əlindən yazıq qız nələr çəkir. Bir ata kimi sənin buna biganə yanaşmağın Zəminənin qəlbinə dəyir. Onun da fikri budur ki, Allah lənət eləmiş qadından əl çəkəsən. İkimiz də belə qərara gəlmişik ki, ondan sənə arvad olmayacaq. Nəzirə çox təhlükəli qadındır, istədiyini alandan sonra səni məhv edə bilər. Zəminənin də qorxduğu elə budur. Bayaq da sənə dediklərim təsadüfi deyildi. Bilmirəm, aranızda nə olubsa, arvadın səni ölümlə hədələyirdi.

Bayaqdan qonşusunu səbirlə dinləyən Nəbi kişi sonuncu kəlmələri eşidəndə istehzayla gülümsündü, yadına arvadının dedikləri düşdü. Çox sakit şəkildə, özünə yaraşmayan bir tərzdə aram-aram dilləndi:

- Ay qonşu, elə həmişə arvadımı yamanlayırsan, sən mənə başqa qadınla harda

görmüsən ki, Nəzirəyə xəbər vermişən? İndi mən belə başa düşürəm ki, ondan mənə, məndən isə ona uydurma, şər sözlər deməklə bizim aramıza nifaq salmaq istəyirsən, amma məqsədinə çata bilməyəcəksən. Doğrusu, indiyə qədər mən də Nəzirənin sənə barədə dediklərinə inanmırdım. İstəyirdim ki, onunla birdəfəlik qurtaram. Bu gün isə tam əmin oldum ki, sənə məqsədin başqadır.

- Axı, mənə məqsəd nə ola bilər? - deyər, qonşu arvad təəccüblə dilləndi.

Nəbi yumruqlarını stolun üstünə döyəcəyib ayağa qalxdı və dedi:

- Özün yaxşı bilirsən.

O, bu sözləri deyib qapıdan çıxdı. Nəbinin nəyə işarə vurduğu Güllü arvada aydın idi. Kişinin qadın barədə bu cür fikirləşməsi onu məyus etmişdi. O, hər şeydən - Zəminənin taleyi barədə düşünməkdən, etmək istədikləri və edə biləcəkləri bütün yaxşılıqlardan əl çəkmək istəsə də bacarmadı. Nəzirənin atdığı ox hədəfə dəymiş, əkdikləri göyərmişdi. Artıq qonşular arasında münasibətlər soyumuşdu, hətta Zəminə də Nəbi kişinin yadına düşmürdü. Nəzi bu dəfə də qələbə çalaraq əri haqda özünün son planlarını həyata keçirməyə xeyli yaxın olmuşdu...

Nəbi qonşusundan ayrılıb evə gələndə Nəzirəni yarıçıpaq halda çarpayının üstündə gördü. Ərinin otağa daxil olduğunu hiss edən qadın, gözlərini yumaraq onu ehtirasa gətirə biləcək bir vəziyyət aldı. Arvadını bu halda görəndə kişinin gözlərini doğrudan da ehtiras

qapamışdı. Naza daxilən nə qədər çirkin olsa da, bu vəziyyətdə Nəbinin gözlərinə hər iki mənada gözəl görünürdü. Xəyal onu xeyli uzaqlara apardı, arvadı ilə ilk dəfə görüşdüylü anlar yadına düşdü. Dodaqaltı, "Naza, doğrudan da gözəlsən, səni heç vaxt unutmaq mümkün deyil", - deyə pıçıldadı.

Otaq çox sakit olduğundan, bu kəlmələr Nəzirənin eşidə biləcəyi qədər aydın səsləndi. Qadın yatmamışdı və doğrudan da hər şeyi eşidir, hətta gözlərini oğrun-oğrun açıb Nəbinin hərəkətlərini izləyir, bic-bic gülümsəyirdi. Ərindən eşitdiyi xoş sözlərdən sonra "yuxulu" halda o tərəf-bu tərəfə aşaraq, düzənlədiyi "komediya" ilə yeganə "tamaşaçısının" - Nəbinin verəcəyi "qiyməti" gözləyirdi. Damarlarında ehtiras dolaşan kişi bir qədər sonra bu "komediyanın" ikinci hissəsinin faciə ilə nəticələncəyini ağına da gətirmədən özünü çarpayıya atdı...

Artıq "komediya"nın birinci hissəsi bitmişdi. Naza onun davamını sabaha saxlamaq fikrində deyildi. Hələ əri qonşusunun evindəyəkən çoxdan bəri nəzərdə tutduğu çəkiddən yüngül, qiymətdən ağır əşyaları, Nəbinin illər uzununu ailəsinin, necə deyərlər, boğazından kəsib (onun rəhmətlik arvadı - Zəminənin doğma anası da Nəbinin plansız qənaəti üzündən yaxşı bir gün görməmişdi) yığdığı pulları balaca bir çantaya qoyub başladığı işi son çatdırmağa hazırlaşan qadın indi növbəti qətl barədə düşünürdü.

Nəzirə bu dəfə ölmüş hesab elədiyi Xasayın əvvəlki arvadını - rus qadınını zəhərlədiyi maddədən istifadə etməyi qərarlaşdırmışdı. Zəhərin dozası bu dəfə xeyli artıq olmalıydı. Çünki qadın ərinin ölümünə tam arxayın olmalı və vaxt itirmədən yaşadığı həyatı, eləcə də kəndi, ümumiyyətlə, bütövlükdə rayonu tərk etməliydi. Ona görə də Nəzirə hər şeyi əvvəlcədən fikirləşmiş, qabaqca ərinə onun çox sevdiyi gürcü konyakı içirəndən sonra tərkibinə zəhər qatdığı şampan şərabını verməyi nəzərdə tutmuşdu. Nəbinin həmişə onunla sevişdikdən sonra yeyib-içməyə meyilli olduğunu yaxşı bilən qadın, ərinin zövqünü oxşayan yeməklərdən stolun üstünə düzdü. Mətbəxə keçib soyuducudan konyak şüşəsini götürdü, içərisinə həmişə özü ilə gəzdirdiyi zəhərdən bir qədər əlavə edib qarışdırdı.

Heç bir xüsusi dad və qoxu bildirməyən, istənilən mayədə asanlıqla həll olan zəhərlə birlikdə Nəzirə də növbəti qurbanını gözləyirdi. Amma həmişə əsəbləri normal olan və heç vaxt həyəcanlanmayan qadın bu dəfə nədənsə narahat kimi görünür, nə qədər çalışsa da özünü ələ ala bilmirdi. Başa düşürdü ki, qaynar şəhər həyatından fərqli olaraq hamının bir-birini tanıdığı kənd yerlərində kimisə qətlə yetirib "sudan quru çıxmaq" asan məsələ deyildi. Üstəlik Nəzirə Nəbiyə ərə gələndən bəri heç kimlə gediş-gəlişi, əlaqəsi yoxuydu. Heç kəs onu yaxşı qadın kimi tanımırdı. O, kəndə ayaq basandan bəri ərinin yaxın-uzaq

qohumları, dost-tanışları da onlardan ayaqlarını kəsmişdilər.

Bütün bunlar həmişə qətiyyətli olan Nəzirəni bu dəfə xeyli düşünməyə vadar elədi. Ancaq belə düşüncələrin də heç bir xeyri olmadı. Onun həyəcanı keçmək bilmirdi. Buna baxmayaraq, Nəzirə planlarını məhz elə bu gün həyata keçirmək fikrindəydi. Sabah, yaxud başqa bir gün gec ola bilərdi. O, ərini aradan götürəcəyi barədə dediyi sözləri qonşu arvada eşitdirmişdi. Nəbi kişi bu gün arvadının qatil olacağına inanmasa da, nə vaxtsa vəziyyət tamamilə dəyişə bilərdi. Ən azı isə son dərəcə ehtiyatla hərəkət edərdi və onun evdən nəyisə aparmasına imkan verməzdi.

Qadın üçün ən qorxulusu bu deyildi. Nəzirə hələ Nəbiylə evlənməmişdən əvvəl onunla şəhərdəki evində olduqları gecələrin birində dəhşətli bir sirtin üstünü açmışdı. Həmin gecə Nəbiylə birlikdə kef məclisi düzəldən qadın, həmişə olduğundan artıq spirtli içki qəbul etmiş və özü də bilmədən Xasayın arvadının - rus qadınının ölümü barədə danışmışdı. İndi həmin hadisə birdən-birə yadına düşmüş, münasibətlərinin tez-tez pozulduğu hazırkı vaxtlarda ərinin sirri açacağından qorxmuşdu. Həmin gecə Nəbi də özündə deyildi. O, Nəzirənin danışdığını hiss eləsə də, söhbətin kimdən və nədən getdiyini anlaya bilmirdi. Və anlamaq iqtidarında da deyildi. Amma qadın Nəbinin bu vəziyyətdə olduğunu ağılına gətirmədiyindən, onun hadisə barədə məlumatlı olduğunu düşünürdü. Bu səbəbdən

də ərinin qətlini tam şəkildə qətiləşdirdi. Ancaq hər ehtimala qarşı Nəbinin ona da içki təklif edəcəyini nəzərə alaraq planlarında bir qədər dəyişiklik etməyi qərarlaşdırdı. Hər halda həmişə onunla birlikdə içən qadının indi bundan imtina etməsi Nəbinin şübhələrinə səbəb ola bilərdi. Digər tərəfdən, qadın fikirləşirdi ki, müəyyən qədər içməklə həyəcanını da aradan qaldırmış olar. Nəhayət o, ərinin bir neçə qədəhdən sonra zəhərlənməsi planını daha yaxşı variant kimi qəbul etdi.

Nəzərə bütün bunlar barədə düşünürkən, Nəbi onu nələrin gözlədiyindən xəbərsiz halda hamamda yuyunurdu. O, cismini təmizləsə də nə nəfsini, nə də mənəviyyatını paklaşdırmaq barədə fikirləşmirdi. Bilmirdi ki, bir azdan elə indicə təmizlədiyi cismi də nəfsi kimi çirkabın içərisində batacaqdı. Artıq yeganə övladı Zəminəni də unudan Nəbinin xəyalından yalnız birçə şey keçirdi. O, hamamdan çıxıb arvadı ilə birlikdə yemək yeyəndən sonra "komediyanın" ikinci hissəsinə başlamağı və bunu da çarpayıda keçirməyi fikirləşirdi. Nəzərə isə buna imkan verməyərək, həmin hissəni yemək stolunun arxasında başlayıb elə oradaca bitirmək barədə düşünürdü. O, ərini səslədi:

- Ay Nəbi, nə uzun çəkdi sənin yuyunmağın?
Ardınca "Qaçaq Nəbi" dastanındakı məşhur şerin bəndlərindən birinin misrasını zümzümə elədi:

- Qoy sənə desinlər, ay qaçaq Nəbi...

Nəzirə belə deyib, arxasını gözlədi. Elə bu vaxt Nəbi hamamdan çıxı-çıxa bircə söz dəyişikliyi ilə növbəti misranı söylədi:

- ...Nazası özündən ay qoçaq Nəbi.

Bu vaxtlarda Nəbi ən xoşbəxt anlarından birini yaşayırdı. Əlində imkan olsaydı belə anların ömrünü uzadıb saniyələrə, saniyələri dəqiqələrə, dəqiqələri saatlara, günlərə, həftələrə və s. çevirərdi. Onu Nazaya yenidən bağlayan, qonşu qadının "əsl simasının" üzə çıxması, ər-arvad arasında düşmənçilik salmaq istəyini (hər halda Nəbi belə düşünürdü) "kəşf" etməsiydi. Bununla belə, onun bir daha həmin məsələyə qayıtmaq fikri yoxuydu. Bu anlarda Nəbinin istəyi o idi ki, Naza ilə təzə tanış olduqları vaxtın davamını yaşasınlar. Ancaq ağılına da gətirmirdi ki, belə xoşbəxt, mehriban anların ömrünü olsa-olsa dəqiqələrə, uzaqbaşı bir saata qədər uzatmaq mümkün olacaqdı. Daha doğrusu, Naza yalnız buna imkan verəcəkdə.

Nəbi xam xəyalları beynində dolandıra-dolandıra arvadının qolundan tutub onu stola tərəf çəkdi. Bir neçə dəqiqəlik nəvazişdən sonra yeməyə başladılar. Gürcü konyakının qapağını Nəzirənin özü açıb hər iki qədəhi doldurdu. Hər bir hərəkətində son dərəcə ehtiyatlı olan qadın, özünə də konyak süzməklə ərinin ehtimal olunan şübhələrini (nədənsə qadın belə fikirləşirdi) dağıtmaq istəyirdi. Birinci qədəhi içəndən sonra ikincini Nəbi doldurmalı oldu. Amma sonradan fikirləşdiyi kimi, Naza konyakdan imtina edib

şampan şərabı içəcəyini söylədi. Belə olan halda ayağa qalxan əri, hər iki qədəhi başına çəkib onun arzusunu yerinə yetirmək üçün evlərindən çox da uzaq olmayan mağazaya yollandı. Nəzirəyə də elə bu lazımıydı. Onun qətl ssenarisi belə idi.

Qadın fürsətdən istifadə edib Nəbi qayıdana qədər hazırladığı zəhəri yarımçiq qalmış konyak şüşəsinin içərisinə ataraq yaxşıca qarışdırdı. Və ani olaraq beynində ssenarinin davamını hazırladı. Əri qayıdandan sonra onlar əvvəlcə şampan şərabını birlikdə içməli, ardınca Nəbi zəhər qarışdırılmış konyakı təkbaşına qəbul etməliyd.

Nazanın planı baş tutmuşdu. Nəbi mağazadan qayıdıb şərabı stolun üstünə qoydu. Arvadı onun boynuna sarılıb üz-gözündən öpdü. Bu dəfə də şampan şərabının qapağını qadının özü açıb stəkanlara süzdü. Nəbi hər dəfə stəkandakı şərabı sona qədər içsə də, Nəzirə bir-iki qurtum alıb stolun üstünə qoyurdu. Şüşənin boşalmasına az qalmışdı ki, qadın dilləndi:

- Əzizim, deyəsən konyakı tək içmək istəyirsən, bəlkə şərabdən əl çəkib onu da mənim üçün saxlayasan.

Arvadının bu təklifi Nəbinin ürəyincə oldu. İndi o, stəkanları sona qədər arvadıyla birlikdə bir-birinə vuracaqdı. "Nə fərqi var ki, lap stəkanın birində konyak olsun, digərində də şərab", - deyə Nəbi fikirləşdi. Sonra ayağa qalxıb arvadının saçlarını oxşadı. Bunun

ümumiyyətlə, sonuncu nəvaziş olduğunu isə Nəzirədən başqa heç kim bilmirdi...

Artıq Nəbinin özünü tam idarə edə bilmədiyini hiss edən qadın, konyakın yerdə qalan hissəsini sona qədər stəkana boşaldıb ona uzatdı. Özünü isə yenə də şərabdən bir qurtum alıb stolun üstünə qoydu. Hər şeydən xəbərsiz olan Nəbi zəhərin heç bir əlavə dad vermədiyini konyakı başına qaldırdı. O, içkinin tərkibinə qatılan maddənin zəhərləyici təsirini hiss etməyəcəkdi. Çünki adətən insan orqanizminə bir qədər gec təsir edən bu zəhərin səciyyəvi xassələrindən də biri onun tez bir zamanda yuxu gətirməsiydi...

Hava təmiz qaralmışdı. Nəbi kişinin həyatındakı işıq hələ də yanmırdı. Bundan bir qədər təəccüblənən qonşu arvad həyatə yaxınlaşmaq istəsə də bu fikri başından çıxardı. "Yəqin harasa gediblər", - deyə fikirləşdi. Həm də onun Nəzirədən lap zəhləsi gedirdi. Bu qadının onu həyatdə görməsi kifayət edərki ki, qonşu arvada yüz ayama qoşub kənddə-kəsəkdə biabır eləsin. Ona görə də hasardan aralanıb evinə qayıtdı. Gecənin bir aləmində bayıra çıxıb yenidən Nəbigilə tərəf boylansa da heç nəyin dəyişmədiyini gördü.

Əvvəlki tək həyatın işığı da yanmırdı. O, geriyyə qayıdıb yatağına girərək səhərin açılmasını gözlədi. Səhər tezdən yuxudan oyanıb ətrafa nəzər saldı. Qonşusu tərəfdə yenə sakitlik hökm sürürdü. Onsuz da heç bir işi-gücü olmayan Nəzirənin hələ yatdığıni

zənn edib bir neçə saat da gözləməli oldu. Nəbidən deyil, əslində Zəminədən ötrü narahatlıq keçirən qonşu arvadın səbri nəhayət tükəndi. Nəzirənin Nəbini hədələdiyini xatırladı və "artıq hər şeydən keçib", - deyərək həyəət qapısını açıb içəriyə girdi. Yenə də heç nə eşidilmirdi. Marağ ona güc gəldi və yavaş-yavaş irəliyə - mənzilin qapısına tərəf addımladı.

Qadın qapını açıb içəriyə keçəndə dəhşətli bir mənzərənin şahidi oldu. Nəbi çarpayının üstündə uzanmış haldaydı. Onun başı və dizləri bədəninə doğru əyilmiş, yarıyumulu gözləri isə donuq vəziyyətdəydi. Qonşu arvad gördüyü mənzərədən dəhşətə gəlsə də özünü itirməyib tez Nəbiyə tərəf addımladı. Əvvəlcə onun nəbzini yoxlayıb salamat olub-olmadığını öyrənməyə çalışdı. Kişinin nəbzi vurmurdu. Lakin qonşusu gördüklərinə inanmaq istəmirdi. Otaqdan balaca bir güzgü tapıb Nəbinin dodaqlarına yaxınlaşdırdı. Güzgünün səthində həyat əlamətlərinin olduğunu sübut edə biləcək bir şey - buxar çöküntüsü müşahidə edilmirdi.

Həyəcandan bir müddət özünə gələ bilməyən qadın, nəhayət vəziyyətdən çıxdı. Ətrafına göz gəzdirib evdə nələrin baş verdiyini anlamğa çalışdı. Gözləri stolun üstündəki boş konyak şüşəsinə sataşdıqdan və Nəzirənin evdə olmadığını dəqiqləşdirdikdən sonra ona hər şey aydın oldu. Deməli, arvad öz ərini elə-belə, boş yerə hədələmirdi...

Qonşu arvad hadisə barədə polis idarəsinə məlumat vermək istəsə də fikrindən daşındı. Əvəlcə Zəminəni məlumatlandırmaq, onunla birlikdə evə qayıdaraq hər şey haqda götür-qoy etmək istədi. Kəndin lap kənarında yaşayan Mətiş kişinin evinə gedərək, Zəminəni necə xəbərdar etmək barədə əvvəlcə onunla məsləhətləşmək fikrindəydi. Ancaq buna macal tapmamış, onu lap əvvəldən görən Mətiş otağa daxil olub bir qadının həyət qapısının arxasında dayandığını Zəminəyə xəbər verdi. Zəminə bayıra çıxıb sevincək özünü qonşusunun üstünə atdı. Qonşu qadın çox danışmaq fikrində deyildi, vaxt itirmək olmazdı. O, nələrin baş verdiyini Zəminəyə birbaşa danışmaqdan başqa çarə tapmadı. Qısa şəkildə hər şeyi ona başa saldı. Bundan sonra Mətiş də onlara qoşulub birlikdə Nəbigilə tərəf getdilər.

Zəminə içəriyə daxil olub atasını ölmüş vəziyyətdə görəndə elə fəryad qopardı ki, qonşu arvad da ona qoşulub hönkürtü ilə ağlamağa başladı. Mətiş isə sanki yerində donub qalmışdı, nəyin baş verdiyini görsə də, hadisənin mahiyyətini əsla anlamırdı. Vaxtilə Zəminənin ona dediklərindən tək-cə bunu anlamışdı ki, Nəzirə yaxşı adam deyil və tez-tez Nəbinin qızıyla yersiz mübahisələri düşür, təqsir isə ögey ananın özündə olurdu. Mətişin bildiyi həm də o idi ki, qonşu arvad Zəminənin qəmli günlərində həmişə ona həyan olmuş, dərdinə-sərinə şərik çıxmışdı. Elə Zəminəylə evlənməsi də onun sayəsində baş tutmuşdu.

Xülasə, Mətiş bu arvadın, Nəzirədən fərqli olaraq yaxşı adam olduğunu bilirdi. Hələlik anlamadığı isə, Nəbinin arvadının nə üçün burda olmamasıydı. O, qonşu arvadla birlikdə Zəminəni sakitləşdirəndən sonra bu barədə nəsə öyrənmək üçün onları sorğu-suala tutdu.

Qadınların izahatından sonra artıq hər şey Mətişə aydın olmuşdu. Və o da aydınydı ki, Nəbini həyata qaytarmaq mümkün olmayacaqdı. İndi onun dəfnini təşkil edəcək yeganə adam, qızı Zəminə və hələ barışmasa da kürəkəniydi. Mətiş də bunun məsuliyyətini başa düşürdü. Ona görə də dayanmadan özünün və Nəbinin yaxın adamlarına vəziyyət barədə məlumat verərək dəfnin təşkiliylə məşğul olmağa başladı.

Xəbər ildırım sürətilə bütün kəndə yayılmışdı. Amma heç kəs sapsağlam olan Nəbinin nəyə görə birdən-birə vəfat etməsinin səbəblərini anlamırdı. Zəminə ilə qonşu arvaddan başqa kimsənin ağına gəlmirdi ki, onu öz arvadı öldürə bilər. Buna baxmayaraq onların əlində tutarlı dəlil yoxuydu. Bunun üçün hüquq-mühafizə orqanlarına xəbər verilməli, ekspertiza təşkil edilməliydi. Digər tərəfdən, hələ Nəzirənin kəndi tərk edib-ətmədiyini, geri qayıdıb-qayıtmayacağı barədə də dəqiq məlumat yoxuydu. Meyitin üzərində əməliyyat aparılması isə kənd camaatı tərəfindən yaxşı qarşılanmırdı.

Şübhələri getdikcə artan Zəminə, Nəzirənin onun başına gətirdiyi müsibətləri gözlərinin qarşısına gətirdikcə intiqam hissi də

alovlanırdı. Atasının ölümündən bir-iki gün qabaq qonşu arvadın Nazadan eşitdiklərini Zəminəyə danışması isə onun qətiyyəti bir qədər də artırırdı. O, analığının doğma atasını ölümlə hədələməsini sakit qarşılaya bilməzdi. Tezliklə polis orqanlarına xəbər vermək haqda əri və qonşu arvadla məsləhətləşib razılaşdı. Konyak və şampan şərabi şüşələrinin, iki qədəh və stəkanların hələ də stolun üstündə olması isə Nəbinin üzərində aparılması lazım olan əməliyyatı olduqca yüngülləşdirə bilərdi. Ancaq bir neçə gün də keçsə boş şüşələr vasitəsilə heç nəyi ayırd etmək mümkün olmayacaqdı. Ona görə də Zəminə polisə məlumat verməyi Mətişdən xahiş elədi. Çox keçmədi ki, bir neçə polis və ekspert qrupu təşkil olunaraq hüzn mərasiminin keçirildiyi yerə göndərildi.

Rayon mərkəzindən göndərilən əməliyyat qrupu kəndə çatanda meyit yuyulur, dəfnə hazırlıq görülürdü. Ekspertlər əvvəlcə Nəbinin bədənindən kiçik bir nümunə götürdülər. Sonra şüşələrdəki konyak və şərab damcılarının tərkibini müəyyən etməyə çalışdılar. Nümunələrin yoxlanışını başa çatdıran ekspertlər belə qənaətə gəldilər ki, Nəbinin orqanizmindəki yad cisimlə konyak damcısının tərkibindəki maddə eyni mənşəli, öldürücü təsir qüvvəsinə malik zəhərdir. Şampan şüşəsində və stəkanların birində isə heç nə aşkar edilməmişdi.

Hər şey ekspertlərə aydın idi. Kimsə mərhumla birlikdə yeyib-içərək onu

zəhərləmişdi. Onun kimliyi haqda əməliyyat qrupuna məlumat verilsə də polislərin əlində dəlil-sübut yoxuydu. Amma hər halda Nəzirənin öz ərinin yas mərasimində iştirak etməməsi onun şübhəli şəxs hesab edilməsi üçün əməliyyatçıların əlinə əsas verirdi. Onun hansı ünvanlarda ola biləcəyi haqda heç bir iz qoymaması, əməliyyat qrupunu çətin vəziyyətə salmışdı. Burda isə onun Bakıdakı evinin ünvanını bilən yeganə adam varsa, o da rəhmətlik Nəbi kişiydi.

Çox çəkmədi ki, bu problem də aradan qaldırıldı. Belə ki, atasının dəfn mərasimi başa çatandan sonra evdəki əşyaları yerbəyer edən Zəminə ilə qonşu arvad əməliyyat üçün son dərəcə əhəmiyyətli olan bir sənəd aşkar etdilər. Sən demə Nəzirə evi tələsik tərk edərkən pasportunu götürməyi unutmuşdu. Daha doğrusu, onun hərəkətlərindən şübhələnən Nəbi pasportu götürərək öz paltosunun cibinə qoymuşdu. İndiyə qədər sənəddən istifadə etməyən Nəzirə isə bunu heç cür ağına gətirməmişdi...

Səhər tezdən polis idarəsinə yollanan Güllü arvad Nəzirənin pasportunu Nəbinin ölümü ilə bağlı aparılan istintaqa təhvil verdi. Əməliyyat qrupunun üzvləri sənədi bir-bir nəzərdən keçirdilər. Sənəddəki şəkil onlardan birinin diqqətindən yayınmadı və bu qadını hardasa gördüyünü xatırlamağa çalışdı. Sənədi stolun üstünə qoyub axtarışda olan cinayətkarların şəkillərinin asıldığı fotolövheyə baxmağa yollandı və tez də geriyə qayıdıb şübhələri

barədə qrupun rəhbərinə məlumat verdi. Artıq kələfin ucu ələ keçmişdi. Lövhədəki şəkilin altında ad yazılmasa da, sənəddəkinin tamamilə eyni olmasına şübhə yeri qalmırdı. Bu həmin şəkil idi ki, Nəzirə həbsxanada Xasayı zəhərlədikdən sonra Moskva polisinin əlinə keçmiş və surəti bütün İttifaq ərazisinə göndərilmişdi.

Belə vacib məlumatları əldə edən qrup tezliklə Bakıya yola düşməyi qərara aldı. Vaxt itirmək olmazdı. Nəzirə pasportunun Nəbidə qaldığından xəbər tutsaydı şəhərdəki evində qalmaq olardı. Ona görə də əməliyyatçılar elə həmin gün pasportda göstərilən ünvanı gedərək evin həndəvərində pusqu qurdular. Ancaq evdə kimsənin olduğunu hiss edə bilmədilər. Buna baxmayaraq heç kimdə şübhə yaratmadan axşama qədər evi nəzarətə götürdülər. Qaranlıq düşənə yaxın bir qadının orta yaşlı kişiylə birlikdə gəldiyini görüb onları izləməyə başladılar. Gələn adamlar darvazanı açıb həyəətə, oradan da evə daxil oldular. Bir yerə cəm olan polislər də on dəqiqədən sonra hasarı aşaraq otağa girdilər. Amma axtarıqlarını bu dəfə də tapa bilmədilər.

***

Nəzirənin bəxti bu dəfə də gətirmişdi. Lakin bu, bəxtdən daha çox aqlının itiliyi, belə

məsələlərdə son dərəcə səriştəli və təcrübəli olması ilə bağlıydı. Qadın Nəbini zəhərləyib öldürəndən sonra vaxt itirməsin deyə, avtobusa minməyib birbaşa taksi ilə Bakıya gəlmiş və dərhal da öz evini cəmi bir neçə saat əvvəl tanış olduğu kişiylə kirayə vermişdi. Polislər bir az əvvəl izinə düşdükləri qadınla kişinin arxasınca otağa daxil olan kimi, silahlarını onlara tərəf tuşlayıb təslim olmalarını əmr etdilər. Nə baş verdiyindən xəbərləri olmayan bu adamlar yerlərində donub qalmışdılar, dilləri söz tutmurdu. İçəriyə daxil olanların mülki geyimdə olmaları onları bir az da vahiməyə salmışdı.

Zavallılar gələn adamların quldur olduqlarını zənn edirdilər. Qadın yavaş-yavaş özünə gəlsə də, bunu kişi haqqında demək olmazdı. Onun ağına başqa fikirlər də gəlir, silahlıların, iki-üç gün bundan öncə tanış olduğu yanındaki qadının adamları olmasından ehtiyatlanırdı. Getdikcə ürəyi daha şiddətlə çırpınırdı, sanki köksündən çıxacaqdı. Yəqin ki, bir-iki dəqiqə sonra polis geyimində olan daha iki nəfər içəriyə girməsəydi, kişinin ürəyi doğrudan da partlayacaqdı. O, polisləri görüb bir az özünə gəldi. Amma yenə də heç nə kəsdirə bilmədi. Mülki geyimlilərlə onlar arasındakı yaxınlığı hiss edəndə yenidən həyəcanlandı. Kişini bu dəfə vəziyyətdən əlində pasport tutan polislərdən birinin "bu həmin qadın deyil", ifadəsi çıxartdı. Polis bu nəticəyə pasportdakı şəkillə, kişiylə gələn qadını müqayisə edəndən sonra gəlmişdi.

Polislər onları sorğu-suala tutub Nəzirənin harda olmasını öyrənməyə çalışdılar. Kirayənişinlər bu dəfə də təəccübləndilər. Onlar nə baş verdiyini, nəyə görə sorğu-suala çəkildiklərinin səbəblərini anlamadılar. Bir qədər sükutdan sonra nəyahət qadın dilləndi:

- Ay qardaş, axı siz kimsiniz, bizdən nə istəyirsiniz, Nəzirə kimdir?

Əməliyyata başçılıq edən polis də qadının sualına sualla cavab verdi:

- Özünüzü heç nə bilmirmiş kimi göstərməyin, deyin görüm, siz kimsiniz, burda nə axtarırsız, ev kimə məxsusdur, orderiniz varmı?

Onun sonuncu sualını artıq bir az özünə gəlmiş kişi cavablandırdı:

- Biz ikinci gündür ki, bu evdə kirayənişin kimi yaşayırıq. Altı aylıq kirayə haqqını da bəri başdan ödəmişik. Evi isə mənə Səmayə adlı bir qadın verib. Amma Nəzirənin kim olduğunu bilmirik.

Polis vəziyyətin nə yerdə olduğunu dərhal başa düşdü. Əlində tutduğu pasportdakı şəkli onlara göstərib onu tanıyıb-tanımadıqlarını soruşdu. Mirzə kişi qadını ilk dəfə xeyli fərqli görkəmdə görsə də, pasportdakı şəkli ona oxşada bilmişdi. Ona görə də gözləmədiyi vəziyyətdən heyrətə gəldi. Özünü Səmayə kimi təqdim edən Nəzirə onu aldatmış, hətta altı ayın kirayə haqqını əvvəlcədən alaraq ərazini, kim bilir, bəlkə də respublikanı tərəkətmişdi. Kirayənişinlər üçün təhlükəlisi o idi ki, Nəzirə onlardan birinin - kişinin pasportunu girov kimi götürmüşdü. Onun bu

sənədlə daha bir neçə cinayətlər törədəcəyi də ehtimal olunurdu. Polis zabidləri bunu kirayənişinlərə xatırladanda elə bil onları ildırım vurdu. Kişinin rəngi avazıdı, huşdan gedib yerə yığıldı.

Kirayənişinlərin hərəkətlərindən onların Nəzirə ilə əlaqədə olmadığını təxmin edən əməliyyatçılar, kişi özünə gələnə qədər gözlədilər. Onları sərbəst buraxmaq istəsələr də bu fikirdən daşındılar. Hər halda ciddi əlaqənin olmadığını sübut etmək lazıymıydı. Ona görə də qapıları bağlayıb, onları özləri ilə geriyyə - rayon mərkəzinə apardılar. Şəhər açılında işə gələn polis rəisi Muxtarov, Nəzirənin əvəzinə başqa adamları görəndə bütün hirs-hikkəsini əməliyyatçıların üstünə tökdü. Və onlara yenidən geriyyə - Bakıya qayıtmaq əmrini verdi.

Rəisin məqsədi əməliyyatçılar üçün şəhərdə yer almaq idi. Onun fikrincə, polis işçiləri bir müddət şəhərdə qalıb Nəzirənin kirayəyə verdiyi evi nəzarətdə saxlamaqla nəyəsə nail ola bilərdilər. Kirayənişinlər isə həmin müddət ərzində rayon mərkəzində onlar üçün ayrılması nəzərdə tutulan mənzildə yaşamalı idilər. Ancaq çox gec idi. Nəbinin və Xasayın bütün varidatlarını ələ keçirən, habelə öz evindəki qiymətdən ağır, çəkidən yüngül əşyaları özü ilə götürən Nəzirə, dəniz vağzalındakı köhnə tanışlarından birinin vasitəsilə gəmiyə minib Qazaxıstana yollanmışdı...

***

Muxtarov nəzarətdə saxladığı kirayənişinlərin dindirilməsi ilə şəxsən özü məşğul olmaq fikrindəyi. O, əməliyyatçılara tapşırıq verib onları Bakıya yola salandan sonra kirayənişinləri - Mirzə ilə Sahibəni şöbəyə çağırırdı. İyirmi dəqiqə keçmədi ki, onların arxasınca gedən UAZ markalı maşın rayon polis idarəsinin qarşısında dayandı. Maşından düşmək tapşırığını alan kirayənişinlər, polislərin müşayiəti ilə Muxtarovun kabinetinə tərəf addımladılar. Heç bir cinayət törətməyən bu zavallıların həyəcanı dünənkinə nisbətən xeyli ötüb keçsə də başlarına gələn hadisənin naməlum sonluğunu fikirləşəndə onları dəhşət bürüyürdü. "Səmayə" ilə əlaqələrinin olmadığını tutarlı şəkildə sübut etmək onlar üçün çox çətin idi.

Qadınla kişi sərbəst buraxılmalarından ötrü əməliyyatçılara verdikləri ifadədən fərqli, polis rəisinə hansı izahatı vermək barədə fikirləşsələr də ağıllarına heç nə gəlmədi. Muxtarovun iş otağına yaxınlaşdıqca onların həyəcanı yenidən artmağa başladı. Müşayiətçi polislərdən biri bunu hiss edib onları sakitləşdirməyə çalışdı. Nədə təqsirli bilindiklərini öyrənəndən sonra bir qədər səbirli olmağı məsləhət gördü. Mirzə bunu gənc polisin sadəcə təsəllisi kimi qəbul edib, sakitləşmək bilmədi. Amma Sahibə üçün bu

məsləhət lap yerinə düşdü. Özünü ələ alıb inamla irəliyə, polisın göstərdiyi qapıya tərəf addımladı. Artıq onda həyəcandan əsər-ələmət qalmamışdı. Onları müşayiət edən digər polis işçisi Muxtarovun kabinetinə yaxınlaşıb qapını döydü, içəriyə girib tapşırdığı adamların gəldiyini ona xəbər verdi.

Başqa bir istintaq işinin materiallarını qarşısına töküüb nəzərdən keçirən rəis, başını ağır-ağır qaldırıb gələn polis işçisinə baxdı. Lakin xəyalı hələ də məşğul olduğundan heç nə demədi. İki-üç dəqiqəlik sükutdan sonra bir qədər əsəbi tonda dilləndi:

- Axı mən sizə şəhərdən gələn adamları bura gətirməyi tapşırırdım, hanı onlar?

Polis işçisi vəziyyətin nə yerdə olduğunu dərhal anladı. O, bu vəziyyətdə Muxtarova artıq söz deməyin ağırlığını başa düşdüyündən, elə bir az əvvəlki ifadəsini təkrarlaması lazım bildi:

- Cənab rəis, tapşırduğunuz adamlar qapının ağzındadır.

Bu cavabdan sonra Muxtarov qarşısındakı sənədləri yığışdırıb bir tərəfə qoyaraq, şübhəli şəxslərin içəriyə gətirilməsini istədi. Polis işçisi cəld bayıra çıxıb əvvəlcə Mirzəni rəisin kabinetinə gətirdi. Muxtarov qarşısında dayanan adamı başdan-ayağa süzəndən sonra oturmaq üçün ona yer göstərdi. Təqsirli olub-olmadığını sanki üzünün ifadəsindən öyrənmək istəyirmiş kimi bu vəziyyətdə də bir xeyli tamaşa elədi. Deyəsən, bu zavallının doğrudan da heç nədən xəbəri yoxdur, - deyə

öz-özünə fikirləşdi. Ancaq cinayətin üstünün açılması üçün hər bir halda onun dindirilməsi çox vacib idi. Mirzənin pasportunun Nəzirə tərəfindən girov üçün götürülməsi də əhəmiyyətli rol oynaya bilərdi. Muxtarovun ilk ağına gələn də elə bu məsələ oldu. O, şübhəli şəxsi həyəcanlandırmamaq üçün çox fikirləşmədən sorğu-suala həmin məsələdən başladı:

- Vətəndaş Sarıyev (Özünün dediyinə görə, Mirzənin soyadı Sarıyev idi), mənə məlum olduğuna görə sizin pasportunuz Nəzirə tərəfindən girov kimi götürülüb. Qadının məqsədi nə idi?

Muxtarov yanılmamışdı. İlk sualın bu şəkildə qoyulması Mirzənin bütün həyəcanının ötüb keçməsinə səbəb olmuşdu. O, sanki rəisin sualı dəyişəcəyindən qorxurmuş kimi dərhal dilləndi:

- Cənab rəis, Allaha and olsun, mənim heç nədən xəbərim yoxdur, bizə də evi kirayəyə verən Nəzirə yox, Səmayə adlı qadındır.

Muxtarovun vəziyyətdən xəbəri var idi. Nəzirənin əsl adını gizlədərək, özünü kirayənişinlərə Səmayə kimi təqdim etməsini ona əməliyyatçılar xəbər vermişdi. Onun bu sualı təkrarlamaqda məqsədi şübhəli şəxs hesab etdikləri adamlar barədə fikirləşdiklərinin doğru olub-olmadığını bir daha yəqinləşdirmək idi. Çünki peşəkar cinayətkarlar verdikləri ifadələri adətən dəyişməsələr də, təcrübəsizlər sadəcə forması dəyişmiş eyni sualları çox vaxt müxtəlif cür

cavablandırırılar. İş təcrübəsində bunu çox yaxşı əxz edən Muxtarov, şəxsiyyəti təsdiq edən sənədi olmayan Mirzənin də bu adı daşmasına şübhə ilə yanaşsa da, onun Nəzirə ilə əlaqəsinə inanmırdı.

Rəis bu nəticəyə Nəzirənin fotosəklini ona göstərəndən sonra gəlmişdi. Mirzə əməliyyatçılarla danışıqlarında olduğu kimi həmin fotosəkli tanıdığını, onu məhz Səmayəyə oxşadığını demişdi. Amma Muxtarov pasportun nə üçün götürülməsi barədə verdiyi sualın cavabını hələ də almadığından, onu yenidən təkrar etməyə məcbur oldu:

- Altı aylıq kirayə haqqını bəri başdan ödədiyiniz halda pasportunuzun girov götürülməsi qadına nə üçün lazım idi?

"Səmayə"nin əsl məqsədini Mirzənin özü də bilmirdi. Ancaq hər halda bunun səbəbləri barədə ev sahibəsinin izahatlarını yadımdın çıxarmamışdı. O, rəisə verdiyi cavabı da elə "Səmayə"nin həmin izahatları əsasında qurdu:

- Özünü mənə Səmayə kimi təqdim edən qadın ev əşyalarının yoxa çıxacağından ehtiyatlanırdı. Ona görə də pasportumun onda qalmasını istədi.

- Bəs hara getdiyi, nə vaxt qayıdacağı haqda sizə bir söz demədi? Sizin özünüz necə, bu barədə heç nə soruşmadınız?

Kifayət qədər təcrübəsi olan Nəzirə kirayənişinə heç nə deməsə də, Mirzə öz pasportunun taleyi haqda narahatçılıq keçirmiş və lazım olanda onunla necə və harda

görüəcəyi barədə qadından soruşmuşdu. Nəzirə isə çox asanlıqla vəziyyətdən çıxış yolu taparaq, ona yanlış telefon nömrəsi vermişdi. Kirayənişin rəisin ona verdiyi sonuncu sualın cavabını axtararkən əməliyyatçıların, "bu cinayətkar qadın sənin pasportunla daha bir neçə cinayət törədə bilər", - deyə xəbərdarlıq etməsini xatırladı. Və yenidən həyəcanlandı. Amma özünü itirmədi. Tez "Səmayə"nin ona verdiyi həmin nömrəni cibindən çıxarıb polis rəisinə təqdim etdi və sevincək dilləndi:

- Cənab rəis, bu nömrəni mənə həmin qadın verdi və dedi ki, pasport nə vaxt lazım olanda ona zəng vurub görüşüm.

Mirzənin bu cavabından Muxtarov da çox sevindi. Ona elə gəldi ki, artıq kələfin ucunu ələ keçirib. Özündən razı halda dodaqları qaçdı, gülümsündü, amma bunu hiss etdirmədi. Ağır-ağır ayağa qalxıb otaqda var-gəl elədi. Bir-iki dəqiqəlik sükutdan sonra hələlik sonuncu sualını verdi:

- Vətəndaş Sarıyev, siz bizim əməkdaşlar tərəfindən saxlanılana qədər Səmayə kimi tanıdığınız qadınla telefon əlaqəsi saxlamısınızmi?

- Biz Sahibə ilə cəmi iki gün idi ki, onun evində yaşayırdıq. Bu qısa müddət ərzində isə pasport mənə lazım olmayıb, ona görə də heç bir əlaqə yaratmamışıq, - deyə Mirzə dilləndi.

Rəis onun bu cavabından da razı qaldı. Daha heç nə soruşmayıb, Mirzədən bir qədər dəhlizdə gözləməyi xahiş elədi. Onun məqsədi indi də Sahibəni sorğu-suala tutmaq idi.

Qadını müşayiət edən polis işçilərindən birini çağırıb onun içəriyə dəvət edilməsini istədi. Bir-iki dəqiqədən sonra rəislə üzbəüz dayanan Sahibə, Mirzədən fərqli olaraq özünü tam sərbəst aparırdı. Onun sifətində qorxu, həyəcan əlamətləri demək olar ki, hiss olunmurdu. Muxtarov da bunu hiss etmişdi. Belə adamların hətta təqsiri olsa belə, adətən yaranmış vəziyyətdən çıxış yolu tapdıqlarını yaxşı əxz edən rəis, Sahibə ilə xeyli fərqli şəkildə söhbət etmək qərarına gəlirdi. Nədənə onə elə gəlirdi ki, qadının Nəzirə ilə ciddi əlaqəsi ola bilər.

Əslində Sahibənin özünü tam sərbəst aparması, Muxtarovun fikirləşdiyi kimi onun peşəkar cinayətkarla əlbirliyi ilə bağlı deyildi. O, Mirzədən fərqli olaraq Nəzirənin sifətini belə görməmişdi. Kirayə ilə əlaqədar sövdələşmələr də məhz Mirzə və Nəzirə arasında olmuşdu. Sahibənin sərbəstliyi isə heç bir halda təqsirli olmaması ilə bağlı idi. Rəis bunu da nikbinliyin səbəblərindən biri kimi qəbul edirdi. Amma istənilən halda qadınlar arasında əlaqənin olmadığını sübut etmək lazım gəlirdi. Ona görə də Sahibə kimi sərbəst qadınla söhbətə çaşdırıcı sualdan başladı:

- Vətəndaş Vəlizadə (Sahibənin soyadı Vəlizadə idi), bizə məlum olduğuna görə heç bir ehtiyac olmadığı halda Mirzənin pasportu girov kimi götürülüb. "Səmayə" ilə yaxınlığınız onun bu hərəkətlərinə mane ola

bilməzdimi? Axı siz Mirzə ilə də yaxın əlaqədəsiniz.

Sahibə ilk əvvəl bu sualdan diksinən kimi olsa da, özünü itirmədi. Amma istər-istəməz rəisin belə naqolay sualından narahatçılıq keçirdi. Bir anlığa ona elə gəldi ki, etmədiyi günahı haqq-nahaq boynuna qoymağa çalışırlar. Muxtarov da qadındakı bu narahatçılığı sezmişdi. Lakin Sahibə tezliklə özünü ələ ala bildi. Və rəisin sualına elə sualla da cavab verdi:

- Cənab rəis, siz nəyə əsasən mənim Səmayə ilə yaxın əlaqədə olduğumu iddia edirsiniz? Bunu necə sübut edə bilərsiniz? Mən tanımadağım, üzünü belə görmədiyim qadından nəyi və necə xahiş edə bilərdim?

- Bəs, Mirzə ilə kimin vasitəsilə və nə üçün tanış olmuşunuz, - deyərək Muxtarov növbəti sualını verdi.

Bu sualdan sonra qadın bir qədər əsəbi görkəm aldı. Rəisin düz gözlərinin içinə baxaraq dilləndi:

- Kiminlə, nə üçün və necə tanış olmaq mənim öz işimdir, amma axtardığımız qadınla heç bir əlaqəm yoxdur. Onun adını isə yalnız Mirzədən eşitmişəm. Qadının axtarışda olduğunu da əməliyyatçılar bizi saxladıqdan sonra bildişik.

Muxtarov daha bir neçə sualdan sonra Mirzənin verdiyi telefon nömrəsini də qadına göstərərək soruşdu:

- Bu nömrə sizə tanış gəlirmi?

Sahibə nömrəyə diqqətlə baxdı, hardasa rast gəldiyini xatırlamağa çalışdı və ani sükutdan sonra cavab verdi:

- Mirzənin dediyinə görə, nömrəni ona Səmayə verib.

Rəis qarşısındakı qadından bundan artıq heç bir məlumat ala bilməyəcəyini dərk edib, sorğu-sualı dayandırdı. O, artıq əmin olmuşdu ki, Sahibənin Nəzirə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Ona görə də Mirzəgili müşayiət edən polis işçilərini çağıraraq onları hələlik qaldıqları xüsusi mənzilə aparmağı tapşırırdı.

Qadından aldığı sonuncu cavabdan sonra Muxtarovun sevinci bir qədər də artdı. Telefon nömrəsinin Nəzirəyə məxsusluğu barədə saxlanılan şəxslərin ifadələrinin üst-üstə düşməsi rəis üçün lap göydəndüşmə oldu. O, həmin nömrə ilə Nəzirənin necə ələ keçirilməsi haqda plan qurmağa hazırlaşdı...

***

Polis rəisinin Nəzirənin respublikanı tərk etməsindən xəbəri yox idi. Muxtarov onun bu tezliklə aradan çıxmasına inanmırdı. Çünki qadının bu qədər peşəkar və təcrübəli cinayətkar olması haqda məlumata malik deyildi. Əslində Nəzirənin özünün də ölkəni bu qədər tezliklə tərk etmək fikri yoxuydu. Bəs necə olmuşdu ki, fikrini dəyişmiş, Qazaxıstana getməyi qərara almışdı?

Nəzirə Nəbini zəhərləyib öldürdükdən sonra təcili olaraq Bakıya gəlmiş, vaxt itirmədən evindən bəzi əşyaları götürərək başqa birisi ilə danışıb, ucuz qiymətə yeni mənzil kirayələmişdi. Qadın bir neçə günlüyə orada kirayənişin kimi qalmaq fikrindəydi. Lakin ev sahibi ilə sövdələşib yenidən öz mənzilinə qayıdanda üst-başını, çantasını, Nəbigildən gətirdiyi əşyaların içərisini eşələsə də pasportunu tapa bilmədi. Nə qədər fikirləşdisə bu mühüm sənədi harda gizlətdiyini, hara qoyduğunu xatırlamadı. Dəhşət onu bürüdü. Əslində pasport, qadına ölkədən getmək üçün lazım deyildi. Heç bunu istəmirdi də. Nəzirə bu dəhşətli qətdən sonra polisın onun izinə düşdüyünə əmin idi. Bilirdi ki, bütün nəzarət-buraxılış məntəqələrinə bu barədə xəbər verilib. Ona görə də pasport itməsəydi belə, onu özü ilə götürməyəcəkdi. Sərhədi nə vaxtsa başqa vasitələrlə keçmək fikrindəydi.

Nəzirəni başqa məsələlər narahat edirdi. O, sənədin hüquq-mühafizə orqanlarının əlinə keçməsi ehtimalından ehtiyatlanırdı. Əgər pasportu polislər əldə edə bilsəydilər, bu onun üçün heç də yaxşı olmayacaqdı. Sənəddəki şəkil illərdən bəri başladığı çirkin oyuna son qoya bilərdi. Qadın bunu fikirləşdikcə onu vahimə basırdı. Amma pasport polislərin əlinə necə keçə bilərdi? Nəzirə bu sual ətrafında nə qədər düşünsə də cavab tapa bilmirdi. Lakin vaxt itirmək də istəmirdi. Hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları hər an onu yaxalaya bilərdilər. O, özünə lazım olan ən vacib

əşyaları bir yerə cəmləyib evi tərk etmək qərarına gəldi. Elə bu vaxt Zəminə ilə kobud rəftarını, bu rəftara görə Nəbi ilə aralarında olan inciklikləri, son vaxtlar ərinin onunla ehtiyatla davranmasını xəyalından keçirdi. Və ona elə gəldi ki, pasportu yalnız Nəbi gizlədə bilərdi.

Qadın yalnız bundan sonra respublikanı təcili olaraq tərk etmək qərarına gəlmişdi. Görkəmini, saçının rəngini elə dəyişmişdi ki, onu kimsənin tanıması böyük məharət tələb edirdi. Nəzirə qaranlıqın düşməsini gözlədi. Bir yerə yığıldığı əşyaları götürüb mənzilini tərk elədi. Evin qapısını, həyət darvazasını bərk-bərk bağlayıb küçəyə çıxdı. Bir qədər getmişdi ki, qarşısında tanımadığı bir kişini gördü. Həmin adam dayanıb Nəzirəyə salam verdi. Qadın diksinən kimi oldu, amma özünü itirməyib tanımadığı bu kişinin salamını aldı. Orta yaşlı bu adam bir qədər uca səsle soruşdu:

- Ay bacı, buralarda yaşayırsız?

- Necə bəyəm, sizə nə lazımdır?

Qarşısındakı adamın gözlənilməz sualı və səsinin tonu Nəzirəni yenidən həyəcanlandırdı. Yoluna davam etmək istəyirdi ki, kişi dilinə şəkər qatıb bu dəfə çox ehtiyatla dilləndi:

- Ay bacı, mən kirayədə qalmaq üçün ev axtarıram, sizi də ona görə narahat elədim, siz Allah bağışlayın.

Bu sözdən sonra Nəzirənin həyəcanı ötüb keçdi. Kişini altdan yuxarı diqqətlə süzdü. Deyəsən, təhlükəli adama oxşamırdı. Həmişə

çoxlarından çevikliyi ilə fərqlənən qadın, ondan istifadə etmək qərarına gəldi. Əlüstü cavab verdi:

- Çox yaxşı, elə mən də kirayənişin axtarırdım. Uzunmüddətli ezamiyyətə getdiyim üçün kiminsə evdə yaşamasını, həyat-bacaya nəzarət etməsini istəyirəm. Əgər sövdəmiz baş tutsa mənzili sənə kirayə verə bilərəm.

Kişiyə də elə bu lazımıydı. Amma tanımadığı qadınla birdən-birə alış-veriş eləmək onun üçün çətin idi. Özü də havanın qaralan vaxtında, həm də tanımadığı, yaxşı bələd olmadığı ərazidə. Yarımqaranlıq küçələrdə, dar dalanlarda hansı xoşagəlməz hadisə desən baş verə bilərdi. Çoxlarının bir-birini tanıdığı belə yerlərdə qadınla qarşı-qarşıya durub söhbətləşmək də risk tələb edirdi. Onun başqa çarəsi də yox idi. Ona görə də riskə getməyə məcbur oldu. Bir neçə saniyəlik tərəddüddən sonra dedi:

- Ay xanım, adınızı da bilmirəm...

Nəzirə onun sözünü kəsdi:

- Adım Səmayədir, amma bu o qədər də vacib deyil.

Qadının sonuncu kəlməsi kişini təəccübləndirdi, onunla tanışlığına bir az peşman kimi oldu. Amma iş işdən keçmişdi. Həm də təcili olaraq mənzil tapmalı idi. Bir-iki gün əvvəl tanış olduğu başqa qadınla birlikdə yaşayacaqdılar. Həmin qadın isə ona tezliklə kirayə mənzil tapmağı tapşırmış, əks halda tanışlıqdan imtina edəcəyini bildirmişdi. Sahibə adlı həmin qadının tələbləri yadına

düşüncə, qorxu və həyəcan da, "Səmayə" ilə tanışlığın naməlum taleyi ilə bağlı fikirlər də onu tərk elədi. Və tələsik, bayaq yarımçıq qalmış kəlmələrinin ardını gətirməyə çalışdı:

- Səmayə bacı, mənə təcili ev lazımdır, siz şərtlərinizi deyın.

Kişinin "qaz" olduğunu, deyəsən, Nəzirə başa düşmüşdü. Tez dedi:

- Bayaq mənim adımı soruşdun, amma öz adını bildirmədin.

- Mirzə, - deyə kişi cavab verdi.

Öz adının yerinə başqa ad uyduran Nəzirəyə elə gəldi ki, qarşısındakı adam da onu aldada bilər. Son dərəcə həssas qadın, kişini hiyləgər baxışlarının süzgəcindən keçirdi, amma yalançılıqdan əsər-ələmət tapa bilmədi. Bir də ki, bu onun üçün o qədər də vacib deyildi. "Bazarlıqları" baş tutsa, onsuz da kişinin dəqiq adını öyrənəcəkdi.

Nəzirə daha vaxt itirməyib, bu dəfə şirin dillə soruşdu:

- Mirzə qardaş, evdə tək yaşayacaqsan?

- Yox, iki nəfər olacağım, bir qadın, bir də mən.

Nəzirə məsələnin nə yerdə olduğunu dərhal anlasa da, üstünü vurmadı. Əslində sonuncu sualı kirayəyə verəcəyi mənzilin qiymətini müəyyənləşdirmək üçün vermişdi. Mirzənin cavabından sonra əmin oldu ki, qarşısındakı adam bir yerdə yaşayacağı qadına görə şərtlərlə razılaşa bilər. Amma tələssə də kişi ilə bayırda yox, evdə danışmaq istəyirdi.

Qadın bu istəyini kişiye də bildirdi. Onlar birlikdə Nəzirəgilin mənzilinə getdilər.

Mirzə əvvəllər tanımadığı bu qadının kimsəsiz həyatına ayaq basanda yenidən qorxu onu bürüdü. Ağılına çox pis fikirlər gəldi, geri dönmək istəsə də bunu kişi qüruruna sığışdırmadı. Ağır addımlarla irəliləyib Nəzirənin arxasınca mənzilə daxil oldu. İlk baxışda bayırdan yaxşı təsir bağışlamayan otağın içərisi yaşamaq üçün pis deyildi. Orabura göz gəzdirdi. Evdəki yır-yığışı görəndə bayaqkı qorxusu ötüb keçdi. "Səmayə"nin bayırda ona dediklərinə inanmağa başladı. Otağın vəziyyətindən hiss elədi ki, qadın doğrudan da evi müvəqqəti tərk edir. İndi yalnız kirayə ilə bağlı ev sahibəsinin şərtləriylə tanış olmaq qalırdı. Ağzını açıb danışmaq istəyirdi ki, Nəzirə ondan qabaq dilləndi:

- Hə, necədir, xoşuna gəlir?

Kişi qeyri-ixtiyari cavab verdi:

- İki nəfər üçün pis deyil. Ayda nə qədər ödəməliyəm?

- Yüz əlli dollar, amma bu, şərtlərin hələ hamısı deyil.

Mirzə həyəcanla qadının nə deyəcəyini gözlədi. Nəzirə isə çox tələsirdi. Ona görə də elə birbaşa, həm də qəti şəkildə bildirdi:

- Biz səninlə ilk dəfədir ki, tanış oluruq. Bu boyda həyəti və evi isə, sözün düzü, heç kəsə etibar eləmirəm. Ona görə də altı aylıq kirayə haqqını bəri başdan ödəməlisən. Amma bu da sonuncu şərt deyil, pasportunu özümlə

götürməliyəm. Əvəzində telefon nömrələrimi sənə verirəm, pasportun nə vaxt lazım olsa çatdıraram.

Mirzə üçün kifayət qədər ağır şərtlər idi. Amma bu qiymətə ev tapmaq da mümkün deyildi. Bir tərəfdən də Sahibənin şərtləri bu ehtiraslı kişini çıxılmaz vəziyyətə salmışdı. Odur ki, qadının dedikləri ilə razılaşmalı oldu. Nəzirə evin açarlarını ona verib, ərazini tələsik tərk etdi. Mirzə həmin kişi idi ki, polis əməkdaşları onu Səmayə kimi tanıdığı qadının evində həbs edərək özləri ilə rayona aparmışdılar...

***

Nəzirə Mirzə kişidən ayrıldıqdan sonra birbaşa dəniz vağzalına gəldi. O, görkəmini dəyişmiş, qara, uzun saçlarını boynunun ardına qədər kəsdirmiş, sarı rəngə boyamışdı. Qadını, hətta bir neçə dəfə görün adamlar da ilk baxışdan çətin tanıya bilərdi. Nəzirə bu görkəmdə vaxtilə tanış olduğu Rafiq adlı bir kişinin yanına gələrək, Qazaxıstana getmək istədiyini bildirdi. Amma əvvəlcə özünü təqdim etmək istəmədi. Qadının məqsədi, çoxdandır görmədiyi tanışının onu tanıyıb-tanımadığını müəyyənləşdirmək idi. Əgər bu adam məni ilk baxışdan tanımayacaqsa, deməli, hələ ki, qorxmağa dəyməz, - deyə fikirləşdi.

Yük gəmilərinin birində kapitan işləyən Rafiq doğrudan da Nəzirəni tanımamışdı. O, qadına tərs-tərs baxıb dedi:

- Nəyə görə sərnəşin gəmisi ilə getmək istəmirsən, axı orda sənənin üçün daha rahat olar?

Qadın yük gəmisini təsadüfən seçməmişdi. Bilirdi ki, sərnəşin gəmisində getmək üçün bilet almalı, bundan ötrü sənədlərini təqdim etməli idi. Hər şeyi əvvəlcədən ölçüb-biçən Nəzirə, bilet satılan kassalarda fotosəklinin ola biləcəyindən ehtiyatlanır, Nəbi kişini qətlə yetirəndən sonra polisənin hər yerdə onu axtardığını ehtimal edirdi. Ona görə də problemi yoluna qoymaq üçün başqa tanış olmadığından Rafiqin yanına gəlmişdi. Bu adamın onu minnətsiz-filansız Qazaxıstana aparacağına əmin idi. Bir də qadın vağzala, sərnəşin gəmisi artıq yola düşəndən sonra gəlmişdi ki, heç bir bəhanəyə yer qalmasın. İndi onun şübhələri özünü doğrultmuşdu. Odur ki, Rafiqin verdiyi suala təəccüblənmədi. Sakit-sakit, soyuqqanlı şəkildə cavab verdi:

- Bilirsiniz, mən təcili Qazaxıstana, Aktau şəhərinə getməliyəm. Elə indicə məlumat aldım ki, orda yaşayan qardaşım çox ağır vəziyyətdədir. Mən bu haqda xəbər tutanda sərnəşin gəmisi artıq yola düşmüşdü.

Nəzirənin bu cavabından sonra Rafiqin qəlbi bir qədər yumşaldı. Amma tanımadığı qadını bir azdan yola düşəcək gəmiyə götürməkdən çəkindi:

- Ay xanım, axı mən sizi tanımıram, açığı ona görə də ehtiyat edirəm, bəlkə sənədlərinizi göstərəsiniz.

Kişi Nəzirənin yaralı yerinə toxunmuşdu. Pasportu hardan alacaqdı. Buna baxmayaraq qadın yaxşı tanıdığı bu kişi ilə söhbətdən sonra xeyli sevindi. Çünki əvvəllər yaxşı münasibətdə olduğu Rafiq onu tanımamışdı. Bu işə nikbinliyə əsas verirdi. Ancaq vaxt gedir, Nəzirə ilə bərabər kapitan özü də tələsirdi. Elə çıxıb getmək istəyirdi ki, qadın ucadan güldü. Sonra köks ötürüb dedi:

- Ey bivəfa dünya... Ay Rafiq, mənə tanımadın?

Qadının bu sözündən sonra Rafiq ayaq saxladı, diqqətlə qarşısındakı qadının sifətinə baxdı. Tanış cizgilər tapmağa çalışdı. Deyəsən tapmışdı da. Təxminən bir dəqiqə də diqqətlə nəzər salıb dilləndi:

- Nəzirə xanım?

- Bəli, düz tapmışan, - Nəzirə cavab verdi, - xeyir ola, bayaqdan mənə "zakon" xırdalayırsan.

Rafiq utanan kimi oldu, başını aşağı saldı, üzr istəyib könlünü almağa çalışdı:

- Bağışla, məndə təqsir yoxdur, o qədər dəyişmişən, o qədər gözəlləşmişən ki, tanıya bilmədim, lap fransız xanımlarına bənzəyirsən. Ünvanına deyilən komplimentlərdən Nəzirənin qoltuğu qarpızlandı. Bir az özünü əzib-büzdü, o boyda əndamına yaraşmasa da nazlanıb-duzlandı. Ərklə soruşdu:

- Hə, Rafikçik, nə vaxt yola düşürük?

- Elə indi, - Rafiq cavab verdi.

Burda söhbət bitdi. İyirmi dəqiqədən sonra yük gəmisi Aktau limanına yola düşəcəkdi. Rafiq Nəzirəni gəmiyə aparıb onu rahat, hər cür şəraiti olan kayutların birində yerləşdirdi. Ancaq sənədləri yerində olmadığına görə Aktau limanında ciddi problemlə üzləşdiyini bilən qadın bu sirri gəmi kapitanına da açmalı oldu. Rafiq - narahat olma, - deyib kayutu tərək etdi...

Gəmi iki saat olardı ki, yola düşmüşdü. Nəzirə təhlükənin sovuşduğuna əmin olsa da, nədənsə ehtiyatlanırdı. Ona elə gəlirdi ki, gəmidə kimsə onu izləyir. Ancaq qadın əbəs yerə şübhələnirdi. Doğrudur, başqa kayutda qalan kişilərdən biri hərdən oğrun-oğrun ona baxırdı. Təxminən əlli-əlli beş yaşlarında olan Kərəm adlı bu kişi Nəzirəni Rafiqlə söhbət edərkən görmüş, elə ilk baxışdaca gözü onu tutmuşdu. İndi isə qadının kapitanla doğma olub-olmadığını aydınlaşdırmağa çalışırdı. Əgər onları ciddi qohumluq əlaqələri bağlayırdısa, onda qadınla isti münasibətlər qurmaq yaramazdı. Amma hələ tanımadığı Nəzirənin hərəkətlərindən, gəminin yola düşdüyü iki saat ərzində Rafiqin onunla maraqlanmamasından elə zənn etdi ki, ola bilsin, qadın təcili Qazaxıstana getmək istəyir.

Əslində Kərəm kişi kapitanın Nəzirə ilə söhbətlərini eşitmiş, lakin Rafiqin onu tanıdığı məqamlarda ərazidən uzaqlaşaraq gəmiyə tərəf getmişdi. Ona görə də onların tanış olmadığı qənaətinə gəlmişdi. Ancaq hər halda gəlidiyi

qənaəti möhkəmləndirmək istəyirdi. Nəzirəni təşvişə salan da Kərəmin şübhəli davranışı idi. O, əvvəlcə Rafiqin yanına qalxıb həyəcanına son qoymaq fikrinə düşdü. Lakin görəndə ki, daha izləyən yoxdur, sakitcə ona məxsus kayutun qapısını örtüb içəriyə keçdi. Fəqət orda da rahatlıq tapa bilmədi. Daha bir saat keçəndən sonra darıxdığından gəminin göyərtəsinə qalxdı. Gecənin qaranlığında ucsuz-bucaqsız Xəzərin mavi sularından başqa heç nə görmədi. Amma bayıra çıxmasına da peşman olmadı. İsti yay gecəsində dəniz havası onu məst eləmişdi. Bir az oturmuşdu ki, qulağına dalğaların şırıltısından güclə eşidilən ayaq səsləri dəydi. Üzünü gəminin hərəkət istiqamətinin əksinə tutan qadın, qanrılıb geriyə baxdı. Gələn Kərəm idi.

Kişini görən kimi Nəzirə yenidən təşvişə düşdü. Ancaq bayaqkıdan fərqli olaraq həyəcanını boğmağa çalışdı. Heç bu barədə Rafiqlə danışmaq fikrinə də düşmədi. Birdən-birə geriyə, qaldığı kayuta qayıtmaq da istəmədi. Qadın bu hərəkətləri ilə ona tərəf gələn adamda şübhə oyatmamağa çalışırdı. Bununla belə Kərəm kişi Nəzirənin həyəcanlı olduğunu, daha doğrusu, qorxduğunu hiss elədi. Ona elə gəldi ki, bu, qadının onunla yaxınlıq etmək istəməməsiylə bağlıdır. Geriyə qayıtmaq istəsə də, fikrindən döndü. Yaxınlaşıb həyəcanlı olduğunun səbəblərini aydınlaşdırmaq istədi. İlk məqsədi qadının qəlbindəki həyəcanı, qorxunu qovmaq idi. Asta-asta irəliyə yeriyib salam verdi. Dedi:

- Salam, xanım, deyəsən bir az həyəcanlı kimsiz.

Nəzirə özünü ələ alıb amiranə səsle cavab verdi:

- Niyə ki, yəqin sizə elə gəlir.

Qadın bunu deyib, çöhrəsinə şən ifadə verməyə çalışdı. Amma təcili getməsinin səbəbləri barədə Rafiqə dedikləri yadına düşəndə, ovqatına bir az məyusluq da qatdı. Onun bu hərəkətləri Kərəmin diqqətindən yayınmadı. Ehtiyatla soruşdu:

- Deyəsən, məyus kimsiz, nəyə baş verib?

Nəzirəyə elə gəldi ki, müxtəlif bəhanələr gətirməklə yalanının üstünü açə bilər. Ona görə də qarşısındakı adamın inadkarlığını görüb, Rafiqə söhbətində özündən uydurduğu "həqiqəti" deməyə üstünlük verdi.

Qadının dedikləri Kərəm kişini də məyus elədi. Amma onun bu vəziyyətə düşməsinin səbəbi heç də Nəzirənin "qardaşının" səhhəti ilə bağlı deyildi. Başqa sözlə, qadının halına acıdı. İlk baxışdan hələ tanımadığı Nəzirəyə vurulan Kərəm, qadının kədərli halında ona yaxınlıq etməyəcəyindən ehtiyatlanırdı. Ancaq ani sükutdan sonra yaranmış vəziyyətin əslində onun xeyrinə olduğunu da anladı. O, qadına təsəlli verməklə söhbətə və nəticədə tanışlığa körpü salmağı fikirləşmişdi. Firsəti əldən qaçırmayıb dedi:

- Qəm yemə, xanım, Allah şəfa verər, inşallah. Düzünü desəm, elə mən də iki aya yaxındır ki, hüznlüyəm...

Nəzirə onun sözünü kəsdi:

- Bağışla, deyəsən dərdini təzələdim, bədbəxt hadisə baş verib?

- Hə, təəssüf ki, belədir, uşaqların anası rəhmətə gedib, - deyə kişi cavab verdi.

Bu sözlərdən sonra sifətinə süni kədər çökdürən Kərəm yalan danışırdı. Deyəsən, bununla doğrudan da qadının diqqətini özünə cəlb edə bilmişdi. Özü də hiss etmədən Nəzirə onun lap çənəsinin altına yerimişdi. Qadın öz "dərdini" unudub Kərəmə təsəlli verməyə çalışdı:

- Adınızı da bilmirəm, Allah səbir versin, onsuz da gec-tez hamımızı qara torpaq udacaq. Amma ömrün bu çağında öz həyat yoldaşını itirmək, istər qadın, istərsə də kişi üçün çox ağrıdır...

Nəzirə bu sözləri deyib, gözlərini məchul bir nöqtəyə zillədi. Özünü dərdli kimi göstərməyə çalışdı, hətta gözlərindən yaş da gəldi. Bu hal ayılı gecədə Kərəmin nəzərindən qaçmadı. Qadının son kəlmələrindən belə nəticəyə gəldi ki, onun kədərli görünməsi təkcə qardaşı ilə bağlı deyil. O, Nəzirənin hisslərini təxmini də olsa başa düşmüşdü. Amma bunu dəqiqləşdirmək lazım gəlirdi. Kərəm fani dünyaya lənət oxuyub, mətləbə keçmək istədi. İlk növbədə öz adından başladı. Dedi:

- Adım Kərəmdir, xanım, deyəsən xəyal sizi çox uzaqlara apardı, nəyə baş verib? Olmaya siz də...

Kərəm sözünün ardını gətirmədi. Onsuz da buna ehtiyac yox idi. Nəzirə onun nə demək istədiyini anlamışdı. O, kişini çox gözlətmədi.

Ani sükutdan sonra utanırmış kimi başını aşağı salıb yenə də uydurma cavablar verdi:

- ...Doğrusunu deyim ki, mənim də həyat yoldaşım rəhmətə gedib.

Nəzirədən eşitdiyi cavab, onun da özü kimi yalan danışa biləcəyinin fərfinə varmayan Kərəm kişidən ötrü göydəndüşmə oldu. Amma özünü o yerə qoymadı. Yenə də yalandan köks ötürüb susdu. Araya çökən bir-iki dəqiqəlik sükutu da elə onun özü pozaraq soruşdu:

- Ay xanım, kədərlənmə, bu dünyada hər şey baş verir. Amma həyat davam edir. Biz bu həyatı davam etdirməliyik.

Kərəm sözlərinə fasilə verib, qadınla bir qədər də doğmalaşmaq üçün nəsə fikirləşdi. Və nəhayət davam etdi:

- Bağışlayın, adınızı bilmək olarmı?

Nəzirə bu sualın cavabına özünü çoxdan hazırlamışdı. Həmişə olduğu kimi yenə də özündən başqa bir ad uydurub dedi:

- Mənim adım Xatirədir.

- Siz Aktau şəhərini yaxşı tanıyırsız? - deyə Kərəm soruşdu.

- Necə məgər? - Nəzirə cavab verdi. Və sonra da əlavə etdi: - Yox, o qədər də tanışlığım yoxdur.

Qadın bu dəfə də yalan danışdı. O, Aktaunu çox yaxşı tanıyırdı. Hətta əvvəllər bu şəhərdə bir neçə il yaşamışdı da. Gəmidə işləyənlərin yüksək əmək haqqı aldıqlarını eşidən Nəzirənin məqsədi kişi ilə tanış olmaq, onun var-yoxuna sahib çıxmaq idi.

Kərəm kişi də qadından elə bu cavabı eşitmək istəyirdi. Yaxından tanışlıq üçün yaranmış fürsəti əldən verməyib cəld dilləndi:

- Mən sizə necə lazımdırsa kömək edə bilərəm, şəhərdə evim də var.

Rafiqin onu axtara biləcəyindən ehtiyatlanan Nəzirə, söhbətin elə burdaca tamamlanmasını istədi. Bir tərəfdən də Xəzərin sərini mehi artıq onları üşütməyə başlamışdı. Onlar şəhərdə nə vaxt və hansı ünvanda görüşəcəkləri barədə vədələşib yavaş-yavaş öz kayutlarına çəkildilər.

***

Nəzirənin Mirzə kişiye verdiyi telefon nömrəsini ələ keçirməsi, Muxtarovun ümidlərini artırmışdı. Rəis saxlanılan şəxslərin dindirilməsindən sonra təcili tədbirlər görmək istəyirdi. Elə həmin gün əməliyyat qrupu yaradaraq onları Bakıya göndərmək, şəhərin bütün giriş və çıxışlarını nəzarətə götürmək barədə fikirləşirdi. Amma onun paytaxt polislərinin köməyinə ehtiyacı vardı. Muxtarovun yeganə problemi bundan ibarət idi. O, Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) ilə əlaqə yaradıb həmin problemi də aradan qaldırandan sonra kifayət qədər hazırlıqlı operativ dəstəni gecə ikən şəhərə göndərməyi qərara aldı. Mirzədən aldığı telefon nömrələrinin bir

surətini isə əməliyyat qrupunun rəhbəri baş leytenant Qəribova verdi.

Muxtarova elə gəlirdi ki, artıq kələfin ucunu ələ keçirib. Üstəlik, əməliyyatın Qəribova tapşırılması da ümidverici idi. Çünki indiyə qədər baş leytenantın rəhbərliyi altında keçirilən əməliyyatların hamısı uğurla başa çatmışdı. Amma uzun müddət polis orqanlarında çalışan Muxtarov, çoxillik təcrübəsində belə cinayətlərin üstünün açılmasının çətinliyini də başa düşmüşdü. İşin gedişindən, cinayətkarın hərəkətlərindən onun çox hiyləgər və həddən artıq ehtiyatlı olduğunu təxmin eləmişdi. Ona görə də nə qədər hazırlıqlı, təcrübəli və çevik olsa da, əməliyyat rəhbərinə, ən azı elə cinayətkarın özü kimi ehtiyatlı olmağı tapşırırdı.

Rəis bilirdi ki, əsl adı, kimliyi hələ tam bəlli olmayan Nəzirə qısa müddətdə ələ keçirilməsə, onu təqib etmək nəticəsiz qalacaqdı. Çünki vaxt keçdikcə qadının respublikanı tərk etmək ehtimalı artırdı. Bunu nəzərə alan Muxtarov ləngimədən yaradılan dəstəyə, onun rəhbəri Qəribova lazım bildiyi bütün tapşırıqları verib şəhərə yola saldı. Əvvəlcədən qurulmuş plana görə dəstə Bakıya bir neçə, həm də xarici görünüşcə diqqəti cəlb etməyən köhnə minik maşınlarında girməli, şəhərin girişlərinin birində onları gözləyən başqa dəstə ilə qovuşmalıydı.

Gecə ikən rayon mərkəzindən yola düşən Qəribovun dəstəsi razılaştırılan yerə çatanda artıq gecə saat üç idi. DİN-in əməliyyatçılara

kömək üçün ayırdığı dəstə də həmin yerə təxminən eyni vaxtda gəlmişdi. Hər iki əməliyyat qrupunun rəhbərləri bir qədər məsləhətləşib ayrı-ayrı istiqamətlərdən şəhərin mərkəzinə doğru üz tutdular. Yenidən bir yerə toplaşaraq əməliyyatın uğurla başa çatdırılması üçün yeni plan hazırladılar. Nəzirənin əxlaqsız, gəzəyən qadın olması barədə dəqiq bilgilər əldə edən Qəribov, hər iki dəstənin kiçik qruplara bölünməsinə təklif elədi. O, gününü adətən kef məclislərində, şəhərin məşhur yerlərində, parklarda, kişi "ovunda" keçirən qadının "şikarı" olmaq, onu bu yolla ələ keçirmək istəyirdi.

Qəribovun təklifi müzakirəyə qoyularaq hər kəs tərəfindən bəyənilirdi. Bundan sonra əməliyyat qrupu kiçik dəstələrə bölünüb "Səməd Vurğun" bağına, dəmiryol vağzalına, Milli Parka, Sahil parkına və şəhərin adətən əxlaqsız qadınların, damarlarında ehtiras dolaşan kişilərin cəm olduqları müxtəlif yerlərinə, bəzi restoran və kafelərə yollandılar. Əməliyyatla məşğul olan hər bir kəsə Nəzirə kimi tanınan qadının fotosəkili paylanmışdı. Onlardan bəziləri yarımqaranlıq bağlarda hətta bir neçə qadını Nəzirəyə bənzədərək "tanış olmaq" təklifi vermiş, lakin gəzə-gəzə tamamilə işıqlı bir əraziyə gəlib çıxandan sonra yanıldıqlarını başa düşüb, müxtəlif bəhanələrlə həmin qadınlardan ayrılmışdılar. Əməliyyatçıların axtarışları səhərə qədər davam etsə də, heç bir nəticə vermədi. Bu boyda şəhərdə sanki belə bir qadın yox idi.

Qəribov dəstə üzvləri ilə əlaqə saxlayaraq onları yenidən bir yerə cəm elədi. İndiyə qədər aldığı tapşırıqları uğurla yerinə yetirən dəstə başçısı çox məyus olmuşdu. Amma Qəribov qadını ələ keçirəcəyinə hələ də ümidli idi. O, dəstəni yenə də kiçik qruplara bölüb şəhərin bütün giriş-çıxışlarına, hava limanına, dəniz və dəmiryol vağzalına göndərdi. Mülki geyimdə olan polis əməkdaşları həmin gün bu əraziləri səhərdən axşama, axşamdan səhərə qədər nəzarətdə saxladılar. Bilet satılan kassaların hamısı yoxlanıldı, lakin yenə də heç nə alınmadı. Heç bir istiqamətə, heç bir nəqliyyat vasitəsinə bilet alan sərnişinlərin siyahısında Nəzirənin adı yoxuydu.

Polis orqanlarında çalışdığı bu neçə illər ərzində ilk dəfədir ki, belə çətin vəziyyətə düşən Qəribovun qanı qaralmışdı. Əməliyyat qrupunun rəhbərini bir yandan da polis rəisi Muxtarovun telefon zəngləri təngə gətirmişdi. O, həmişə ümidlərini doğrultduğu rəisə indi nə deyəcəyini bilmirdi. Muxtarova nahaq yerə ümid vermək istəməsə də, hər dəfə əməliyyat tədbirlərinin davam etdiyini, yaxın zamanlarda qəti cavab verəcəyini deyirdi. Və təbii ki, Qəribovun bu cavabları təcrübəli polis işçisi kimi Muxtarovu qane etmirdi. Amma izinə düşdükləri qadının da həddən artıq təcrübəli və hiyləgər olduğunu nəzərə alıb, bir yandan da əməliyyat qrupunun rəhbərini həvəsdən salmaq istəmir, axtarıqları davam etdirməyi məsləhət görürdü.

Qəribov daha bir neçə gün də şəhərin park və restoranlarında, kafelərdə, dəmiryol vağzalında gizli reydlər keçirəndən sonra rəislə əlaqə saxlamaq, axtarışların heç bir nəticə vermədiyini bildirərək geri qayıtmaq istədi. Qadının Mirzə ilə Sahibəyə kirayə verdiyi evinin nəzarətə götürülməsi də heç bir fayda vermirdi. Birdən əməliyyat rəhbərinin yadına Mirzənin Muxtarova verdiyi telefon nömrəsi düşdü. Son ümidini ona bağlayıb fikrindən daşındı. Telefonunu çıxarıb həmin nömrəni yığdı. Xəttin o başından vecsiz-vecsiz cavab verən bir qadının səsi gəldi:

- Alo, sizə kim lazımdı?

- Səmayə xanım, sizsiniz? - Qəribov nəzakətli, yumşaq səslə dilləndi.

Nömrə sahibəsi tanımadığı kişi səsini eşidib bir az da hirsələndi, eyni sualı ona verib kimliyini soruşdu. Nəzakət qaydalarına görə qadın hər halda ya "yox" cavabını verməli, ya da öz adını deməliydi. Amma onun suala elə sualla da cavab verməsi əməliyyat qrupunun rəhbərini şübhələndirdi. Bununla belə "ovunu" duyub salmamaq üçün yenə də nəzakətli olmağı üstün tutdu. Onu ələ keçirməkdən ötrü Mirzənin adından istifadə etməyi qərara aldı:

- Mənəm də, Səmayə xanım, deyəsən tanımadız, danışan Mirzədir, sizin kirayənişin. Yadınızdadırsa, pasportum sizdə qalmışdı, indi o mənə lazımdır.

Qadın təəccübləndi. Onun adı doğrudan da Səmayə idi. Amma nə qədər fikirləşdisə, Mirzə adlı kişini xatırlamadı. Heç bu adda

kirayənişin də saxlamırdı. Maraq ona üstün gəlmişdi. Özünü Mirzə kimi təqdim edən kişiyə cavab verərək, yarım saatdan sonra "Səməd Vurğun" bağında görüşməyi vəd eləyib dəstəyi asdı.

Qəribov əməliyyatının baş tutduğunu düşünərək xeyli sevindi. Özü ilə bir neçə nəfər də götürüb onlara heç nə demədən qadınla vədələşdiyi yerə yollandı. Qadını lap yaxından görmək istəyirdi. Ona elə gəlirdi ki, qadın onu tanımadığı üçün vədə yerində kənardan görüb duyub düşər, səmtini dəyişib geri qayıda bilərdi. Ona görə də bir qədər kənarında, görünməyən yerdə dayanıb, görüş yerinə Səmayənin ondan tez gəlməsini gözlədi. Çox keçmədi ki, bir qadının iti addımlarla vədə olunan yerə tərəf gəldiyini gördü. Səmayə lap vaxtında gəlmişdi. O, ətrafa baxıb kimsənin ona yaxınlaşmadığını görünə öz-özünə deyindi. Tanımadığı bir kişinin görüşünə gəldiyi üçün özünü məzəmmət elədi. Amma səbrini basıb bir qədər gözlədi. Qəflətən yanında bir kişinin peyda olduğunu gördü. Gələn Qəribov idi.

Əməliyyat qrupunun rəhbəri qadına yaxınlaşıb ədəb-ərkanla salam verdi. Səmayə üz-gözlünü tursudub tanımadığı bu kişinin salamını ağızucu alaraq nifrət qarışıq təəccüblə soruşdu:

- Yarım saat bundan əvvəl mənimlə telefonda danışan siz idiniz?

- Bəli, xanım, mən idim, - Qəribov cavab verdi.

- Adınız Mirzədir? - Qadın dəqiqləşdirmək üçün yenidən sual verməli oldu.

Qəribov, adının guya Mirzə olduğunu təsdiqləyib diqqətlə onun sifətinə baxdı. Qadının üzündə Nəzirəyə məxsus heç bir əlamət yoxuydu. O, rayon polis idarəsindən götürdüyü fotosəkillə qarşısında dayanan bu qadının arasında hər hansı əlaqə, oxşarlıq görmürdü. Onlar həm yaş, həm də görünüşcə tamamilə fərqli adamlarıydı. Qrupun rəhbəri çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdı. Qadına nə deyəcəyini bilmirdi. Bir-iki dəqiqə susandan sonra nəhayət dilləndi:

- Xanım, bilirsiniz, məsələ bundadır ki, bir neçə ay bundan əvvəl Səmayə adlı bir qadın mənə öz evini kirayəyə verərək uzunmüddətli ezamiyyətə gedirdi. Həmin qadın pasportumu da özü ilə götürmüş, ezamiyyət müddətində yaşadığı ünvanın telefon nömrəsini də mənə vermişdi. Şərtimizə görə pasport mənə nə vaxt lazım olsa telefon vasitəsilə ona müraciət etməliydim. Amma indi mən sizi görüb təəccübləndim, qətiyyənlə ona oxşamırsınız, zəhmət verdiyimə görə dönə-dönə üzr istəyirəm, bağışlayın.

Qadın bu sözləri eşidib dodağının altında nəse mızıldandı. "Mirzə"dən ayrılıb yaşına uyğun olmayan sürətli addımlarla vədə yerindən uzaqlaşdı. Qəribov qadından şübhələnməsə də hər ehtimala qarşı kənarında dayanan adamlarına işarə edib onun fotosəklini çəkdi. Çünki Nəzirənin Mirzəyə verdiyi telefon nömrəsi də, onunla tanış olarkən

söylədiyi ad da üst-üstə düşürdü. Sən demə, Nəzirə "ezamiyyətə" getməzdən xeyli əvvəl kirayəyə verdiyi evin telefon nömrəsindən imtina etmiş, ATS-də həmin nömrəni indi Qəribovla görüşə gələn Səmayənin adına keçirmişdilər. Həyatı boyu çox fırıldaqlardan çıxan Nəzirə isə onun kimə satıldığı ilə maraqlanmış, Mirzəylə tanış olarkən özünü Səmayə kimi təqdim etmişdi.

***

Bakıdan yola düşən yük gəmisi Aktau limanına axşam saat səkkizdə çatdı. Nəzirə ilə Kərəm artıq tanış olsalar da, yol getdikləri iki gündə imkan tapıb bir neçə dəfə görüşsələr də, gəmi Aktauda lövbər salanda bir-birilərinə yaxınlaşmağa cəsarət etmirdilər. Çünki gəminin kapitanı Rafiqlə Nəzirəni bir-birinə çox yaxın əlaqələr bağlayırdı. Qadının bu kişi ilə aralarında məhəbbət macəraları olmuşdu. Onların arasındakı yaxınlıqdan Kərəmin də xəbəri varıydı. Bunu ona Nəzirə demiş, ancaq həmin yaxınlığı qohumluq əlaqələri kimi təqdim etmişdi. Ona görə də indi Rafiqin gözlərinin qarşısında əvvəllər bir-birini tanımayan Kərəmlə Nəzirənin yaxınlıq etməsi "qohuma" qarşı saymazlıq olardı.

Digər tərəfdən qadını Bakıda düşdüyü çıxılmaz vəziyyətdən gəmi kapitanı qurtarmışdı. Onsuz da yaxınlıq etmək üçün onların hər ikisinin kifayət qədər vaxtları

varıydı. Kərəm bir müddət Aktauda qalacaq, Nəzirə isə "xəstə qardaşına" qulluq göstərəcəkdı. Onlar görüş üçün söz də vermişdilər. Ona görə də gəmidən düşən kimi bir-birinə yaxınlaşmağa ehtiyac qalmamışdı. Kərəm iş yoldaşları ilə sağollaşıb şəhərə tərəf üz qoydu. Nəzirə isə Rafiqlə görüşmədən harasa çıxıb getmək istəmirdi. Nə vaxtsa Bakıya qayıdacağını bilirdi. Ancaq qadını narahat edən, onu Rafiqlə yaxınlaşmağa məcbur eləyən səbəb təkcə bu deyildi. Nəzirənin sənədləri qaydasında olmadığına görə gəmi kapitanının köməyindən istifadə etməyə çalışırdı. Rafiq də onu yaddan çıxarmamışdı. Nəzirədən xəbərsiz o da bu qadının problemlərini həll etmək istəyirdi. O, çoxdan bəri tanış olduğu, yaxşı münasibət qurduğu milliyyətə qazax olan Keljəbəyev soyadlı məsul gömrükxana işçisini bir tərəfə çəkib xeyli söhbət edəndən sonra Nəzirəni çağırıb onunla tanış elədi. Şişman bədənli bu qazağın Nəzirənin ətli əndamına gözü düşmüşdü. Sanki müştəri gözü ilə baxırmış kimi qadına oğrun-oğrun xeyli nəzər salaraq yekə başını tərpedib razılıq işarəsi verdi. Bundan sonra Rafiq Nəzirə ilə axşama görüş təyin edib, öz işçiləri ilə birlikdə şəhərə yollandı. Keljəbəyevin Nəzirədən xoşu gəlsə də, qadının bu qaraşın, şişman qazaxdan zəhləsi gedirdi. Bayaqdan gömrük işçisinin ehtiraslı baxışlarını sezən qadının başqa çarəsi yoxuydu. Məqsədinə çatmaq, gömrükxanadan

keçərək şəhərə daxil olmaq üçün Keljebayev yaxşı vasitə idi. Nə vaxtsa ölkəyə qayıdanda da işi bu qazaxdan keçə bilərdi. Ona görə də eybəcər bədənindən, insandan daha çox meymuna bənzəyən sifətindən xoşu gəlməsə də, təmənnalı xidmətinin əvəzi olaraq onun ehtiraslarını söndürməyə hazır idi.

Rafiqi yola salandan sonra Keljebayev Nəzirənin yanına qayıdıb, bir neçə saniyə onun düz gözlərinin içinə baxaraq gülümsədi. Artıq onun lap yaxından baxdığı qadını bir yandan da at kimi iri dişləri, yekə ağızı, iri dodaqları iyrəndirirdi. Amma hər şeydən keçmişdi. O, indi taleyinin əlində olduğu bu eybəcər gömrük işçisinin təklifi ilə birlikdə gömrük məntəqəsindən bayıra çıxdı. Söhbətləşə-söhbətləşə xeyli aralanandan sonra Keljebayev onunla tanış olmaq, bir yerdə gecələmək istədiyini bildirdi. Qadın razılıq verməyə məcbur olsa da bu istəyi gerçəkləşdirməyin yalnız birisi gün mümkün ola biləcəyini dedi. Bu cavab gömrük işçisini də qane edirdi. Çünki həmin gün növbədə olmayacaqdı. Onlar görüş yerini və vaxtını təyin edib ayrıldılar.

Nəzirə qazaxdan ayrıldıqdan sonra neçə illər öncə tanış olduğu bir qadının evinə getdi. Milliyyətə tatar olan bu qadın əvvəllər Bakıya ərə gəlmiş, xeyli orda yaşamış, sonra ərindən boşanaraq yenidən Aktauya qayıtmışdı. Nəzirəylə də elə Bakıda tanış olmuşdular. Qadın bir neçə dəfə Nəzirəni Aktauya dəvət eləmiş, onunla bir yerdə xoş

günlər keçirmişdilər. İndi Nəzirə onun mənzilinin qapısını döyürdü. Qadın qapını açıb qarşısındakı adamı görən kimi onun üstünə atıldı, bərk-bərk qucaqlayıb öpdü. Sevincindən ağlayan tatar qadın bir neçə dəqiqə bu vəziyyətdə qalandan sonra Nəzirəni mənzilə dəvət elədi. Gəlişinin məqsədini öyrəndi. Rəfiqəsinin gəlişinin "xoşməramlı" olduğunu bilib sakitlik tapdı. Çox keçmədi ki, müxtəlif xörəklər, şirniyyatlar, içkilər stolun üstünə düzüldü. Sonra ev sahibəsi uzanıb yorğunluğunu çıxarmaq üçün otaqlardan birində Nəzirəyə yer ayırdı.

Qadın gəlişinin əsl səbəbini rəfiqəsindən gizlətməmiş, guya iş yerindən ezamiyyətə göndərildiyini demişdi. Nəzirə arada fürsət tapıb tatar qadınından onun üçün ucuzvari kirayə mənzil tapmasını da xahiş eləmişdi. Rəfiqəsi ezamiyyət müddətində onun evində qalmasını təkid etsə də, Nəzirə buna razı olmayıb, müxtəlif bəhanələrlə boyun qaçırmışdı. İndi o uzanıb yuxuya gedəndən sonra tatar qadını telefon vasitəsilə tanışlarla əlaqə saxlayıb kirayə mənzil tapdı. Rəfiqəsinin yuxudan oyanmasını gözlədi. Amma Nəzirə onun gözlədiyi kimi çox yatmadı. Əslində heç yatmamışdı da. Gözlərini yumub gələcək planları barədə düşünürdü. Təxminən qırx-qırx beş dəqiqə bu vəziyyətdə uzanandan sonra ayağa qalxıb mətbəxə - rəfiqəsinin yanına keçdi. Hərəyə bir stəkan çay içib mənzildən çıxdılar.

Tatar qadını Nəzirəni şəhərin mərkəzindən o qədər də uzaq olmayan ərazidəki köhnə binalardan birinə gətirdi. Rəfiqəsi həmin evin birinci mərtəbəsində yerləşən birotəqlı mənzildə yaşayacaqdı. Tatar qadın içəriyə girib ev sahibəsi ilə Nəzirəni tanış elədi. Milliyyətə qazax olan ev sahibəsi yaşlı qadınıydı. Şəhərin başqa yerində oğlu ilə birlikdə yaşayırdı. Buradakı mənzilinə isə vaxtilə bir yerdə işlədiyi tatar qadının xahişi ilə gəlmişdi. Xeyli söhbətdən sonra Nəzirə onunla münasib qiymətə razılaşaraq bir aylıq kirayə hıqqını bəri başdan ödədi. Və rəfiqəsinin təkidinə baxmayaraq elə həmin axşamdan bu mənzildə qalmağa başladı...

Tatar qadını öz mənzilinə yollanandan sonra Nəzirə tək-tənha oturub Rafiqin zəngini gözləyirdi. Axşamdan xeyli keçsə də gəmi kapitanından xəbər çıxmamışdı. Buna görə Nəzirə gah onu söyür, gah da Kərəmlə görüşünü sonraya saxladığına görə özünü danlayırdı. Amma çox keçmədi ki, qəflətən gələn telefon zəngi onu fikirlərindən ayırdı. Telefonu götürüb "hə" düyməsini basdı. Danışan Rafiq idi. Onu şəhərin mərkəzindəki məşhur otelə dəvət edirdi. Qadın isə axşamın qaranlığını bəhanə gətirib mənzildən bayıra çıxmaqdan imtina elədi. Əvəzində Rafiqin onun yaşadığı mənzilə gəlməsini istədi. Nəzirə yenicə kirayələdiyi evin havasına öyrəşmək, çoxdandır ki, kimsənin yaşamadığı mənzildə səliqə-sahman yaratmaq fikrindəydi.

Bir tərəfdən də qadının, gecə vaxtlarında sərxoş halda küçələrdə gəzib zənənlərə kobudcasına söz atan, ona-buna sataşan qazax kişilərindən xoşu gəlmirdi deyə, qaranlıqda bayıra çıxmaq istəmirdi. Rafiq də onun oteldə görüşdən imtina etməsinin səbəblərini öyrənməyə cəhd göstərmədən, Nəzirə ilə razılıb qadının qaldığı ünvana getməli oldu. Onunla birlikdə unudulmaz gecə keçirdilər. Səhər tezdən Rafiq şəhərə çıxaraq bütün işlərini görüb limana yollandı. Yük gəmisinə Qazaxıstan taxılı yüklənirdi. Rafiq bir neçə saatdan sonra Xəzərin o tayına yollanacaqdı...

***

Kərəm gəmini tərk edəndən sonra bir neçə il bundan əvvəl Aktauda aldığı mənzilinə gəlmişdi. Çoxdandır ki, sahibsiz qoyub getdiyi mənzildə təmizlik işləri aparır, otağın havasını dəyişir, artıq ömrünü başa vurmuş lazımsız əşyaları daşayıb zibilliyə atırdı. Kərəm kişinin xeyallarını ən çox məşğul edən isə Aktauda qaldığı müddətdə "Xatirə" ilə birlikdə keçirəcəyi gecələr idi. Doğrusu, mənzili bu qədər canıdildən sahmana salmaq da kişiye elə bundan ötrü lazım idi. O, səbirsizliklə hər an özünü ona Xatirə kimi təqdim edən Nəzirənin zəngini gözləyirdi. Şərtə görə ilk zəngi qadın etməliydi. Lakin Aktauya gəldiklərinin artıq

ikinci günü keçsə də ondan səs-soraq yoxuydu.

Kərəm yavaş-yavaş axşamın düşdüyünü görüb hər şeydən əlini üzmüşdü. Şərti pozaraq Nəzirəyə özü zəng vurmaq istəməsə də, dözməyib cıgallıq etmək fikrinə düşdü. Telefonu əlinə götürmüşdü ki, mesaj gəldi. Açıb oxudu. Nəzirə onu yaşadığı ünvana dəvət edirdi. Kərəm daha dayanmayıb bayıra çıxdı. Taksi saxlatdırıb düz qadının qaldığı evin qarşısına sürdürdü. Mənzilə daxil olub qadınla görüşdü. Təxminən yarım saatlıq görüşdən sonra onunla birlikdə əvvəlcə supermarketə, oradan isə, xeyli ərzaq alandan sonra Kərəmin qaldığı ünvana yollandılar. Nəzirənin Aktauya gəlişinin ikinci gecəsi də özündən əvvəlki gecə kimi yaddaqalan oldu...

Nəzirə ilə görüş növbəsi gömrükxana işçisinə gəlib çatmışdı. Keljebayev bir azdan onu arayıb axtaracaqdı. Nəzirə onun at dişlərini, şimpanzeyə bənzəyən sifətini gözlərinin qarşısına gətirdikcə görüşdən imtina etmək, onunla əlaqələri birdəfəlik kəsmək istədi. Amma sonradan ağına gələn fikir onu istəyinin əleyhinə getməyə məcbur elədi. Qadın bu ehtiraslı kişinin vasitəsilə özünə yeni, həm də saxta pasport düzəltmək fikrinə düşmüşdü. Bunun üçün onun eybəcər ağışuna atılmağa dəyərdi. Bu fikirlər içərisində Nəzirəyə daha bir zəng gəldi. Onu rahatsız edən bu dəfə gömrükxana işçisi idi. O, qadına göstərdiyi xidmətinin əvəzini istəyirdi. Ünvanı öyrənən Keljebayev heç on beş dəqiqə

keçmədi ki, hazır vəziyyətdə Nəzirənin hüzurunda dayandı.

Gömrük xidmətçisi iki ay bundan əvvəl aldığı "Mercedes" markalı şəxsi avtomobilində gəlmişdi. Nəzirənin kirayələdiyi evdə kef məclisi düzəltmək üçün yaxşı şərait yoxuydu. Aktau şəhərinə Qazaxıstanın hansısa aulundan işləməyə gələn Keljebayev, özünün kirayələdiyi hər cür şəraiti olan mənzildə gecələməyi Nəzirəyə təklif elədi. Qadın əvvəlcə etiraz eləsə də, gömrükhana işçisinin təkidindən sonra razılaşdı. Onlar maşına əyləşib Keljebayevin yaşadığı ünvana getdilər. Mənzil doğrudan da göz oxşayırdı. Gömrükhana işçisinin dediyinə görə bir neçə aydan sonra sahibi mənzili ona satacaqdı. Ona görə də mənzil üçün pul xərcləməyi israfçılıq hesab eləmirdi.

Otaqların yaraşığı, daxili görünüşü Nəzirənin də diqqətini cəlb etmişdi. O, ilk tanışlıqda Keljebayevin sifətdən eybəcər, ağıldan kəm olduğunu hiss eləsə də, otaqlarla tanışlıqdan sonra onun var-dövlət sarıdan zənginliyinə şübhəsi qalmamışdı. Nəzirə artıq təkcə saxta sənəd deyil, həm də gömrük işçisinin var-dövlətini ələ keçirmək haqda fikirləşirdi. Qadın onunla ilk görüşdə planlarını həyata keçirməyin təməlini qoymuş, bir gecəlik xidmətinin əvəzi olaraq iki yüz dollar pul da qazanmışdı.

Vaxtaşırı Kərəmlə də görüşən Nəzirənin gözündə qazağın eybəcər siması artıq yavaş-yavaş gözəlləşməyə başlayırdı. Amma

Keljebayevdən fərqli olaraq, qeyri-rəsmi olsa da azərbaycanlı kişi ilə əsl ər-arvad münasibətləri qurmuşdular. Buna baxmayaraq günlərin birində qadının tamahı, Kərəmin isə ehtirasları ilə uzlaşmayan xəsisliyi Nəzirəni ondan tamamilə soyutdu. Ancaq Kərəm bununla heç cür razılaşmaq bilmir, qadından əl çəkmir, onu gecə-gündüz izləyirdi.

Kərəm bir axşam Nəzirənin yaşadığı mənzilə gələndə gözləmədiyi hadisə ilə qarşılaşdı. Bloka girmək istəyəndə bir kişinin onun yanından ötərək Nəzirənin mənzilinin qapısına tərəf sürətlə irəlilədiyini görüb dayandı. Kişi qapını döyüb içəri keçdi. Səbri çatmayan Kərəm də hərəkətə gəlib onun ardınca mənzilə daxil oldu. Nəzirə elə dəhlizdəcə qara, eybəcər kişinin boynuna sarılmışdı. Həmin kişi Keljebayev idi. Kərəm dözməyib onun düz başının ortasından bir yumruq ilişdirirdi. Amma gömrükxana işçisinin yekə başı onun yumruğuna tab gətirməyəcək qədər zəif deyildi. Qazax, bədəninə yaraşmayan cəldliklə arxaya çevrilib Kərəmin nisbətən balaca başına kəllə atdı. Kərəm yerə yığılıb huşdan getdi. Bir azdan özünə gəlsə də ikinci zərbədən sonra yenidən bayıldı. Ancaq hələ ölməmişdi. Onda həyat əlamətləri hiss olunur, yavaş-yavaş özünə gəlməyə başlayırdı. Bu dəfə Nəzirə fürsəti qaçırmayıb müqavimətsiz Kərəmi kəndirlə boğmağa başladı. Bir neçə dəqiqədən sonra kişi artıq keçinmişdi. Onun meyitini gecə saat dördün yarısında evdən

çıxararaq maşına qoyub şəhərdən çox-çox uzaqlarda Xəzər dənizinə atdılar...

Kərəmin ölümündən sonra Keljebayevlə Nəzirə arasındakı münasibətlərdə yeni mərhələ başlamışdı. Qadın bu axmaq qazağın zəif damarını ələ keçirmiş, onun var-yoxunu talamağa başlamışdı. Kərəmin üstündə gəzdirdiyi bütün pulları götürən qadın, gömrükxana işçisinin sərvətini də tamamilə əlinə keçirəndən sonra Bakıya qayıtmağı planlaşdırırdı. Amma bunun üçün sənədləri qaydaya salmaq, saxta pasport düzəltmək lazım gəlirdi. Çox keçmədi ki, Keljebayev bunun da öhdəsindən gələ bildi. O, artıq ürəkdən bağlandığı, özünü ona Naibə kimi təqdim edən Nəzirəyə saxta pasport düzəldərək, onun arzusuyla adını Anna qoymuşdu.

Sənəddən qadının da xoşu gəlirdi. Zahiri görkəminə görə Nəzirədən çox, "Səmayəyə" bənzəyirdi. Hətta nə vaxtsa ələ keçsə belə Zəminənin və qonşu arvadın onu tanıması böyük məharət tələb edirdi. Qadın tək-cə pasportunu "girov" götürdüüyü Mirzədən ehtiyatlanırdı. Çünki təxminən bu görkəmdə onu yalnız Mirzə görmüşdü. Amma bu da onun üçün o qədər qorxulu deyildi. O, bir neçə ay da Aktauda qalıb Keljebayevin varidatını tamamilə ələ keçirəndən sonra onu qətlə yetirmək qərarına gəlmişdi. Onu da Nəbi kimi süfrə arxasında zəhərləmək istəyirdi. Qadın günlərin birində eyni ssenari ilə qazağı da öldürdü. Mənzilin qapısını bağlayıb birbaşa

hava limanına gəldi. Təyyarəyə bilet alıb Bakıya qayıtdı...

***

Qəribovun rayona əliboş qayıtması, əməliyyatın uğursuzluqla başa çatması Muxtarovun ovqatını korlamışdı. Amma daha çox narahat olan elə Qəribovun özü idi. O, uğursuzluqla barışa bilmirdi. Bir neçə dəfə kiçik dəstə ilə Bakıya gələrək gah Nəzirənin yaşadığı evin həndəvərində gəzib-dolaşır, ərazini nəzarət altında saxlayır, gah da dəniz limanını, dəmiryol vağzalını, hava limanını nəzarətə götürürdü. Amma bu da heç bir nəticə vermirdi. Buna baxmayaraq Qəribov ruhdan düşmür, inadından dönmür, sanki hansısa bir qüvvə Nəzirənin tezliklə ələ keçəcəyinə onda inam yaradırdı.

Qəribov geriyyə - rayona qayıdaraq bir neçə ay fasilə verəndən sonra yenidən on nəfərlik dəstə ilə şəhərə dönüb əməliyyat keçirmək qərarına gəlmişdi. O, bu məqsədlə günlərin birində dənizkənarı parkda mülki geyimdə gəzərkən diqqətini bir qadın cəlb etdi. Hiss etdirmədən ona yaxınlaşıb oğrun-oğrun baxdı. Onun Nəzirə olmasına şübhə ilə yanaşsa da, sifətində həmin qadını xatırladan cizgilər tapmağa çalışdı. Buna tam əmin olmaq üçün qadınla yaxınlıq etmək, onunla tanış olmaq, eşq elan etmək, bir neçə gün bir yerdə

yaşamaq qərarına gəldi. Yaxınlaşıb nəzakətlə soruşdu:

- Gözəl xanım, sizinlə tanış olmaq olar?

Qadın gülümsündü, amma heç nə demədi. Qəribovun ikinci cəhdindən sonra gözlərini süzdürüb başı ilə "hə" cavabını verdi. Deyəsən Qəribovdan xoşu gəlmiş, onu gözü tutmuşdu. Əməliyyat rəhbəri üçüncü cəhddə onun adını da soruşdu. Qadın rus ləhcəsi ilə cavab verdi:

- Adım Annadır, bəs sizin adınızı bilmək olar?

- Şakirdir, - Qəribov özündən tamam başqa ad uydurdu.

Onlar tanış olandan təxminən bir saat sonra qadın gecələmək üçün münasib yerin olub-olmadığını soruşdu. Qəribov üçün qadının kimliyi hələ də şübhəli idi. Bunu dəqiqləşdirməkdən ötrü nə fikirləşdisə "yox" cavabını verdi. Ona elə gəldi ki, əgər qarşısındakı qadın Nəzirə olarsa, bu cavabdan sonra onu öz mənzilinə aparmaq məcburiyyətində qalacaqdı. Ancaq əməliyyat rəhbəri yanılmışdı. Qadın Qəribovun ona verdiyi eyni suala cavab olaraq - mən rayonda qalırım, bura bir neçə günlüyə gəlmişəm" dedi.

Guya çarəsiz qalan Qəribov onu otele aparmağa məcbur oldu. O qədər də yaraşılıq olmayan otaqlardan birini alıb qadınla birlikdə yenidən şəhərə çıxdı. Mağazaya baş çəkib lazım olan ərzaqları alandan sonra yaxınlıqdakı bazara yollandılar. Toyuq əti, meyvə-tərəvəz alıb otelə qayıtdılar. Təxminən on dəqiqədən sonra Qəribov təbii meyvə şirəsi

almaq bəhanəsi ilə oteldən çıxdı. Qapını bağlayıb açarı da özü ilə götürdü. Rayondan özü ilə gətirdiyi mülki geyimli polislərdən birini təcili olaraq otelin qarşısına çağırırdı. Heç iki dəqiqə keçmədi ki, Zamanov soyadlı serjant, əlində də iki qutu meyvə şirəsi gəlib çıxdı. Onlardan birinin içərisinə yuxu gətirən xüsusi maddə qatılmışdı. Qəribov meyvə şirələrini alaraq ona bəzi tapşırıqlar verib yola saldı.

Zamanov da rayondan gələn digər polis əməkdaşları ilə birlikdə həmin oteldə qalırdı. Qəribov ondan aldığı təbii meyvə şirələrini götürüb vaxt keçsin deyər, arxayın-arkayın qadının yanına qayıtdı. Yuxugətirici maddə qatılmış meyvə şirəsi "isti" olduğu üçün onu soyuducuya, digərini isə stolun üstünə qoydu. Əməliyyat rəhbəri gələnə qədər qadın toyuq ətinə qızardılmaq üçün doğramış, meyvə-tərəvəzi yuyub hazır qoymuşdu. Otuz-qırx dəqiqədən sonra artıq hər şey öz qaydasında idi. Onlar hazırladıqları dadlı yeməklərdən yeyib dənizkənarı parka istirahətə yollandılar. Qəribov qadının qoluna girib onunla birlikdə əvvəlcədən müəyyənləşdirdiyi oturacaqda əyləşdi. Əməliyyat rəhbərindən tapşırıq alan Zamanov da onların əyləşdiyi oturacaqdan bir qədər kənarında dayanmışdı. O, Qəribovun qurduğu plan əsasında fotoqraf roluna girmişdi. Xeyli söhbətdən sonra əməliyyat rəhbəri qadına otelə qayıtmağı, amma bundan əvvəl yadigar üçün şəkil çəkdirməyi təklif elədi. Təklif qadının da ürəyindən oldu. Təkcə

fotoqraf tapmaq məsələsi qalırdı. Qəribov ayağa qalxıb ətrafa baxdı, guya beş-altı metr kənarında, əlində fotoaparət, sol tərəfdə var-gəl edib "müşəri" axtaran Zamanovu görmürmüs kimi sağa doğru irəlilədi. Elə bu zaman qadın onu səslədi:

- Şakir, hara gedirsən, fotoqrafı görmürsən?

Qəribov qanrılıb geriyyə baxdı. Planının baş tutduğunu görüb bığaltı gülümsündü. Zamanovu çağırıb onların şəklini çəkməyi xahiş elədi. Artıq iki dəqiqədən sonra hər şey hazır idi. "Fotoqraf" şəklin yalnız sabah hazır olacağını deyib haqqını bəri başdan istədi. Qəribov onun pulunu ödəyib qəbz alandan sonra qadınla birlikdə otelə qayıtdı. Yorgunluqlarını azacıq alıb axşama yemək hazırladılar. Yenidən kef məclisi başladı. Əməliyyat rəhbəri soyuducudakı meyvə şirəsini süzüb qadının qabağına qoydu. Özü isə qadına hiss etdirmədən bayaqdan qalan şirədən içəcəkdə. Onun planı baş tutmuşdu. On dəqiqədən sonra qadının yuxusu gəlməyə başladı. Bir qədər də keçmişdi ki, o, tamamilə, həm də dərin yuxuya getdi.

Əməliyyat rəhbəri vaxt itirmədən qadının soyunub şkafa asdığı paltarlarını axtarmağa başladı, amma lazım olan heç nə tapmadı. Gözü divanın üstündəki əl çantasına sataşdı. Açıb baxdı, içərisində qadının Nəzirə olduğunu təsdiqləyən çox mühüm sənəd tapdı. Bu, onun Mirzədən guya girov kimi götürdüyü pasport idi. Əslində qadın həmin pasportu, Keljebayevi zəhərləyib öldürəndən sonra onun

evinə atmalıydı. Amma tələsdiyindən yadımdan çıxarıb özü ilə Bakıya qaytarmışdı. Artıq Zamanovun çəkdiyi fotosəkil də hazır idi. Qəribov "fotoqrafı" və artıq neçə gündür ki, Bakıda axtarış aparən digər polis əməkdaşlarını bir yerə cəmləyib, qadının yuxudan oyanmasını gözlədi. Əməliyyat rəhbəri ona sürpriz hazırlamışdı...

***

Nəbinin qətlinə ittiham olunan qadının həbs edilməsi xəbəri kəndə yayılanda Zəminə atasının il mərasimini verirdi. Rayon polis idarəsinin rəisi bəzi məsələlərin aydınlaşması üçün Zəminənin və qonşu arvadın ifadəsinə ehtiyac olduğunu bildirərək, idarənin əməkdaşlarından birini elə həmin gün kəndə göndərmək istəsə də, mərasimin keçirilməsindən xəbər tutub ezamiyyəti sabaha qədər təxirə saldı. Səhər tezdən kəndə gələn polis işçisi özü ilə birlikdə Nəbinin qızı və qonşusunu da idarəyə apardı. Zəminə istintaqa verdiyi ifadədə Nəzirənin atası ilə evləndiyi gündən bəri həmişə onu incitdiyini, olmazın əzablar verdiyini, hətta son vaxtlar atasının yanında ögey anası tərəfindən təhqirlərə məruz qaldığını bir daha xatırlatdı. Bunu qonşu arvad da təsdiq elədi. O, Nəzirənin Nəbini ölümə hədələdiyi barədə öz qulaqları

ilə eşitdiklərini də istintaqın nəzərinə yenidən çatdırdı.

İstintaqın obyektiv aparılması üçün belə ifadələr kifayət etmirdi. Buna baxmayaraq, əldə olunmuş və olunacaq dəlillərin möhkəmlənməsində mühüm əhəmiyyət kəsb edəcəkdi. Nəzirənin Nəbini ölümlə hədələdiyi barədə qonşu arvadın verdiyi məlumatlar, əməliyyat qrupunun stolun üstündən götürdüyü konyak şüşəsi və stəkanların ekspertizadan keçirilməsini zəruriləşdirirdi. Bu ona görə vacibiydi ki, cinayətdə təqsirli bilinən qadın istintaqa verdiyi ilkin ifadədə, ümumiyyətlə kəndi təxminən bir il iki ay əvvəl tərک etdiyini, Nəbinin onu evdən qovduğunu demişdi. Onun ifadəsindən belə məlum olurdu ki, təxminən bir il bundan əvvəl Nəbinin evində təşkil olunan kef məclisində iştirak etməyib. Amma qadın bilmirdi ki, Zəminə ilə qonşu arvadın ifadəsindən sonra konyak şüşəsi, eləcə də stəkanlar ekspertizadan keçirilmiş və belə nəticəyə gəlinmişdi ki, həmin qablarda əl izləri yalnız iki nəfərə - Nəbiyə və ona məxsusdur.

Əslində Nəzirə Bakıda həbs olunan gün daş atıb başını tuturdu ki, ümumiyyətlə nə polislərin dediyi kəndi, nə də Nəbi adlı bir adamı tanımır və belə bir adamla ailə də qurmayıb. Çünki bu sözləri deyərkən pasportunun kənddə qalması haqda hələ də dəqiq məlumata malik deyildi. İlk dəfə Qazaxıstana yola düşdüyü ərəfələrdə bu barədə fikirləşməsi isə onun yalnız ehtimalları

idi. Təkcə bu fakt olmasaydı Nəbiylə rəsmi nikaha girməyən qadını qətlə təqsirləndirmək xeyli çətinlik törədər, bəlkə də mümkün olmazdı. Qadın Nəbiylə bir yerdə yaşadığını da məhz əməliyyat qrupu onun pasportunu özünə göstərəndən sonra etiraf etmişdi. Qətl məsələsini isə hələ də boynuna almırdı. Yalnız əl izlərinin ekspertizası ilə tanış olduqdan sonra bir qədər fərqli ifadələr verməyə başlamışdı. Nəzirənin başqa çarəsi qalmamışdı.

Etdiyi cinayətlərin qadın tərəfindən tam etirafına nail olmaq üçün istintaq qrupu onu hadisə yerinə - Nəbinin evinə aparmağı qərara aldı. O, polislərin müşayiəti ilə kəndə axşama yaxın gəlsə də, hava hələ qaralmamışdı. Qadından evə daxil olub, elədiyi hərəkətləri təkrarlamağı tələb etsələr də əvvəlcə bundan imtina elədi. Bunun məhkəmə zamanı ağırlaşdırıcı hal kimi nəzərə alınacağını ona xatırladanda isə Nəzirə otağa daxil olaraq hər şeyi olduğu kimi təkrar etməyə və danışmağa başladı.

Nəbinin qətiylə bağlı hər şey diqqətlə öyrənildikdən sonra Nəzirə geriye - rayon polis idarəsinə qaytarıldı. Artıq bütün faktlar götürülərək sübut olunmuşdu. Lakin qadının şəklinin axtarışda olanların fotolövhisində yerləşdirilməsi, onunla bağlı cinayətlərin hələ axıradək açılmamasını göstərirdi. İllər uzununu qapalı qalan cinayətin üstünün açılması rayon polis idarəsi və onun əməkdaşları üçün xüsusilə vacibiydi. Ona görə də polis rəisi

şəxsən özü bu işlə məşğul olmağa başladı. O, Nəzirəni kənddən qayıtdığı günün səhərişi fotolövhnin qarşısına gətirərək şəklini özünə göstərdi:

- Bu şəkil sizə tanış gəlirmi?

Qadın öz şəklini görəndə yerindəcə donub qaldı. Bu, onun çoxdankı şəkliyi. Nə qədər fikirləşdisə, onun tanımadığı bir rayonun polislərinin əlinə necə keçməsinə başa düşə bilmədi. Rəis isə hələ də cavab gözləyirdi. Qadın artıq onun səbrinin tükəndiyini hiss edib cavab əvəzinə başını buladı. Polis rəisi sualını yenə də təkrarladı:

- Diqqətlə fikir verin, xanım, bəlkə tanıya bildiniz.

Nəzirə şəkil sahibinin kim olduğunu guya xatırlamağa çalışmış kimi bir qədər də fikirləşdikdən sonra öz-özünə pıçıldadı: "Səhv etmirəmsə mən bu şəkli yalnız Xasaya vermişdim." Bu xatırlamadan sonra qadın artıq etdiyi cinayətlərin üstünün açılacağını başa düşürdü. Ancaq hər şeydən xəbərsiz qadın, Xasayın "ölümüylə" təsəlli tapırdı. Çünki onsuz heç nəyi sübut etmək mümkün olmayacaqdı. Digər tərəfdən fotosəklin onun cavan vaxtlarına aid olması da Nəzirə üçün başqa bir təsəlli idi. Bunu nəzərə alan qadın nəhayət cavab verdi:

- Doğrusu, şəklin kimə məxsus olmasını xatırlaya bilmirəm.

Şəkil köhnə olsa da onu qadının indiki vəziyyətinə oxşatmaq çətin deyildi. Amma hər halda sübuta yetirilməliyi. Polislər bundan da

çıxış yolu tapdılar. Mirzə ilə üzləşəndən sonra onun Nəzirə olması təsdiqləndi. Bu məsələdə onun Qəribovla çəkirdiyi şəkil də köməyə gəldi. Annanın Səmayə, Səmayənin isə Nəzirə olduğu aşkara çıxdı. Bununla belə istintaqın davamı üçün təqsirləndirilən şəxs Bakıya göndərildi. Orda hər şey öz təsdiqini bir daha tapdı. Respublika Prokurorluğunda aparılan istintaq zamanı rayon polisleri ilə birlikdə Nəzirənin özünə də aydın oldu ki, təcridxanada zəhərlənən Xasay, əslində ölməyib sağ qalmışdır.

Bundan sonra istintaqın yeni mərhələsi başlandı. Xasayın Moskva həbsxanasından Azərbaycana köçürülməsi, onun Nəzirəylə üzləşməsi rus qadınının meyitinin də tapılmasıyla nəticələndi. Nəzirənin saxta pasportunun aşkarlanması isə Keljəbəyevin də onun tərəfindən qətlə yetirilməsini təsdiqləyirdi. Tərətdiyi çoxsaylı cinayətlərə görə qadını qarşıda ən ağır cəza gözləyirdi.

QANLI KÜRSÜ

Cinayətkar dəstənin axtarılıb tapılması üçün polis şöbəsinin rəisi mayor Mərdanovun hazırladığı üçüncü əməliyyat da boşa çıxmışdı. Çoxlarından fərqli olaraq işlədiyi rayonda məsuliyyətli adam kimi tanınan rəis gecəni yatmamışdı. Səhərə kimi yatağında o tərəf-bu tərəfə qıvrılaraq, xəyalında yeni bir əməliyyatın planını qurmağa çalışmış, lakin heç nə alınmamışdı. Ona görə də gecəni birtəhər keçirərək səhərin açılmasını gözləməyə məcbur olan Mərdanov, səhərdən tezdən durub elə birbaşa iş paltarını geyindi. Əl-üzünə su vurub, səhər yeməyi yemədən iş yerinə yollandı. Hələ tez olduğundan şöbədə heç kəs yoxuydu. Cinayət işinin istintaqı ilə bağlı sənədləri qabağına töküüb eşələməyə başladı.

Ovqatının təlx vaxtlarında adətən onun köməyinə kağız-kuğuzla məşğul olmaq çətirdi. Rəis bununla fikrini dağıtmaq, aydın düşünmək qabiliyyətini bərpa etmək istəyirdi. Lakin bu məşğuliyyət də heç bir nəticə vermədi. Mərdanov getdikcə haldan çıxır, narahatlığı bir qədər də artırdı.

Rəisin belə qaşqabaqlı, narahat görünməsinin bir səbəbi əməliyyat planının uğursuzluğa düşər olması idisə, digər səbəbi də onun bu dəfə Cavidə nə deyəcəyi ilə bağlı özünə verdiyi sualın içini didib-dağıtması idi. Bilirdi ki, bu cavan oğlan bir neçə qohum-əqrəbası,

dost-tanışı ilə birlikdə bir azdan şöbənin qarşısına gələcəkdə...

Cavid şəhərdəki gəlirli zavodların birində sex rəisi işləyən Cəlil kişinin oğlu idi. Cəlil halal yolla qazandığı var-dövləti ilə bütün respublikada tanınırdı. Bir il bundan əvvəl öz iş yerindən yoxa çıxmışdı. İndiyə qədər nə ölüsü, nə də dirisi tapılmamışdı. Polis şöbəsindən atasının taleyinin tezliklə müəyyənləşəcəyi ilə bağlı hər dəfə Cavidə vəd verilsə də, doğru çıxmırdı. Onsuz da şöbəyə tez-tez gələn Cavidin, indi bura gəlməsinin səbəbi də onun sonuncu əməliyyatın keçirilməsindən xəbər tutması idi. Atasının taleyi haqda məlumat almaq istəyirdi. Mərdanov nə qədər götür-qoy eləsə də, ata həsrəti ilə qovrulub yanan Cavidə hansı cavab verəcəyini bilmirdi. Rəis bu cavan oğlanın verəcəyi məlum sualların naməlum cavablarını axtara-axtara kabinetdə var-gəl edirdi ki, birdən qapı döyüldü. Cavid heç bir cavab gözləmədən içəriyə daxil oldu. Salam vermədən birbaşa mətləbə keçdi:

- Cənab rəis, eşitmişəm yeni əməliyyat keçirmisiz, nə xəbər var?

Mərdanov Cavidin verəcəyi sualın nədən ibarət olacağını əvvəldən bilsə də, cavab verməkdə aciz idi. Bir müddət sakit dayanıb dərin fikrə getdi. Cəlil kişinin yoxa çıxmasının yeganə səbəbkarı imiş kimi başını aşağı salladı. O, qarşısındakı cavan oğlanın sifətinə baxa bilmir, cavab axtarmağa da cəhd eləmədi. Bilirdi ki, verəcəyi yeganə cavab

onsuz da Cavidə qane etməyəcəkdi. Digər tərəfdən də indiyə qədər verdiyi vədlər doğru çıxmamışdı deyə, xeyli gənc olduğuna baxmayaraq, dünyagörmüş, təcrübəli və kifayət qədər savadlı adam olan Cavidə yalan danışmaq istəmirdi. Artıq çoxdan bəri ünsiyyətdə olduğu bu adamın təsəlliyyə ehtiyacının olmadığını da bilirdi. O bir qədər də susmağa üstünlük verdi. Amma bu da çıxış yolu deyildi. Onsuz da əsəbləri gərilmiş Cavid, sualı bir az da sərt şəkildə təkrarlamağa bilirdi. Həlim xasiyyətli Mərdanov isə onun əzablarını başa düşdüyündən, əks reaksiya vermək istəmirdi. Az qala Cavidə yalvaracaqmış kimi dilləndi:

- Oğlum, görürsən ki, biz də rahat oturmamışıq, gecə-gündüz axtarışdayıq. Sonuncu əməliyyat-axtarış tədbirimiz isə yenə də nəticəsiz qaldı, amma bu işin bir axırı olmalıdır. Əlbəttə, səni də başa düşürəm, atanın belə xəbərsiz-ətərsiz yoxa çıxması övlad üçün çox ağırdır. Ancaq cinayət işinin bağlı qalması bizim də nüfuzumuza zərbədir. Onu bil ki, işin açılması üçün yuxarı orqanlardan bizə də təzyiq göstərirlər. Ən azı bunlara görə biz də əzab çəkirik. Narahat olma, gec-tez hər şey aydın olacaq. Xahiş edirəm, bizə bir qədər vaxt ver.

Cavid rəisin bu sözlərindən sonra xeyli yumşaldı. Atası yaşda kişiyyə qarşı indiyə qədərki hərəkətlərinə görə həтта özünü qınadı da. Evdən çıxarkən artıq Mərdanovun ünvanına demək üçün hazırladığı sözləri də

unutmuşdu. Buna baxmayaraq elə indicə ağına gələn və onun üçün təəccüblü olan bir məsələni rəisin diqqətinə çatdırmaq istəyini boğa bilmirdi. Yəni necə olmuşdu ki, Mərdanovun hazırladığı və əslində gizli qalmalı olan sonuncu əməliyyat-axtarış tədbirindən elə həmin gün çoxları, o cümlədən Cavidin özü də xəbər tuta bilmişdi? Cavan oğlan bir az əvvəl qarşısında yumağa dönmüş Mərdanovun yalvarış dolu baxışlarından mütəəssir olsa da, rəisdən heç olmasa onu düşündürən bu məsələyə aydınlıq gətirməsini istədi.

Mərdanov gözləmədiyi bu sualdan diksindi. Bir az əvvəl Cavidin ona, "eşitmişəm yeni əməliyyat keçirmisiz, nə xəbər var", deyər verdiyi sualı xatırladı. Və bununla da dərdi azmış kimi, üstünə də biri gəldi. Onu fikir götürdü. Nə qədər çalışsa da özünü ələ ala bilmədi. Doğrudan da Cavid haqlıdır, axı necə olmuşdu ki, əməliyyatın gizli qalması barədə polis əməkdaşlarına tapşırıq verilsə də, çoxları bundan xəbər tutmuşdu, - deyər düşündü. Olmaya, əməkdaşlardan kimsə ehtiyatsızlıq etmişdi? Bəlkə onlardan kimsə əməliyyatın keçiriləcəyi barədə məlumatı başqalarına qəsdən çatdırmışdı? Görəsən, bu işdə xəyanət yoxdur ki? Axı bütün bunlar kimə və nəyə lazımdır?

Rəis bu və digər suallar içərisində başını itirmişdi. Onu içəridən didib-dağıdan həmin suallar qarşısında çox aciziydi. Çünki işlədiyi neçə illər ərzində heç kəsə pisliyi dəyməmiş,

bir adama da xəyanət eləməmişdi. Ona görə də bu fikirləri başından çıxarmağa çalışdı, amma bacarmadı. Başını əlləri arasına alıb, yenidən dərin fikrə getdi. Tabeliyində olan adamlarla indiyə qədərki münasibətləri barədə fikirləşdi. Amma yaxşı olmayan heç nəyin tapılmaması da ona rahatlıq gətirmədi. Mərdanov təkcə onu yadına sala bildi ki, səriştəsizliyinə görə öz müavini Sultanovu bir neçə dəfə danlamışdı. Bu isə onun xəyanəti barədə fikirləşməyə əsas vermirdi. Çünki belə tənqidlər müavinin onunla münasibətlərinə heç bir xələl gətirməmişdi. Əksinə, Sultanov bir qədər də mehriban olmağa çalışmışdı.

Mərdanov bütün bunları xəyalından keçirə-keçirə birdən yadına düşdü ki, qarşısındakı cavan oğlanın sualına cavab vermək lazımdır. Bu məqsədlə başını əlləri arasından çıxarıb Cavidə baxmaq istədi. Amma gec idi. Onun doğrudan da əzab çəkdiyini görən Cavid, rəisi incitmək istəməyib, kabinetdən çıxmışdı. O, Mərdanovdan ayrıldıqdan sonra birbaşa evə gəlmiş və bir daha onun yanına qayıtmayacağına söz vermişdi.

***

Rəis özünə gəlib Cavidə qarşısında görməyəndə elə bil oturduğu kabinet, iş otağı başına fırlandı. Bu zavallı oğlana kömək etməyə gücü çatmadığına görə xəcalət çəkdi. Qapını açıb bayıra çıxmaq, Cavidin arxasınca yüyürmək istədi. Ancaq ayaqları sözünə

baxmırdı Mərdanovun. Sanki taqətdən düşmüşdü. İş otağında ağır-ağır dövrə vuraraq qayıdıb yerində, kreslosunda oturdu. Birdən nə fikirləşdisə, qəflətən ayağa durdu. Cəld qapıya tərəf addımlayıb, yenidən geriyyə qayıdaraq telefon aparatının yanında dayandı. Dəstəyi götürüb müavininə - Sultanova zəng vurdu. O, yeni əməliyyat barədə birlikdə plan hazırlamaq istəyirdi. Amma Sultanov iş otağında yoxuydu.

Mərdanov müavininin dünən ondan icazə aldığı heç xatırlamırdı da. Ona görə də cib telefonuna zəng vurmali oldu. Sultanovun səsi çox uzaqdan, özü də qırıq-qırıq gəlirdi. Rəis bu səslərdən heç nə anlamadığından, telefonu söndürüb stolun üstünə qoydu.

Artıq hava qaralmışdı. Mərdanov işinin alınmadığını, bundan sonra iş yerində qalmasının da əhəmiyyətli olmadığını görüb evə tələsdi. Kabinetinin qapısını bağlayıb şöbədən çıxmaq istəyirdi ki, qulağına tanış səs gəldi. Sultanovun səsinə bənzəyirdi. Diqqətlə qulaq kəsildi. Səs lap yaxından gəlsə də kimsə görünmürdü. Mərdanov şübhəyə düşdü. Cavidin sonuncu dəfə ona verdiyi sualı xatırladı. Tez cib telefonunu çıxarıb yenidən Sultanova zəng vurdu. Bu dəfə müavinin telefonu söndürülmüşdü. Heç nə anlamasa da, şübhələri ötüb keçdi. Hətta bir az əvvəlki şübhəyə görə özünü danladı da. Geriyə qayıdıb bir qədər də kabinetində oturmaq, nəyisə xatırlamaq istədi. Ağına nə gəldisə fikrindən daşındı. Növbədə duran polis işçiləri

ilə sağollaşıb, Polis Şöbəsinin binasından bayıra çıxdı, dayanmadan maşına oturub evə tələsdi.

Mərdanovun ağına da gəlmirdi ki, kimsə onu arxadan izləyə bilərdi. O, arxayınçasına, bu dəfə heç nə fikirləşmədən maşını sürətlə idarə edir, mümkün qədər evə tez çatmaq, yorğunluğunu çıxarmaq istəyirdi. Kabinetindən çıxarkən qulağına gələn tanış səsi də unutmuşdu. Axşamın qaranlığında onu izləyən başqa bir maşından da xəbəri yoxuydu. O, şəhərin mərkəzindən çıxıb sakitlik hökm sürən məhəllələrdən birinə daxil olmaq istəyərkən, arxadan gələn maşın qeyri-ixtiyari olaraq diqqətini cəlb etdi. Gələn Sultanovla onun sürücüsü Şahlar idi. Mərdanov şöbədən çıxarkən eşitdiyi səs də elə onun səsiydi. Həmin vaxt rəis onu görməsə də müavini, Mərdanovu görüb tanımışdı. Hətta rəisin telefonunu əlinə götürdüyünü görüb, ona zəng edəcəyini duyaraq özünün telefonunu söndürmüşdü də.

Sultanovun məqsədi rəisin izinə düşərək, onun kimlərlə görüşdüyünü müəyyənləşdirmək idi. O, şöbədə işlədiyi neçə illər ərzində Mərdanovun bütün xüsusiyyətlərini yaxşı əxz eləmişdi. Bilirdi ki, son dərəcə məsuliyyətli və ciddi bir adamdır. Və ona tapşırılan işin başqası tərəfindən açılmasına qısqançlıqla yanaşsa da, cinayətin bağlı qalmasını da xoşlamır. Rəis müavini qorxuya salan da elə bu idi. Onun bütün bunlardan narahatlıq keçirməsinin səbəbi Cəlil kişinin yoxa çıxması

ilə bağlıydı. Cinayətdə Sultanovun özü birbaşa iştirak etmişdi. Ona görə də Mərdanovə hiss etdirmədən həmişə onu izləməyə başlamışdı. Lakin görəndə ki, rəis tını burulub öz həyət qapısının ağzında dayandı, bu zaman ani olaraq öz maşınını perpendikulyar istiqamətdəki yola tərəf döndərib başqa səmtə yön aldı.

***

Mərdanov həyət qapısını özü açıb maşını içəriyə sürdü. Evə gec gələndə darvazanı adətən özü bağlayan rəis, çox fikirli olduğundan bu dəfə hər şeyi unutmuşdu. Hətta bir az əvvəl idarə etdiyi maşının qapılarını da bağlamayıb, açarı üstündə qoymuşdu. Bütün bunlardan xəbərsiz olan Mərdanov, yaşadığı ikimərtəbəli evin ikinci mərtəbəsinə qalxdı. Ailə üzvləri hələ bir saat əvvəl hazır olan şam yeməyini yeməyib, onu gözləyirdilər. Ailə başçısı ac olsa da, bunu hiss etdirmədən yataq otağına keçib zehni yorğunluğunu çıxarmaq, çəkdiyi mənəvi əzablardan müvəqqəti də olsa qurtarmaq istədi. Ona görə də ailə üzvlərinə ac olmadığı barədə yalan izahat verməyə məcbur oldu. Və asta-asta yan otağa daxil olub divanın üstünə uzandı. Cəlil kişinin xəbərsiz-ətərsiz yoxa çıxması ilə bağlı cinayət işinin üstünün açılması üçün yeni əməliyyat planı barədə düşündü. Ağına qarışıq fikirlər gəldi. Təxminən bir saat əvvəl şöbədən çıxarkən qulağına dəyən tanış səslər rəisi yenidən

narahat etməyə başlamışdı. O, bu epizodu yadından çıxarmağa çalışsa da bacarmadı. Sultanovdan şübhələnməyə isə əsası yoxuydu. Ona görə də "bəlkə məni qara basırdı", - deyə düşündü. Amma bu fikrindən də daşındı. Çünki kabinetdən çıxmazdan əvvəl zəngləri qəbul edən Sultanovun telefonu, otaqdan bayıra çıxmağında eşitdiyi səslərdən sonra söndürülmüşdü. Mərdanov müavinindən şübhələnmək üçün bunu əldə əsas tutsa da, bir qədər götür-qoydan sonra yenə də özünü danladı. "Əgər telefonun söndürülməsinin bu işlə hər hansı əlaqəsi olsaydı, onda Sultanov iki-üç dəqiqə əvvəlki zəngə cavab verməzdi", - deyə fikirləşdi.

Mərdanov yanılmışdı. Rəisin ağına da gəlmirdi ki, müavini məhz onu otaqdan çıxan görüb, sonra telefonu söndürmüşdü. İlk zəngə cavab isə sadəcə Mərdanovda şübhə oymamaq üçün verilmişdi. Səsin qırıq-qırıq gəlməsi də şəbəkədən asılı deyildi. Sultanov səsinə qəsdən asta və qırıq-qırıq çıxarmaqla rəislə əlaqəni kəsmək, əhatə dairəsindən kənarında, guya xeyli uzaqda olduğunu göstərmək istəyirdi. Bütün bunları eyninə gətirməyən Mərdanov dolaşiq, çarpaşiq, bir-birinə zidd fikirlər içərisində dərin yuxuya getdi.

Beş dəqiqə sonra içəriyə daxil olan həyat yoldaşı Xavər xanım ərinin elə pal-paltarlı yuxuladığını görüb əvvəlcə heyrətləndi, ağına pis fikirlər gəldi. Bir qədər də ona tərəf yaxınlaşdı, heç bir problemin olmadığını

görüb sakitləşdi. Çox yorğun olduğunu zənn edib yuxudan oyatmaq, paltarını soyunmağı xatırlatmaq da istəmədi. Və nazik yorğanı üstünə örtüb otaqdan çıxdı...

Mərdanov səhər hamıdan tez oyanmışdı. Yorğunluğu çıxmış, axşamkı bədbin əhval-ruhiyyədən əsər-əlamət qalmamışdı. Özünün də gözləmədiyi xoş ovqatda idi. Bir anlıq fikrə gedib bunun səbəbini anlamağa çalışdı. Tez yadına düşdü ki, gecə gördüyü yuxuda Cəlil kişi ilə bağlı baş verən cinayət işinin açılması istiqamətində yeni faktlar ortaya çıxıb. Sən demə axşamdan bu fikirlərlə yatan rəisin əhval-ruhiyyəsinə təsir edən də həmin yuxu imiş. O, elə bu ovqatda da eyvanın qapısını açıb pilləkənlərlə aşağıya - həyəətə düşdü. Gözləri qeyri-ixtiyari olaraq axşamdan maşını saxladığı yerə zilləndi. Maşın yerində yox idi. Tez darvazaya tərəf irəlilədi. Dəmir darvaza örtülü olsa da, açarla bağlanmamışdı.

Gördüklərinə inanmayan Mərdanov tələş içərisində geriyə qayıdıb, yenidən ikinci mərtəbəyə qalxdı. Ailə üzvlərinin hamısı yatmışdı. Maşını hərdənbir idarə edən oğlu Natiq də arxa otaqda idi, hələ yuxudan oyanmamışdı. Bununla Mərdanovun yeganə ümidi də boşa çıxmışdı. Deməli, maşını kimsə qaçırmışdı. Amma "suda boğulan saman çöpündən yapışdığı" kimi yenə də ümidini itirmədi. "Axı kim cürət edib rəisin maşınını oğurlaya bilər", - deyə özünə təsəlli verdi. Və ailə üzvlərini oyadıb, maşının yoxa çıxması barədə onları məlumatlandırdı.

Xəbər hələ də yarıyuxulu olan ailə üzvlərini dəhşətə gətirdi. İki dəqiqə keçmədi ki, hamı həyəətə düşdü. Doğrudan da maşın yoxuydu. Hər yerdən əli üzülən Mərdanov yenidən geriyə qayıdıb kitelinin ciblərinə baxdı. Açarları yerində tapmadı. Elə o dəqiqə dünən axşam evə gələndə darvazanı bağlamadığı və açarı maşının üstündə qoyduğu yadına düşdü...

***

Sürücüsü Şahlarla birlikdə Mərdanovu təqib edən Sultanov, tını burulub geri dönəndən sonra öz evinə qayıtmışdı. Cinayət işi ilə bağlı rəisin kimlərlə əlaqə saxladığını öyrənmək istəyən dostlar əmin olanda ki, Mərdanov təkbaşına çalışır, bir qədər arxayınlaşdılar. Ancaq bu əminlik onların narahatlığına birdəfəlik son qoya bilməzdi. Ona görə də Şahlarla birlikdə plan qurmağa başlamışdı. Təqibdən sonra sürücüsünü də özü ilə birlikdə evinə elə bu məqsədlə gətirmişdi.

Sultanov rəisin maşınını oğurlamaqla onu hörmətdən salmaq, diqqəti bəzi məsələlərdən yayındırmaq istəyirdi. O, oğurluqdan əvvəl bir qədər fikirləşmiş, bunun hansı səmərə verəcəyi barədə götür-qoy etmişdi. Rəisin maşınını oğurlamaq, onun sonrakı planlarının həyata keçirilməsində əhəmiyyətli rol oynaya bilərdimi? Sultanov bu sual üzərində çox baş sındırmalı olmadı. Şahlarla birlikdə gecədən xeyli keçmişə qədər gözlədilər. Nəhayət qərara gəldilər ki, rəisin yaşadığı həyəətə girib

planlarını həyata keçirsinlər. Onlar darvazanı açmaq və maşını qaçıрмаq üçün lazım ola biləcək nə varsa hamısını özləri ilə götürmüşdülər. Amma dəmir darvazanın qapıları açarla bağlanmadığından və qaçıracaqları maşının açarı üstündə olduğundan, gətirdikləri alətlərə ehtiyac olmadı. Rahatca içəriyə daxil olub maşına oturdular.

Rəisin avtomobilini Sultanov idarə edirdi. O, irəlidə, Şahlar isə onun arxasınca gedirdi. Dostlar gecənin qaranlığında xeyli yol gedərək şəhərdən kənarında - gediş-gəlişin olmadığı bir yerdə dayandılar. Çox götür-qoydan sonra qərara aldılar ki, maşını birbaşa Cəlil kişinin yanına - onu gizlətdikləri yerə sürsünlər.

Şəhərin mərkəzindən iki saatlıq məsafədə yerləşən bu ərazinin çox əsrarəngiz, olduqca zövq oxşayan bir təbiəti varıydı. Lap yaxınlıqda meşə, onun kənarında isə Sultanovun əməlli-başlı maya qoyduğu villası yerləşirdi. Şərq üslubunda tikilmiş bu villa bir növ orta əsrlərin feodal saraylarına bənzəyirdi. Həyatıyanı sahəsi hündür hasarla əhatə olunmuşdu. Bir qədər aralıda isə çox da böyük olmayan kənd yerləşirdi. Amma villanın kimə məxsus olması barədə kənd camaatının məlumatı yoxuydu. Sultanovun ora necə gəlib-getdiyini də özünə sadıq adamlardan başqa heç kim bilmirdi. Cəlil kişinin burda olmasından da yalnız müavinin sürücüsü və villada mühafizəçi kimi qalan iki nəfər bazlı-burutlu, pəzəvəng oğlanın xəbəri varıydı.

Sultanov bu adamları istədikləri hər bir şeylə təmin edir, onların bütün arzularını yerinə yetirirdi. Cəlil kişini də elə onların vasitəsilə öz iş yerindən oğurlamış, ofisində saxladığı pulları da qarət etmişdi. Cəlil onların nəzarəti altında saxlanılırdı. Amma onlar tərəfindən ələ keçirilən ilk "qənimət" deyildi. Bu iri bədənli, kəl peysərli cavanlar ondan əvvəl də xeyli adamın qarşısını kəsmiş, silahla hədə-qorxu gələrək üstlərində olan pulları ələ keçirmişdilər. Cəlil kişi isə Sultanovun xüsusi tapşırığı əsasında, həm də məqsədli şəkildə oğurlanaraq bura gətirilmişdi. Rəis müavini bilirdi ki, onun kimi tanınmış iş adamının oğurlanması bütün ölkəyə səs salacaq, cinayətin üstünün açılmaması isə Mərdanovun nüfuzuna böyük zərbə vuracaqdı.

Hüquqi savadı olmasa da, soyğunçuluq, zorakılıq, məkr və hiyləgərlik təcrübəsi olan Sultanov var-dövlət, şan-şöhrət üçün hər şeyə hazırıydı. Öz rəisinin maşınına qaçıraraq villasına gətirərkən də xəyalında yeni cinayətin planını hazırlayırdı. O, maşını çox sürətlə idarə etdiyindən, şəhərdən ona məxsus villaya qədər olan iki saatlıq yola daha az vaxt sərf etdi. Hündür və çox qalın dəmir darvazaya az qalmış, xüsusi telefon zəngi ilə mühafizəçilərdən birini onları qarşılamağa çağırırdı. Mühafizəçinin darvazaya çatması ilə Sultanovun həmin yerdə maşını saxlaması bir oldu. Əvvəlcə rəis müavini, arxasınca isə sürücü Şahlar maşını həyətə salıb birbaşa qarajın içərisinə sürdülər...

Rəis müavini maşınları yerbəyer edəndən sonra Şahlarla birlikdə mühafizəçilərin müşayiəti ilə onlar üçün xüsusi hazırlanmış otağa yollandı. Mühafizəçilər otağı elə bəzəmişdilər ki, rəis müavini hətta peşəkar qadınların da belə iş görəcəklərinə inana bilmirdi. O, bu tapşırığı hələ yolda ikən mühafizəçilərə vermiş, ləzzətli xörək hazırlamağı da sifariş etmişdi. Mərdanovun maşınını oğurlamamışdan bir neçə saat əvvəl aldığı nərə balığını da özü ilə gətirmişdi. Mühafizəçilər tapşırığa əsasən onu da özləri ilə götürüb mətbəxə keçdilər. Sultanovla sürücü isə öz otaqlarında beş-on dəqiqə nəfəslərini dərəndən sonra hamamlanmaq qərarına gəldilər. Avropa stilində qurulmuş hamam hər bir şeylə təchiz olunmuşdu. Mühafizəçilər onlara hamamdan çıxana qədər balığın da hazır olacağına söz vermişdilər.

Hamam Sultanovun xoşuna gəlsə də orda çox qalmaq istəmirdi. Səhər açılmamış bütün işlərini görüb qurtarmağa çalışırdı. Ona görə də isti suyun altında bir qədər durub yorğunluğunu çıxarmaqla kifayətləndi. Şahlarla birlikdə hamamdan çıxıb stolun üstündə hər cür yemək düzülmüş bayaqkı otağa daxil oldular. İndicə qızardılmış balıq da artıq stolun üstündə idi. Nərə balığının digər hissəsindən isə kabab çəkilməli, Sultanov masa arxasında əyləşəndən sonra stolun üstünə qoyulmalıydı. Çox keçmədi ki, kabab da gəlib çıxdı. Rəis müavininin sifarişi ilə stola yarım litrlik viski içkisi də qoyuldu. Hər şey

yərbəyer olandan sonra mühafizəçilərə otağı tərk etmək tapşırığı verildi.

Acğızlıqla yeməyə girişən dostlar, bundan sonrakı planları barədə fikirləşməyə başladılar. Və belə qərara gəldilər ki, səhər açılmamış Cəlil kişini aradan götürsünlər. Cəlilin qətli onlara ona görə lazım idi ki, Mərdanovun maşınının oğurlanmasından sonra cinayət işinin üstünün açılması üçün aparılan əməliyyat prosesi bir qədər də sürətlənə bilərdi. Üstəlik bu oğurluğun Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə əlaqələndiriləcəyi də ehtimal olunan idi.

Sultanov bunları fikirləşdikcə onu vahimə basırdı. "Əgər belədirsə, onda rəisin maşını oğurlamaq bizə nə üçün lazım idi, bununla özümə nəyə görə problem yaradıram", - deyərək rəis müavini özünü danladı. Ancaq bu narahatçılıq, bu bədbinlik də uzun sürmədi. Yadına maşını oğurlamağın əhəmiyyəti barədə bir neçə gün əvvəlki planı düşdü. Həmin planın nəticəsinə görə, əksinə, Mərdanovun diqqəti Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı proseslərdən yayınmalıydı. Digər tərəfdən oğurluq rəisin tam sərəştəsiz obrazını yaratmağa xidmət edirdi.

Şübhəsiz ki, bundan sonra çoxları, xüsusən də Polis İdarəsinin rəhbərliyi, eləcə də Cəlil kişinin oğlu və qohumları "Mərdanov hər tərəfdən bağlı həyatında heç öz avtomobilini qoruya bilmir, bəs başqalarının həyatını, onların hüquqlarını necə qoruyacaq", - deyərək fikirləşəcəkdilər. Sultanov bütün bunları

düşündükcə könlü açılır, ağına yeni-yeni fikirlər gəlirdi. İstəyirdi ki, Cəlili rəisin maşınına oturdub hansısa ərazidə qəzaya uğratsın. Həm də elə bir yerdə ki, qəzanın baş verməsinin mümkünlüyünə heç kəs şübhə etməsin.

Rəis müavininə elə gəlirdi ki, Cəlil kişini Mərdanovun maşınında qəzaya uğradıb öldürməklə öz rəisini cinayətkar qismində təqdim etmək, başqa sözlə, onu Cəlilin ölümündə ittiham eləmək mümkün olacaqdı. Ancaq Sultanov təkcə bunu fikirləşmirdi. Onun hesablamalarına görə, Polis İdarəsinin rəhbərliyi Mərdanovun maşınının oğurlanmasında, yoxa çıxmış Cəlil kişidən də şübhələnmə bilərdi. Hər halda onun xəbərsiz-ətərsiz yoxa çıxması məlum olsa da, öldürülməsi təsdiqlənməmişdi. Rəis müavini bu gümanlarının özünü doğruldacağına həm də ona görə əminiydi ki, vaxtilə Cəlilin rəhbərlik etdiyi sexin Mərdanov tərəfindən cərimə olunması barədə xəbərdar idi.

Sürücüsü ilə birlikdə yemək yeyərkən bütün bunlar haqda dərindən düşünən Sultanov, planlarını onunla bir yerdə cinayət törədəcək Şahlara da açıqladı. Sürücü rəis müavininin planlarını bəyənsə də onun məhz bu gün həyata keçirilməsi ilə razılaşmadı. Şahların buna əsası da varıydı. Şöbə rəisinin müavini olsa da, Sultanov spirtli içki qəbul etdiyini və bir neçə saatdan sonra işdə olmalı olduğunu fikirləşmirdi. Ona görə də Şahlar içkinin qoxusunun çəkilməsindən ötrü vaxt lazım

olduğunu və Mərdanovun heç nədən şübhələnməməsi üçün işə vaxtında getməyin vacibliyini ona xatırladandan sonra qətlin hələlik təxirə salınması qərara alındı.

***

Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı başlanmış cinayət işinin heç bir nəticə verməməsi, keçirilən əməliyyat tədbirlərinin boşa çıxması, Mərdanovu onsuz da pis vəziyyətə salmışdı. Polis İdarəsinin rəisi polkovnik Qulamovun da son vaxtlar ona rəğbəti azalmışdı. Bunu hiss edən Şöbə rəisinin, üstəlik şəxsi avtomobilinin də yoxa çıxması onun dərdinin üstünə yeni dərd gətirmişdi. İşə getmək də istəmirdi. Ərizəsini yazıb polis orqanlarından birdəfəlik istefa vermək haqqında fikirləşirdi. Maşının yoxa çıxması barədə fikirləri də onu lap əldən salmışdı. Bununla əlaqədar heç bir nəticəyə gələ bilmirdi. Bunun kimlərə və nə üçün lazım olduğu da Mərdanovdan ötrü qaranlıq idi. Axı o heç kəsə pislik etməmişdi.

Şöbə rəisi xeyli götür-qoydan sonra stol arxasına keçdi, evdəcə işdən çıxmaq haqda ərizə yazmağa başladı. Elə bu vaxt həyat yoldaşı Xavər xanım içəriyə daxil oldu. Qadının özünün təsəlliyyə ehtiyacı olsa da ərinə ürək-dirək verməyə gəlmişdi. Polis Akademiyasının məzunu olan oğlu Natiq isə həyətdə hələ də gəzinə-gəzinə qalmışdı. Hirsindən, əsəbindən nə etdiyini bilmirdi. Yumruqlarını gah artıq içərisi boş qalan

qarajın qapılarına vurur, gah da həyət qapısını təpikləyirdi. Baş verənlərdən məyus olan Xavər, qarşısına tökdüyü vərəqlər içərisində eşələnən ərinin diqqətini oğluna tərəf yönəltmək istəyirdi ki, gözləri stolun üstündəki ərizəyə sataşdı. Sənədi ani olaraq nəzərdən keçirdi. Ürəyi bir qədər də kövrəldi, ərini bu fikrindən daşındırmaq üçün Natiqin düşdüyü vəziyyəti yaxşı vasitə hesab etdi. Səsinə həyəcan qatıb dedi:

- Ay Səlim (Mərdanovun adı Səlim idi), həyətə, Natiqin hərəkətlərinə bax! O, az qala dəli olmaq dərəcəsinə çatıb. İndi sən həmişəkindən də möhkəm olmalısan. Sənin bədbinliyin, əksinə, vəziyyəti bir qədər də gərginləşdirə bilər.

Xavər bunu deyib heç nə fikirləşmədən, ərinin necə reaksiya verəcəyini düşünmədən onun yazdığı ərizəni dörd hissəyə böldü. Amma Mərdanov heç bir söz demədi, arvadının haqlı olduğunu öz özlüyündə etiraf elədi. Pəncərədən həyətə baxdı, oğlunun hərəkətləri ilə bağlı tamaşa etdiyi səhnə onun da ürəyini kövrəltdi. Əlindən heç nə gəlməsə də, gücünü toplayıb bayıra çıxdı, oğlunu sakitləşdirməyə çalışdı. Ona tərəf baxıb, bütün gücü ilə qəhqəhə çəkdi.

Bundan sanki şoka düşən Natiq, atasının gözləmədiyi gülüşündən heyrətə gəldi. İstə-istəməz onun da dodaqları qaçdı. Nə fikirləşdisə, bir anın içərisində yenidən məyus oldu. Elə zənn elədi ki, atasının başına hava gəlir. Amma görəndə ki, atası evin qapısını

açıb normal vəziyyətdə ona tərəf gəlir, xeyli sevindi, ürəyinə təpər gəldi. Mərdanovla tərəf yaxınlaşdı. Ata-oğul qucaqlaşaraq bir-birinə təsəlli verdilər. Bu səhnə pəncərədən onları seyr edən Xavəri də sevindirdi. İş vaxtının başlanmasına az qaldığını görən qadın, ərini səsləyib səhər yeməyinə dəvət etdi. Mərdanovla Natiq Xavərin dəvətini qəbul edib, heç nə baş verməyibmiş kimi, əl-üzlərini yuyaraq süfrə arxasına keçdilər.

Həyat yoldaşının məsləhətləri Mərdanovun ovqatında doğrudan da dəyişiklik yaratmışdı. Sanki on beş-iyirmi dəqiqə bundan əvvəlki adam deyildi. Elə bil avtomobilini itirməmiş, əksinə, yeni bir maşın almışdı özünə. Deyəsən, özünü itirməyin, bədbinliyə qapılmağın polis işçisinə yaraşmayan hal olduğunu indicə dərk eləmişdi. Ona görə də həmişə olduğu kimi şən görünməyə çalışdı, fəqət şöbə rəisi olduğunu unutmayıb, sifətinə ciddi görkəm də verdi. Ancaq yadına işdən könüllü çıxmaq barədə bəyaz yazdığı ərizə düşəndə bir qədər məyus oldu. Buna görə özünü danladı da. Nə yaxşı ki, Xavər xanım görüb əlimdən aldı, yoxsa hər şey sona çatacaqdı, - deyib ayağa qalxdı, işə getməyə tələsdi...

Mərdanov şöbəyə çatanda orda növbətçi polislərdən başqa heç kəsi görmədi. Qrafik üzrə iş vaxtına hələ yarım saat qalırdı. Bir azdan şöbədə qaynar iş günü başlayacaqdı. Amma Mərdanov öz kabinetində hələlik tək işləyirdi. Adətən işə vaxtında gələn rəisin, bu gün bir qədər tez gəlməsinin əlbəttə, səbəbi

varıydı. Bunu növbətçi polislər hiss edə bilməsələr də, hər halda Mərdanovun işə öz maşınıyla deyil, taksi ilə gəlməsi onların nəzərindən qaçmamışdı. Onlar öz aralarında bunun səbəbini araşdırsalar da, bir nəticəyə gələ bilməmişdilər. Bildikləri isə o idi ki, rəis indiyə qədər bir dəfə də olsun işə taksidə gəlməmişdi. Onlar bunun səbəbini şöbə rəisindən soruşmağa cəsərət etmirdilər...

Rəis kabinetdə oturub Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı istintaq işinin materiallarını nəzərdən keçirir, yeni faktlar axtarmağa çalışırdı. Bütün heyəti yalnız bundan ötrü səfərbər etmək istəyirdi. Bunun üçün tabeliyində olan polis işçilərini, xüsusən də müavini Sultanovu gözləyirdi. Öz avtomobilinin yoxa çıxması hələ ki, onu maraqlandırmırdı. Mərdanov bu dəfə həmişəkindən daha qətiyyətli görünürdü. Özünə söz vermişdi ki, tabeliyində olan polis işçilərinə heç bir güzəştə getməyəcəkdi. Bir vaxtlar üzünə çıxmağa utandığı Cəlil kişinin oğlu Cavidə də çağırmaq, onun şübhələndiyi bütün adamları, indiyə qədər atası ilə ədavətdə olan insanları istintaqa cəlb etmək fikri varıydı.

Mərdanov on-on beş dəqiqədən sonra bütün şəxsi heyəti bir yerə toplayacaqdı. Amma müavini Sultanov hələ gəlib çıxmamışdı. Bəzi məsuliyyətli işləri ona həvalə etmək istəyirdi. İş vaxtının başlamasına hələ on-on beş dəqiqə qalsa da, gözləməyə səbri çatmadı. Mobil telefonunu götürüb müavininə zəng etmək

istəyirdi ki, kabinetinin qapısı döyüldü. Sultanov gəlib çıxmışdı...

Sürücü Şahların tövsiyələri Sultanovun xoşuna gəlmişdi. Adətən heç kəsi bəyənməyən, başqalarının fikri ilə razılaşmayıb, yalnız özünün bildiyi kimi hərəkət edən rəis müavini, sürücüsünün fikirlərinə bu dəfə çox hörmətlə yanaşmışdı. Əslində onun başqa çarəsi də yoxuydu. Lovğalığı, həddən artıq eqoistliyi başına bir neçə dəfə bəla da gətirmişdi. Ona görə də Şahlarla razılaşmalı olmuşdu. Amma özünü sındırmamaq üçün sürücüsünün tövsiyələrinə özü də bir neçə əlavələr etmiş, guya qətli başqa vaxta saxlamağın əsasında həmin əlavələrin durduğunu söyləmişdi. Və beləliklə, eqoistliyinə salıb yenə də özünün hamıdan ağıllı, çevik olduğunu göstərməyə çalışmışdı...

Sultanovla Şahlar razılaşandan sonra mühafizəçiləri çağırıb otaqda hər şeyi yerbəyer etməyi tapşırıdılar. Çox keçmədi ki, otaq səliqəyə salındı. Onlar sabah işə vaxtında çatmalı, ancaq yola düşməzdən əvvəl bir qədər yatmalı idilər. Rəis müavini mühafizəçilərdən birini çağırıb onları dediyi vaxtda yuxudan oyatmağı tapşırıdı. Dostlar spirtli içkinin təsirinin və qoxusunun tezliklə aradan qaldırılması üçün xüsusi həblər qəbul etdikdən sonra yatağa uzanıb tezliklə yuxuya getdilər.

Dostları yuxudan səhər tezdən mühafizəçi oyatdı. Onlar yataqdan qalxıb tələsik əl-üzlərini yuyaraq yenicə hazırlanmış yemək stolu arxasına keçdilər. Stolun üstünə təbii bal,

kərə yağı, qara kürü, holland pendiri və pürrengi çay qoyulmuşdu. Amma bunların hamısını rahat oturub yeməyə vaxt yoxuydu. Sürücü Sultanovu tələsdirərək bunu ona xatırlatdı. Onlar həm əldən, həm də ağızdan iti olmağa başladılar. Az müddətdə çox yeyib kəmərlərinin altını bərkitdilər. Arxasınca bir neçə saat bundan əvvəl istifadə etdikləri həblərdən də qəbul edib mühafizəçiləri yenidən yanlarına çağırdılar. Cəlil kişini onlara bərk-bərk tapşırıb maşına oturdular. Və üz qoydular şəhərə tərəf... İndi isə Sultanov Bakıda - rəis müavini işlədiyi polis şöbəsində idi. Mərdanovun qapısını döyürdü...

Sultanovun icazə gözləmədən içəriyə daxil olması rəisin xoşuna gəlməsə də, onun gəlişinə xeyli sevindi. Salamlaşdı hal-əhval tutdular. Bir azdan şəxsi heyət bir yerə cəmləşəcəkdi. Sultanov da lap vaxtında gəlmişdi. Mərdanov görüləcək işlər barədə onu məlumatlandırmağa başladı. Müavini onu diqqətlə dinləyir, indiyə qədər olduğundan da artıq sadıq adam təsiri bağışlamağa çalışırdı. O, rəisin hər bir hərəkətini son dərəcə dəqiqliklə izləyir, sifətinin ifadəsindən, danışığının tonundan onun hansı ovqatda olmasını aydınlaşdırmaq istəyirdi.

Rəis müavininin bu diqqəti, əlbəttə, səbəbsiz deyildi. O, Mərdanovun məşininin oğurlanmasının rəisdə hansı psixoloji təsir buraxdığını öyrənməyə çalışırdı. Onun gümanlarına görə bu hadisə rəisə çox böyük zərbə vuracaq, uzun müddət özünə gələ

bilməyəcəkdi. Və bu təsir davranışında, hərəkətlərində özünü mütləq göstərəcəkdi. Ən əsası isə Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə əlaqədar cinayət işinin təhqiqatı hələlik təxirə salınacaqdı.

Sultanov yanılmışdı. O, görəndə ki, rəis əvvəlkindən də əzmlə, inadkarlıqla təhqiqatı davam etdirmək fikrindədir, çox məyus oldu. Axtardığı yorğun, əsəbi ifadəni, bədbin əhval-ruhiyyəni onun sifətində tapa bilməməsi rəis müavininə ağır zərbə vurdu. Bir anlığa hətta ona elə gəldi ki, oğurladığı rəisin yox, ola bilsin tamamilə başqa adamın məşinidir. Amma bu fikri tez də başından çıxardı və Mərdanova yarınmağa çalışdı. Ondan zərrə qədər də şübhələnməyən rəis isə müavinin hərəkətlərinə, davranışına fikir vermir, onu diqqətlə süzdüyünü hiss etmirdi. Əksinə, Mərdanova elə gəlirdi ki, müavini qədər ona yaxın olan ikinci bir adam yoxdur. Bu da səbəbsiz deyildi.

Müavin kimi işləməyə başladığı gündən Sultanov həqiqətən də ona tapşırılan bütün işləri məsuliyyətlə yerinə yetirməyə çalışırdı. Dərin hüquqi savadı olmasa da, başqa vasitələrdən istifadə etməklə bəzi cinayətlərin üstünün açılmasında xidmətləri vardı. Sağlam bədənli, pəhləvan cüssəli bu adam Mərdanova həm də qorxmaz, cəsur olduğu üçün lazım idi. Rəis Sultanovun əsl simasından xəbərsiz olduğundan, cinayət işinin əsas yükünü onun üzərinə qoymaq istəyirdi. Müavinin içəriyə

daxil olmasından sevinən rəis, vaxtı uzatmadan bu istəyini ona bildirdi:

- Nazim (Sultanovun adı Nazim idi), Cəlil kişinin yoxa çıxmasından artıq bir il keçir, amma hələ də cinayətin izinə düşə bilməmişik. Keçirdiyimiz əməliyyatların da heç bir xeyri olmayıb. Hər dəfə Cavidə görəndə adam xəcalət çəkir. Bundan əlavə, işin uzanması şöbənin və onun rəhbərliyinin nüfuzuna ağır zərbə vurur. Bu gündən məsələyə çox ciddi yanaşmalıyıq. Mən işi şəxsən sənə həvalə etmək istəyirəm. Fikrin nədir?

Mərdanovun "işin uzanması rəhbərliyin nüfuzuna ağır zərbə vura bilər" deməsi, Sultanovun lap ürəyindən xəbər vermişdi. O, rəisdən bu sözləri eşidəndə ruhən özünü yaxşı hiss elədi. Ürəyində rəisin sadələşməsinə güldü. Hətta hiss etdirmədən bığaltı qımışdı da. Gör nə günə qalıb ki, mənə yalvarır, - deyə düşündü. Qəlbində "indi mən sənə elə bir toy tutum ki, heç vaxt yadımdan çıxmasın", - dedi. Amma bundan o yana heç nə fikirləşmədi. Çünki rəisə cavab vermək lazım idi. Bununla belə özünü sanki tərəddüd etdirmiş kimi göstərməyə çalışdı. Nədənsə ona elə gəldi ki, yubanmadan müsbət cavab verməsi Mərdanovu şübhələndirə bilər. Ancaq Sultanov yanılırdı. Mərdanov işin ona tapşırılmasında qətiyyətli və tam səmimi idi. Rəis müavini buna bir qədər şübhə ilə yanaşsa da, nəhayət cavab verməli oldu:

- Cənab rəis, bizim ağsaqqalımız sizsiz, bizdən daha tədbirli, daha təcrübəli və bacarıqlısız.

Amma belə bir işi mənə etibar etdiyinizə görə çox sağ olun, tapşırıqlarınızı yerinə yetirməyə həmişə hazırıq.

Sultanov bu sözləri deyib, altdan-altdan rəisi süzdü, onun bundan sonra nə deyəcəyini gözlədi. Amma rəis buna hazır deyildi. Buna baxmayaraq hansısa tədbir görülməli, Sultanova nəsə tapşırılmalı idi. Mərdanov polis əməkdaşlarını məhz buna görə bir yerə cəmləmişdi. Onlara konkret tapşırıqlar verilməli, əməliyyat tədbirlərinin müxtəlif detalları əməkdaşların hamısına olmasa da, bəzilərinə açıqlanmalı idi. Özü də elə bu gün. Mərdanov onlara bu haqda əvvəlcədən bildirmişdi. Ona görə də Sultanova nəsə deməli idi. Əks halda sözündən dönmək kimi qəbul olunacaq, nə edəcəyini kəsdirə bilməyən bacarıqsız adam təsiri bağışlayacaqdı. Üstəlik maşının yoxa çıxması barədə xəbər tutsalar, bu, rəisin həqiqətdə səriştəsiz olmasını bir daha təsdiq edəcəkdə.

Mərdanov bütün bunları ani olaraq xəyalından keçirdi. Və belə qərara gəldi ki, hər şeyə doğrudan da elə bu gün başlamaq lazımdır. O, maşının qaçırılmasından heç kəsin xəbər tutmamasını istəyirdi. Düşünürdü ki, əməliyyata tez bir zamanda başlayacağı və hər gün bunu davam etdirəcəyi halda, avtomobilin itməsi barədə diqqəti yayındırmaq mümkündür. Ona görə də Sultanovdan əlavə bir neçə məsul şəxsi də kabinetinə dəvət elədi. Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı keçiriləcək əməliyyat-axtarış tədbirləri və istintaq

hərəkətlərinin bütün mümkün variantları haqda müzakirələr apardı. Elə oradaca əməliyyata rəhbərliyin Sultanova tapşırıldığını bildirdi.

Rəisin bu fikri Sultanovun tərəfdarlarını sevindirirsə də, çoxlarının təəccübünə səbəb olmuşdu. Onlar rəis müavininin səriştəsizliyinə bələd idilər. Amma qəti qərar vermək səlahiyyəti Mərdanovda olduğundan, hər hansı irad bildirmək əhəmiyyətsiz idi. Digər tərəfdən rəis müavini haqda əks fikir söyləməyə heç kim cəsarət etmirdi. Bunu Sultanov da bilirdi. Rəis müavini onu da bilirdi ki, onsuz da Mərdanovu qərarından döndərmək mümkün olmayacaqdı. O, rəisin etibarından istifadə edərək özünün iyrənc məqsədlərinə xidmət edən təkliflərini açıqlamağı da unutmadı. Mərdanovdan icazə alıb dedi:

- Cənab rəis, mən bir neçə gün təkbaşına kəşfiyyat aparmağı təklif edirəm. Bu, heç kəsi şübhəyə salmamaq üçün vacibdir. Bunun üçün həm də əvvəlcə mənim məzuniyyətə çıxmağım barədə informasiya yaymaq yaxşı olardı. Bir neçə gün ərzində şöbəyə gəlməyib, gizli kəşfiyyat aparmaq, mənə elə gəlir ki, gözəl effekt verə bilər.

Sultanov bununla vaxt qazanmaq, Cəlil kişini saxladığı yerə baş çəkmək fikrindəydi. Rəisin işə ciddi yanaşmağa başlaması onu narahat edirdi. Ona görə də həmişə olduğu kimi istintaq-əməliyyat tədbirlərinin keçirilməsinə bacardığı qədər mane olmaq istəyirdi. Cəlilin

yanına qayıtmaq planını da təsadüfən seçməmişdi. Rəis müavini Mərdanovun avtomobili ilə onu qəzaya uğratmaq, daha sonra həmin avtomobilin yoxa çıxması barədə xəbər yaymaq fikrindəydi. Bununla işlətdiyi cinayətin izini itirəcəyinə inanırdı. İnanırdı ki, qurduğu plan Mərdanovun, eləcə də bütövlükdə Polis İdarəsinin diqqətini yayındıracaq, bütün nəzərlər maşının oğurlanması məsələsinə yönələcəkdi.

Amma rəis müavini öz məqsədinə nail ola biləcəkmi? Bu, Mərdanovun cavabından, onun rəis müavininin təklifinə necə reaksiya verəcəyindən çox asılı idi. Bunu yaxşı başa düşən Sultanov həyəcanla rəisin cavabını gözləyir, onu oğrun-oğrun altdan yuxarı süzürdü. Elə bu vaxt Mərdanov aram-aram dilləndi:

- Nazim, çox gözəl təklifdir, necə istəyirsən, qoy elə də olsun. İndi əsas məsələ çoxdandır ki, qapalı qalan və elə bu səbəbdən də şöbənin nüfuzuna xələl gətirən cinayət işinin üstünün açılmasıdır. Bu yolda sənə uğurlar arzulayıram. Amma mənimlə tez-tez əlaqə saxla, telefonu qapatma.

Rəis müavininə də elə bu lazımıydı. Bic-bic qımışıb dedi:

- Oldu, cənab rəis, çalışaram ki, hər şey sizin istəyinizcə olsun.

- Elə isə nə vaxt başlamaq istəyirsən, - deyərək rəis soruşdu.

- Elə günü bu gündən, - Sultanov cavab verdi.

Müavinin təklifindən və diqqətindən razı qalan Mərdanov, bununla müzakirəyə son qoydu. Hamı kabinetindən bayıra çıxandan sonra oturub axşama qədər sənədlər üzərində eşələnməyə başladı. Avtomobilinin yoxluğunu hiss etdirməmək üçün işdən hamıdan sonda çıxmaq fikrində idi. Bundan ötrü bir qədər gözləmək lazım gəlirdi. Belə də etdi. Hamı şöbəni tərk edəndən sonra ayağa qalxıb qapıları bayırdan bağladı, növbətçi polislərlə xudafizləşib şən ovqatla evə tələsdi...

***

Nətiqlə Xavər xanım Mərdanovda yaxşı əhval-ruhiyyə yaradıb işə yola salandan sonra özlərinin də narahatlığı ötüb keçmişdi. Amma bu hal müvəqqəti idi. Qadın ərinə təsəlli verib onu sakitləşdirsə də, özünün mənəvi dayağa daha artıq ehtiyacı vardı. Maşının oğurlanması rəisin özündən çox qadına bərk təsir etmiş, onu qorxuya salmışdı. Xavər xanımı avtomobilin qaçırılması yox, bir qadın kimi ərinin, ola bilsin həm də oğlunun, son nəticədə isə ümumiyyətlə ailənin sonrakı taleyi narahat edirdi. Çünki maşının hansı məqsədlə oğurlanması hələ onlara bəlli deyildi. Qadın bunun sadəcə qarət məqsədi ilə edildiyini bilsəydi, o qədər də təşvişə düşməzdi. Xavər xanım üçün ən qorxulusu sui-qəsd idi. Qadının bu cür fikirləşməsi təsadüfi deyildi. Uzun illərdi ki, polis orqanlarında çalışan Mərdanovun bir çox cinayətlərin üstünün

açılmasında xüsusi xidmətləri olmuş, xeyli müddətdir axtarışda olan adamların ifşa edilməsində xüsusilə fərqlənmişdi. Ona görə də ərinə qarşı sui-qəsd tamamilə gözlənilən idi. Xavər xanım da elə bundan ehtiyatlanırdı. Zavallı qadının ağına da gəlmirdi ki, bütün bunlar ərinin tabeliyində işləyən adamlardan birinin işi ola bilər. Hərçənd bu da yaxşı heç nə vəd eləməirdi, amma hər halda ona elə gəlirdi ki, kriminal aləmdə tanınmış adamların sui-qəsdini daha ağır faciələrlə nəticələnmə bilərdi.

Xavər xanım fikirlərində haqlı idi. Şöbə rəisinin avtomobilini oğurlamaq hər halda zarafat deyildi. Belə təhlükəli işə Mərdanovun harda və hansı vəzifədə işlədiyini bilən adi adamlar girişmə bilməzdi. Bunu yalnız ərini tanımayan qarətçilər, ya da vaxtilə Mərdanovun həbs etdirdiyi məhbuslar, yaxud onların yaxınları edə bilərdilər.

Hər halda qadın belə fikirləşirdi. "Əgər belədirsə, onda Polis Akademiyasının məzunu olan oğlum Natiqi də, elə ərimi və özümü də daha böyük fəlakətlər gözləyir", - deyər o düşündü. Düşündükcə də onu vahimə basdı. Günün sonuna yaxın həyəcanı bir az da artdı. Amma bu hal çox da uzun çəkmədi. Natiqin Akademiyadan vaxtında qayıtması qadının həyəcanına son qoydu. Mərdanovun işdən evə həmişəki vaxtda qayıtmaması isə onu yenidən təşvişə saldı. Ancaq bu da uzun sürmədi. Qadın ərinin iş yerinə zəng vurmaq istəyirdi ki, həyət qapısının astaca çırıldığını eşitdi.

Qalxıb pəncərədən bayıra baxdı. Gələn Mərdanov idi. O, bu dəfə də yorğun və kədərli görünürdü.

Hələ evə daxil olmamış, sifətinin ifadəsindən ərinin səhər tezdənki ovqatda olmadığını duyan Xavər xanım, bunun səbəbini soruşmaq istəsə də dinmədi. Bir qədər səbr etməyi üstün tutdu. Bir də ki nə soruşacaqdı. Onsuz da hər şey məlumuydu. Ən yaxşısı yenə də təsəllidir, - deyə özünə məsləhət verdi. Amma bayaq fikirləşdikləri yadına düşəndə vücutuna yenidən qorxu çökdü. Bu haqda ərinin rəyini öyrənmək fikrinə düşsə də, bir qədər sonraya saxlamağı qərara aldı. Hər halda Mərdanov uzun müddətdir polis orqanlarında işləyirdi, belə məsələlərdən xəbəri olmamış deyildi. Cinayətkarların, necə deyərlər, cikinə də bələdiydi, bikinə də. Ona görə də əri ilə məsləhətləşmək Xavər xanım üçün vacibiydi. Lakin əvvəlcə onun daxilindəki kədəri qovmağa, sifətində təbəssüm yaratmağa çalışdı.

Özünəməxsus davranışı, yüksək insani keyfiyyətləri, hətta ən çətin, qaraqabaq insanlarla dil tapmaq bacarığı, ünsiyyət mədəniyyəti olan, həm də son dərəcə prinsipial, ailəsini ürəkdən sevən Xavər xanım etmək istədiklərinin hamısına nail olandan sonra, onunla birlikdə Mərdanovun başqa otağa keçməsinə xahiş elədi. Söhbətə bir az kənardan başlasa da, onu fırladıb yenə də oğurlanan maşının üzərinə gətirdi. Aram-aram, Mərdanovda yenidən bədbinlik və kədərli

xatirələr oyatmamaq üçün həm də çox ehtiyatla soruşdu:

- Ay Səlim, xeyir ola, bu gün evə həmişəkindən gec gəldin, yəqin işləriniz çox olub, hə?

- Hə, elədir, şöbənin əməkdaşlarını bir yerə yığıb Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı nə edəcəyimizi planlaşdırırdıq, müzakirələr də çox uzun çəkdi, ona görə də bir qədər ləngiməli oldum, - Mərdanov cavab verdi.

- Amma öz aramızdır, həyət qapısından içəri girəndə çox qəmgin görünürdün, - deyə Xavər bunun səbəbini öyrənməyə çalışdı.

Mərdanov bunun belə olmadığını, guya arvadının yanıldığını ona demək istədi, amma fikrindən daşındı. Çünki ali məktəblərin birində müəllimə işləyən Xavər xanımın çox gözəl pedaqoq, respublikada tanınmış psixoloq olduğunu bilirdi. Arvadının diqqətini cəlb etməməkdən ötrü ən yaxşısı həyət qapısından içəriyə girərkən hisslərini gizlətmək idi ki, bunu da Mərdanov bacarmamışdı. İndi isə onu aldatmağın yeri deyildi. Ona görə də həqiqəti boynuna almalı oldu:

- Doğrusu, bu gün işdən gec gəlməyimin səbəblərindən biri də avtomobilin oğurlanması ilə bağlıdır. Gözlədim ki, hamı işdən çıxıb evə gedəndən sonra gəlim. Onsuz da bunu hiss ediblər, amma hər halda istəmirəm ki, taksiyə mindiyimi görsünlər. Belə olarsa hələ ki, heç kim mənim maşınısız olduğumu hiss eləməz. Şöbə rəisinin maşınının qaçırılması isə yəqin

ki, yaxşı qarşılanmaz. Xüsusilə də məlum cinayət işinin hələ də bağlı qaldığı bir vaxtda. Onsuz da Polis İdarəsinin rəisi bu məsələyə görə mənə bir neçə dəfə iradını bildirib. Öz maşınının oğurlandığı bir halda başqasının taleyini mənə necə etibar edə bilərlər?

Xavər xanım ucadan güldü. Əgər kədərli görünməyinin səbəbi elə bu idisə, onda narahat olmağa dəyməz, - dedi. Və arxasınca ərinə məsləhət də verdi:

- Ay Səlim, burda maraqlı nə var ki? Sənin iş öz maşınımla, yaxud başqa vasitələrlə gedib-gəlməyinin kimə nə dəxli var? Qaldı ki, maraqlananlara verəcəyin cavaba, bu gün heç kəsə bildirməmişən, eybi yoxdur, sabah, ya başqa bir vaxt elə özün bu haqda məlumat verərsən. Maşının qaçırılmasını gizli saxlamağın bəlkə də kimlərinsə marağına daha çox səbəb ola bilər, nəinki bunu hamıya bildirməyin.

Arvadının təklifi Mərdanovun ağına batdı. Amma bu da onun üçün yeni təklif deyildi. Maşının oğurlanmasından xəbər tutan kimi ilk əvvəl özünün də ağına gələn, bir polis işçisitək elə bu olmuşdu. Lakin sonradan həmin fikri yadından çıxarmağa çalışmış, avtomobili təkbaşına tezliklə tapacağını zənn etmişdi. İndi isə çox düşünüb-daşınandan sonra bütün ümidləri boşa çıxmışdı. Və əsas diqqəti Cəlilin taleyi ilə bağlı məsələyə yönəltdiyindən, maşının qaçırılması arxa plana keçmişdi. O, Xavər xanımın xatırlatmasından sonra əvvəlki fikrinə qayıtmaq istəsə də, bunu

Sultanovun geriyə dönməsinə qədər təxirə salmağı qərara aldı. Mərdanov bu qərarını arvadına da bildirdi. Xavər onunla razılaşdı, amma onu narahat edən əsas məsələni də əri ilə çözmək istədiyini söylədi. Bu dəfə də çox ehtiyatla dilləndi:

- Ağılıma bir fikir gəlib, bəlkə maşını sizin şöbə tərəfindən həbs olunan keçmiş məhbuslar, yaxud onların yaxın adamları qaçırlar. Yəqin qisas almaq istəyiblər. Ya da ola bilsin ki, elə sizin şöbə ilə yaxınlığı olan bir adamın işidir, hə?

Mərdanov nə qədər fikirləşdisə, kimlərə qarşı ədalətsizlik etdiyini yadına sala bilmədi. Əslində belə bir fakt da yoxuydu. Amma çoxillik təcrübəsində keçmiş məhbusların bəzilərinin guya qisas almaq üçün belə yollara əl atmaları faktına rast gəlmişdi. Bilirdi ki, onlar daha amansız cinayətlər törədə bilərlər. Arvadının son sualının məqsədini dərhal anlayan rəis, əslində özü də bundan narahat olmuşdu. Onun qəmginliyinin əsas səbəbi də elə bu idi. Lakin Xavər xanımı sakitləşdirmək, təşvişə salmamaq üçün özünü şən göstərməyə çalışdı. Cəndərdir qəh-qəhə də çəkdi. Ucadan gülüb dedi:

- Ay Xavər, bu heç vaxt ola bilməz. Onlar cürət edib mənim həyətimə girə bilməzlər. Bir də ki, qisas məqsədilə edilibsə, onda cinayətin başqa formasını seçərdilər. Çox güman ki, maşını məni tanımayan tamamilə başqa adamlar qarət məqsədi ilə oğurlayıblar. Şöbənin əməkdaşlarına gəldikdə isə...

Mərdanov sonuncu məsələ ilə bağlı bir qədər tərəddüd etsə də, azacıq sükutdan sonra buna da inanmadığını bildirdi. Xavər isə ərinin bu izahatından sonra xeyli sakitləşdi. Amma bir qədər hündürdən danışdığına görə atasının sonuncu cümlələrini eşidən Natiq onunla tam razılaşmadı. Valideynlərinin söhbət etdiyi otağın qapısını döyüb icazə istədi. İçəriyə girib etirazını bildirməyi fikrindən keçirsə də, anasının əndişələnəcəyindən ehtiyatlanıb susdu. Əvəzində təhsil aldığı Polis Akademiyasında ona böyük etimad göstərildiyini, rəhbərliyin onu, məzunların buraxılışı ilə bağlı Akademiyanın qonağı olan yüksək vəzifəli dövlət məmurlarına çox bacarıqlı, savadlı kadr kimi təqdim etməsini valideynlərinə bildirdi. Akademiyada gəzən söz-söhbətlərə görə Natiqi bir-iki günə Polis İdarəsində işə qəbul edəcəkdilər. Valideynlərinin yeganə övladı haqqında eşitdikləri xoş sözlər, maşının qaçırılmasından sonra onlarda yaranan daxili gərginliyə son qoydu. Mərdanov həmin gecəni çox rahat yatdı...

***

Şöbədəki müzakirələr başa çatandan sonra Sultanov sürücüsü ilə birlikdə birbaşa öz evinə getdi. Onlar otaqlardan birinə çəkilib, növbəti planlarını hazırlamağa başladılar. Əslində onların planının əsas hissəsi Cəlil kişini gizlətdikləri yerdə - Sultanovun xüsusi

mülkündə cızılmışdı. Həmin plana görə Cəlil, onların sonuncu dəfə villada olduqları gün qətlə yetirilməli idi. Lakin işə gecikmələri səbəbindən qətli təxirə salmışdılar. Onların şöbəyə qayıdaraq Mərdanovun planları barədə öyrəndikləri isə çirkin oyuna mümkün qədər tez başlamaq barədə qərar vermələrinə səbəb olmuşdu. İndi rəis müavininin evində Cəlilin həyatına son qoya biləcək məsləhətləşmələrin son dəqiqələri gedirdi.

Təxminən bir saat çəkən müzakirələrdən sonra Sultanov ayağa qalxdı. Dərindən nəfəs alıb, bir papiros yandırdı. Sürücüsünə maşını hazır vəziyyətə gətirməyi tapşırıb, yandırdığı papirosu son qullabına qədər çəkdi. Ağır addımlarla maşına tərəf getdi. Xeyir işə başlayırmış kimi "Ya Allah" deyib, arxa qapını açdı. Maşına əyləşərək Şahlara sürmək əmrini verdi...

Onlar Cəlil kişinin saxlandığı yerə yenə də nəzərdə tutulduğu vaxtdan bir qədər tez çatmışdılar. Amma hər şeyi son dərəcə ölçüb-biçmək, bir daha götür-qoy etmək üçün tələsmək lazım gəlmirdi. Onlar yol yorğunluğunu çıxarmaq üçün əvvəlcə istirahət etmək qərarına gəldilər. Mühafizəçilərdən biri xüsusi olaraq onların dincəldiyi otağın qarşısında keşik çəkirdi.

Sürücü artıq dərin yuxuya getsə də, Sultanov hələ yerində eşələnirdi. O, yerinə yetirmək istədiyi qətlin nə dərəcədə uğur gətirəcəyini hesablayır, özünü rəis müavini deyil, rəis vəzifəsində təsəvvür edir, bu "vəzifəni" elə

indidən "yumaq" həvəsinə düşürdü. Müavin elə bu cür də elədi. Dözməyib, dərhal xorna çəkən sürücünü oyatdı. Yeməyə nə hazırlatdıracaqları barədə onunla məsləhətləşdi. Sonra mühafizəçilərdən birini çağıraraq, ona xeyli pul və uzun siyahı verib bir qədər aralıdakı mağazaya göndərdi. Yeməyə nələr hazırlamağı da elə indidən tapşırırdı...

Sifariş edilən yemək hazır olanda artıq axşam saat on birə qalırdı. Mühafizəçi bu barədə məlumat verib onları stol arxasına dəvət etdi. Üç saat davam edən kef məclisində dostlar bir-birinin sağlığına qədər qaldırır, Mərdanovun sadələvhlüyündən danışıb gülürdülər. Bu hal gecə saat ikiyə qədər davam elədi. Sonra hərəsi öz yerinə çəkilib səhər saat on birə kimi yatdılar. Daha doğrusu, Sultanovu yuxudan telefon zəngi oyatdı. Zəng, rəis müavininin şəhərdəki yaxın qohumlarının biri tərəfindən edilmişdi. Qasimov soyadlı bu adam Polis İdarəsində çox aşağı vəzifədə çalışırdı. Rütbəcə serjant idi. Sultanovun Mərdanova münasibətindən xəbərdar olan Qasimov, çox mühüm xəbəri çatdırmaq istəyirdi. Rəis müavinini telefonu götürdü. Xəttin o başından Qasimovun səsi gəlirdi:

- Nazim, sabahın xeyir.
- Hər vaxtın xeyir, - Sultanov cavab verdi.
- Bilirəm, sənin üçün yaxşı xəbər olmayacaq, amma bunu sənə deməliyəm, - deyə Qasimov bir qədər astadan dilləndi.

Yuxudan kal duran Sultanovun gözlərinə qaranlıq çökdü, dizləri əsdi. Ona elə gəldi ki, Mərdanov artıq kələfin ucunu ələ keçirib. Və cinayət işi də ona məhz bundan duyuq düşərək, respublika ərazisini tərk etməmək üçün tapşırılıb. Amma özünə toxtaqlıq verib, Qasımovun sözünün arxasını dinləməyə çalışdı. Səs gəlmədiyini görüncə, qəflətən dəli kimi bağırdı:

- Tez ol da, uzatma, nə olub orda?

Qasımov dili topuq vura-vura dedi:

- Səlimin oğlu Polis İdarəsində işə düzəlib. Əmrini elə indicə veriblər.

Bununla da telefon danışığı sona çatdı. Xəbər Sultanov üçün ürəkaçan olmasa da, bayaq düşündüyü kimi qorxulu da deyildi. Düzdür, Natiqin güclü mütəxəssis olduğunu eşitmişdi. Amma hər halda rəis müavininin ifşa edilməsi ilə əlaqəsi yoxuydu. Ona görə də Sultanov özünə gəldi. Yenidən yuxulamaq istəsə də bacarmadı. Hələ də yuxuda olan sürücüsünə paxıllığı tutdu. Səs-küy salıb onu da oyatdı. Elə indicə eşitdiyi "bəd" xəbəri çatdırdı.

Bu xəbərdən Şahlar da təsirləndi. Ancaq indi burda oturub ora təsir etmək üçün onların əllərindən heç nə gəlmirdi. Bacardıqlarını bir az sonra edəcəkdilər. Hələlik isə qarınlarını doyurmaq barədə fikirləşirdilər. Mühafizəçilərdən birini çağırıb səhər yeməyi hazırlamağı tapşırtdılar. Kəmərlərinin altını bərkidib, nə qədər gec deyil, hazırladıqları planı həyata keçirməyə başladılar. Fikirləşdilər

ki, Natiq öz yerini möhkəmləndəndən sonra vəziyyət onların ziyanına dəyişə bilər.

Sultanovun ilk planı, rəisin məşininin oğurlanması barədə məlumat yaymaq idi. Bundan ötrü telefonda istifadə etmək istəmirdi. Şahları şəhərə göndərmək, bu işdə onun xidmətlərindən yararlanmaq qərarına gəldi. Sədaqətli sürücü yubanmadan şəhərə yollandı. Bu dəfə xidməti məşindən yox, taksidən istifadə etdi. Şöbənin əməkdaşlarından heç kəs Şahları görməməli, o isə avtomobilin oğurlanması xəbərini birbaşa özü deyil, başqasının vasitəsilə çatdırmalı idi. Bu işdə ona Sultanovun qohumu Qasimov kömək edə bilərdi. Şərtləşdiklərinə görə, sürücü şəhərə çatanda onu öz evinə çağırmalı, hər şeyi izah etməliydi.

Şahlar şəhərə çatanda idarələrdə iş vaxtı qurtarmışdı. Yarım saatdan sonra Qasimov gəlib çıxdı. Sürücü vaxtı çox uzatmayıb birbaşa mətləbə keçdi:

- Xəbərin var, Mərdanovun avtomobili yoxa çıxıb?

- Nə vaxt? - Qasimov soruşdu.

- İki gün olar, - deyə Şahlar cavab verdi.

Qasimov eşitdiyi bu xəbərə əvvəlcə inanmadı. Amma tam əmin olandan sonra şübhəyə yer qalmadı. Bununla belə təəccübünü də gizlədə bilmədi:

- Axı necə ola bilər ki, iki gün əvvəl o boyda adamın avtomobili qaçırılsın, amma bundan heç kəsin xəbəri olmasın. Bir də ki, şöbə rəisi

öz maşını mühafizə edə bilmirsə, başqasını necə müdafiə edə bilər?

Sürücüyə də Qasimovun elə bu cür reaksiyası lazım idi. Yəqin ki, bunu eşidən hər bir kəs elə onun kimi reaksiya verəcək, - deyə düşündü. Firsətdən istifadə edib, Qasimovun sözüne qüvvət verdi:

- Elə maraqlısı və adamı heyretə gətirən də budur. Yəqin ki, Polis İdarəsində bundan xəbər tutsalar, Mərdanov üçün yaxşı olmayacaq. Xüsusilə də Cəlillə bağlı cinayət işinin bir ildir ki, açılmadığı indiki şəraitdə. Görünür, rəisin maşın barədə məlumat verməməsi də elə buna görədir. Amma hər halda qaçırılma barədə xəbər verilməli idi.

- Doğrusu, Mərdanovun susması çox qəribədir. Axı cinayətin şahidi olub, bunu gizlətməyin məsuliyyət olduğunu o ki yaxşı bilir. Müəmmalıdır, deyilmi? - Qasimov dedi.

- Elədir, bundan sonra Mərdanovun şöbə rəisi kimi qalacağına adam inanmır. Sənin qohumun - Nazimi deyirəm - olsaydı, yəqin ki, Cəlil kişinin axtarışı da bu qədər uzanmazdı. Onun yerinə elə Sultanov layiqdir.

Qasimova da elə bu lazıymıydı. O, Şahlarla Sultanovun münasibətlərinə yaxşı bələd olduğundan sevincini gizlətmədi:

- Onda mən bu xəbəri sabah Polis İdarəsində hamıya çatdıraram. Qoy haqq-ədalət öz yerini tutsun.

Qasimov bilirdi ki, əgər Sultanov şöbə rəisi olsa, hər halda ona da müəyyən pay düşəcəkdi.

Onun bu sevincini nəzərdən qaçırmayan sürücü yenə də fürsəti fəvta vermədi:

- Bunu özün bilərsən, amma xəbəri məndən eşitdiyini heç kəsə demə. Bu, Nazim üçün də, məndən ötrü də yaxşı nəticələnməz. Mərdanov hər halda bizim böyüyümüzdür.

- Arxayın ol, - Qasimov onu sakitləşdirdi.

Söhbət burda da bitdi. Qasimov gedəndən sonra Şahlar elə həmin gecə müxtəlif vasitələrlə maşının qaçırılması xəbərini Cavidə də çatdırdı.

***

Sultanovu yola salandan sonra Mərdanov da boş oturmamışdı. Çox böyük inamla, yüksək əhval-ruhiyyə ilə işə başlamışdı. Müavinin həvəslə iş girişməsi də onda xoş ovqat yaratmış, cinayətin üstünün tezliklə açılmasına inamını artırmışdı. Oğluna etimad göstərilərək, onun Polis İdarəsində işə qəbul edilməsi isə rəis üçün fəxr idi. Ona elə gəlirdi ki, Natiqin bu təyinatı idarənin rəisi polkovnik Qulamovun son vaxtlar ona olan inamsızlığını aradan qaldıracaq. Əgər mənim bacarığıma şübhəsi olsaydı, Natiqi öz tabeliyində ciddi məsuliyyət tələb edən işə qəbul etməzdi, - deyə Mərdanov düşündü.

Rəis bu fikirlərində həqiqətən də haqlı idi. Şöbəyə rəhbərlik etdiyi neçə illər ərzində özünü bacarıqlı hüquq işçisi kimi təsdiq edə bilmişdi. Cəlil kişinin yoxa çıxması ilə bağlı axtarış tədbirləri isə bir ildir nəticəsiz qalan ilk

belə cinayət hesab olunurdu. Mərdanov yalnız buna görə vəzifədən kənarlaşdırılacağına inanmırdı. Maşını oğurlansa da, əhvalının yüksək olduğu bu məqamlarda inandığı bir şey var idi ki, o da cinayətin üstünün tezliklə açılmasıydı. Güvəndiyi isə ona söz verən Sultanov və şöbənin əməkdaşlarıydı.

Mərdanov hər halda hamıdan çox özünə inanırdı. Elə bu inamla da bugünkü iş gününə Cavidlə görüşməklə başlamaq istəyirdi. Qarşısındakı telefon kitabçasını açıb onun nömrəsini tapdı. Telefonun dəstəyini götürüb nömrəni yığmağa başlayırdı ki, qapı bərkdən döyüldü. Qapının döyülməsindən gələn adamın əsəbi vəziyyətdə olduğu hiss edilirdi. Mərdanov əvvəlcə hirsələnib özündən çıxdı. Amma tez də əsəblərini cilovlayıb, uca səslə dilləndi:

- Buyurun.

Qapı açıldı. Gələn Cavid idi. Mərdanovun fikirləşdiyi kimi doğrudan da əsəbi görkəmdəydi. Xeyli vaxt idi ki, atasının yoxa çıxması ilə bağlı bir də Mərdanovun yanına gəlməyəcəyinə söz vermişdi. O, bu qərara rəisin çıxılmaz vəziyyətdə olduğunu görəndən sonra gəlmişdi. İndi isə onu bura gətirən başqa səbəblər idi. Sultanovla sürücünün proqnozları özünü doğrultmuşdu. Şahların, rəisin məşininin oğurlanmasını başqalarının vasitəsilə Cavidə çatdırması onu xeyli təsirləndirmiş, atasının tapılacağına inamı qalmamışdı.

Öz avtomobilini bir neçə gündür ki, tapa bilməyən, qorumağı bacarmayan Mərdanov, onun atasının taleyini necə müəyyənləşdirəcəkdi. Bu sual Cavidin içəridən didib dağıdırdı. Amma onu rəisin yanına gətirən həm də və ən əsası başqa səbəb idi. Sultanov Cəlil kişini qətlə yetirməzdən əvvəl, onun, guya bu yaxınlarda hardasa görünməsi barədə şayiə də yaymışdı. O, bununla Cəlilin öldürülməsində hamının Mərdanovdan şübhələnməsinə çalışırdı. Çünki plana görə qətl rəisin oğurlanmış maşını vasitəsilə törədilməli idi. Cavidin bu ssenaridən xəbəri olmasa da, atasının sağ olduğu barədə məlumat alması, onu Mərdanovla yenidən danışmağa vadar etmişdi.

Şöbə rəisi qarşısında dayanan cavan oğlanın davranışından narazı qalsa da, qəlbinə dəyər biləcək bir söz demədi. Əksinə, ata həsrəti çəkən Cavidin könlünü almağa çalışdı:

- Oğlum, istintaq sirri olduğuna görə mən sənə çox şeyi açıqlaya bilmirəm. Amma onu deməliyəm ki, artıq bir neçə gündür bütün işlərimizi bir kənara qoyaraq, yalnız atanın axtarılması, onun taleyinin müəyyənləşməsi ilə məşğuluq. Şöbənin bütün əməkdaşlarını bu iş üçün səfərbər etmişik. Ümidvaram ki, çox keçməz, hər şey aydınlaşar.

Cavid tərs-tərs rəisə baxıb istehza ilə dedi:

- Bir ildir ki, bu sözləri eşidirəm. Sizinlə son görüşümüzə özümə söz vermişdim ki, bir də bura qayıtmayacağam. Bugünkü gəlişimin səbəbi isə başqadır. Gəldim deyim ki, mənim

sizə sadəcə yazığım gəlir. Doğrusu, bundan sonra mən sizdən heç nə gözləmirəm də. Axı öz avtomobilini qoruya bilməyən rəisdən nə gözləmək olar?..

Söz Mərdanova güllə kimi dəydi. Polis orqanlarında işlədiyi neçə illər ərzində ona belə söz deyilməmişdi. Dilini dişinə tutub birtəhər dözdü. Amma onu narahat edən başqa məsələ idi. Ona görə də Cavidin sözünü yarımçıq kəsməyə məcbur oldu:

- Bura bax, oğlum, bu yanlış xəbəri sənə kim çatdırıb?

- İndi bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur, - Cavid cavab verdi.

Mərdanov bir anlığa susub yenidən dilləndi:

- Ola bilsin çox əhəmiyyətlidir, hətta o dərəcədə ki, bəzi qaranlıq məqamların üzərinə işıq sala bilər...

Cavid sözün ardını gözləmədi:

- Cənab rəis, bununla sizin nə fikirləşdiyinizi başa düşürəm, amma icazə verin, bura nə üçün gəldiyimi bildirim.

Nədənsə Mərdanova elə gəldi ki, Cavid öz atası haqda xoş xəbər gətirib. Buyurun, - deyib onu dinlədi.

Cavid səsini yumşaldıb soruşdu:

- Atamın bu yaxınlarda görünməsi barədə şayiələr dolaşır. Sizcə belə şey ola bilər?

- Doğrusunu deyim ki, inana bilmirəm. Əgər Cəlil kişi azaddırsa, onda nəyə görə yolunu gözləyənlərə xəbər verməsin? Amma bu o demək deyil ki, biz əlimizi birdəfəlik üzməliyik. Məsələnin başqa tərəfləri də var.

İndi de görüm, bu məlumatlar səndə hardandır?

Cavid rəisin sonuncu sualına cavab tapa bilmədi. Əslində konkret ünvan da yoxuydu. Qeyri-rəsmi olaraq bu barədə çox adam danışır. Ona görə də "çoxlarından eşitmişəm", - deyib susdu. Mərdanov da başını əlləri arasına alıb xeyli fikrə getdi. Caviddən eşitdikləri onu düşünməyə, məlum cinayət işinə yeni nəzərlə baxmağa sövq etdi. O, tabeliyində olduğu polis əməkdaşlarından, hətta indicə sağ qalması xəbərini eşitdiyi Cəlil kişidən də şübhələnməyə başladı. Cavid isə onu öz fikirləri ilə baş-başa buraxıb otağı tərk etdi. O da Mərdanovdan şübhələnmişdi.

***

Şahlar yaydığı şayiələrin lazımi yerlərə çatdırıldığına tam əmin olandan sonra Sultanovun yanına qayıtdı. Sürücü hələ yolda ikən Natiqin məsuliyyətli bir vəzifəyə təyin olunmasından narahatlıq keçirən Sultanov isə yumurtası tərs gələn toyuq kimi bir yerdə durmur, yataq otağında var-gəl edirdi. Rəis müavinini rahatsız edən, işin üstünün açılması ehtimalının güclü olması idi. Ona görə də tez-tez Şahlara zəng vurur, yolun hansı hissəsində olduğunu soruşurdu. Aradabir telefonda sürücünün ünvanına ağzına gələni deyir, üstünə qışqırır, tez gəlməsini tələb edirdi. Amma bütün bunlar maşına çox böyük sürət verən Şahların tükünü də tərpətmirdi.

Sürücü bu dəqiqələrdə rəis müavinindən heç çəkinmirdi. O da Sultanov kimi yalnız Mərdanovun duyuq düşəcəyindən ehtiyatlanırdı. Maşını yüksək sürətlə idarə etməsinin yeganə səbəbi də elə bu idi. Yol boyu bu haqda fikirləşə-fikirləşə necə gəlib çatdığını heç özü də bilmədi. Bir də qorxulu xəyallardan ayrılıb onu gördü ki, artıq Sultanovun villasının darvazasının lap yaxınlığındadır. Tez telefonu götürüb rəis müavinini xəbərdar elədi. İki dəqiqə keçmədi ki, mühafizəçi həyət qapısının ağzında göründü. Darvazanı açıb sürücünü içəriyə buraxdı.

Şahların qayıdışından sonra Sultanov bir qədər özünə gəldi. Tənha otaqda, dörd divar arasında təkbaşına düşünməyin ağırlığından xilas oldu. İndi birlikdə özləri üçün xoşbəxtlik (onlar hər halda belə fikirləşirdilər), başqaları üçünsə bədbəxtlik gətirə biləcək planın təməlini qoyacaqdılar. On-on beş dəqiqəlik müzakirələrdən sonra belə qərara gəldilər ki, qətli gecə yarısından iki-üç saat sonra həyata keçirsinlər. Bu, onlar üçün ən münasib vaxt idi. Bir tərəfdən şəhərdəki "gərgin işdən" sonra yorulan sürücü, həm də yol yorğunluğunu almalı (O, Sultanovun yanına gecə saat onda çatmışdı), digər tərəfdən isə qəzanın hansı şəraitdə baş verdiyini heç kəs görməməli idi. Vaxt da elə buna hesablanmışdı...

Sultanovla Şahlar birlikdə hər şeyi dəqiqliklə ölçüb-biçəndən sonra şam yeməyini yeyib yatağa uzandılar. Bir qədər yatıb gözlərinin

acısını aldılar. Gecə saat ikidə oyanıb mühafizəçilərdən birini çağıraraq Cəlil kişini oğurladıqları zaman istifadə etdikləri maskanı, əl izlərinin düşməsinə imkan verməyən xüsusi əlcəkləri gətirməyi ona əmr etdilər. Hər şey hazır olandan sonra Cəlilin saxlandığı xüsusi otağa gedərək, onun əllərini, ayaqlarını və gözlərini bərk-bərk bağlatdırıb Mərdanovun maşınına mindirərək həyəti tərk etdilər.

Rəisin oğurlanmış maşınıni idarə edən Şahlar arxada, öz avtomobilində oturan Sultanov isə qabaqda gedirdi. Onlar təxminən yarım saat yol gedəndən sonra tamamilə kimsəsiz bir ərazidə sürəti kəskin şəkildə azaltdılar. Buralar həmin yerlər idi ki, yol bir neçə yüz metr ərazini əhatə edən uçurumun sağ kənarı boyunca uzanırdı.

Sultanov bu yolları çoxdan gözaltı eləmişdi. O, əlverişli yer seçib maşının əyləcini basdı. Yerə düşüb asta-asta Şahları çağırırdı. Bayaq götürdükləri maskaları və əlcəkləri geyinib, Cəlili maşının arxa oturacağından düşürərək sükan arxasında əyləşdirəndən sonra əllərini, ayaqlarını və gözlərini açdılar. Cəlil qayıdıb diqqətlə baxdı, ehtiyatsızlıq edib maskanı başından bir anlığa çıxaran Sultanovu tanısa da, bir söz demədi. Onların nə etmək istədiklərini də anlamadı. Bu, onun heç bir müqavimət göstərməməsindən də hiss olunurdu. Sultanov da bunu hiss etmişdi. Ona görə də heç bir zorakılıq göstərmədi. Əslində buna ehtiyac da yoxuydu. Maşının yerindən on-on beş santimetr irəliyə doğru tərpənməsi

kifayət edirdi ki, uçuruma yuvarlansın. Bu proses uzun çəkmədi. Bir neçə saniyədən sonra maşın artıq uçurumun ən aşağı nöqtəsində idi.

***

Cavid şöbədən çıxandan sonra Mərdanovu fikir götürmüşdü. Cavan oğlanın sözləri ona çox pis təsir etmişdi. Amma şöbə rəisini fikirlərə daha çox qarq edən səbəb avtomobilinin oğurlanmasından Cavidin xəbər tutması idi. Axı o, bunu heç kəsə bildirməmişdi. Belə isə Cavid hardan xəbər tutmuşdu? Ola bilsin ki, şöbənin əməkdaşları rəisin işə öz maşını ilə gəlmədiyini hiss etmişdilər. Ancaq bu da maşının oğurlanmasını düşünmək üçün əsas vermirdi. Belə ki, ortada sübut yoxuydu. Buna baxmayaraq hər halda xəbər yayılmışdı. Yəqin ki, bu gün, ya sabah Polis İdarəsinə də bu barədə məlumat çatacaqdı.

Bəs, bir neçə gün bundan əvvəl yoxa çıxmış maşın haqda nəyə görə məlumat vermədiyini Qulamova nə ilə izah edəcəkdi? Ümumiyyətlə edə biləcəkdimi? Mərdanov bütün bunları düşündükcə onu vahimə basırdı. Maşının qaçırılması barədə məlumat verməyin vacibliyi ilə bağlı Xavər xanımın məsləhətinə qulaq asmaması isə indi rəisi daha çox yandırır-yaxırdı. O, bir qədər fikirləşəndən sonra belə qərara gəldi ki, nə qədər Qulamov məsələdən xəbər tutmayıb, elə indicə bu haqda

özü ona məlumat versin. Ancaq gec idi. Qulamov artıq xəbər tutmuşdu. Qasimov məlumatı elə eşitdiyi gün çatdırmış, hətta maşının nə vaxtdan oğurlandığını da dəqiqliklə bildirmişdi. Bundan xəbərsiz olan Mərdanov, telefonun dəstəyini qaldıraraq Polis İdarəsinə zəng etmək istəyirdi ki, Qulamov onu qabaqladı. Xəttin o başından Qulamovun səsi eşidilirdi:

- Səlim, təcili bura, Polis İdarəsinə gəlməlisən. Mərdanov idarə rəisinin maşın barədə heç nə soruşmadığını görəncə, bar az özünə gəldi. Qulamovun məsələdən hələ də xəbərsiz olduğunu düşündü. Gec də olsa bu haqda onu məlumatlandırmağa çalışdı. Dedi:

- Baş üstə, cənab polkovnik. Amma əvvəlcə mən sizə...

Mərdanovun cavabı yarımçıq qaldı. Qulamov sözün ardını gözləməyib dəstəyi asmışdı. Məqsədi o idi ki, Mərdanov şəxsən özü gəlib hər şeyi idarədə izah eləsin. Bununla həm də şöbə rəisinin Polis İdarəsinə öz maşını ilə gəlib-gəlmədiyini gözləri ilə görmək istəyirdi. Bir azdan aşağı düşüb bayırda Mərdanovu gözləməyə başladı...

Polkovnik Qulamov çox gözləməli olmadı. Onun zəngindən sonra rəngi ağappaq ağarmış Mərdanov dərhal ayağa qalxaraq kabinetin qapısını bağlayıb çıxmış, taksilərdən birinə oturub idarəyə yollanmışdı. On beş dəqiqədən sonra şöbə rəisi artıq orda idi. Onun taksidən düşməsi Qulamovun diqqətindən yayınmamışdı. Eşitdikləri doğru çıxmışdı.

Şöbə rəisi ilə sərt rəftar etmək onun üçün ağır olsa da, bəzi məsələləri yoluna qoymaqdan ötrü buna məcbur idi. Amma əsəbi vəziyyətdə olmasına baxmayaraq, ona tərəf gələn Mərdanovu heç nə olmayıbmiş kimi mehriban qarşıladı. Bununla belə şöbə rəisinin demək istədiklərinə əhəmiyyət verməyib, hər şeyi iş otağında danışmağı məsləhət gördü.

Qulamov kabinetinə daxil olub öz yerində oturanda, Mərdanovun gözlədiyi kimi heç də maşın barədə yox, Cəlil kişi ilə bağlı vəziyyət haqda sual verdi:

- Səlim, məndə olan məlumata görə yeni əməliyyat-axtarış tədbirlərinə başlamısan, nəticə varmı?

Şöbə rəisi bu sualdan diksindi. O, yeni əməliyyat barədə Qulamova heç bir söz deməmişdi. Bu vəziyyətdə yenə də Xavər xanımın sözləri yadına düşdü. Deməli, şöbənin məsul şəxslərindən kimsə xüsusi olaraq mənim əleyhimə işləyir, - deyə fikirləşdi. Amma çox düşünməyib, ani sükutdan sonra cavab verməli oldu:

- Cənab polkovnik, bütün gücümüzlə işə başlamışıq. Hələlik bir nəticə olmasa da, ümid edirik ki, çox şeyə nail olacağıq. Amma sizə başqa bir məlumat vermək istərdim...

Qulamov yenə də onun sözünü kəsdi. Rəsmiyyətə keçib amirana səsle soruşdu:

- Cənab rəis, öz şəxsi avtomobiliniz bir neçə gündür oğurlandığı halda, nəyə görə indiyə kimi bu haqda məlumat verməmişiz? İndi biz bunu necə başa düşək?

Onsuz da səhvlərinin əzabını çəkən şöbə rəisi bəhanə gətirməyib, sözün düzünü söyləməyi üstün tutdu.

Mərdanovun bu hərəkətində heç bir məntiq tapa bilməyən polkovnik Qulamov əlavə nəşə soruşmaq istəyirdi ki, telefonu zəng çaldı. Dəstəyi götürüb diqqətlə qulaq asdı. Danışan adam kimliyini gizlətsə də mühüm bir məlumat verirdi. Polkovnik xəbərlə tanış olandan sonra bayaq verəcəyi sualı arxa plana keçirib, yeni məsələ barədə Mərdanovu da məlumatlandırdı. İstehza ilə dedi:

- Səlim, muştuluğumu ver, maşının tapılıb, amma qəzalı vəziyyətdə. İçərisində də kimsə bir nəfər olub. Deyilənə görə əlamətlərindən Cəlil kişiyyə oxşayır.

Söz Mərdanova bərk toxundu. Amma polkovnik doğru deyirdi. Sultanov maşını qəzaya uğradandan sonra geriyyə - villasına qayıtmış, günortaya yaxın yatıb dincəlmiş, yenidən şəhərə dönmüşdü. Səsini dəyişib telefonla Qulamova məlumat verən isə onun sürücüsü idi. Şahlar küçə telefonu vasitəsilə məlumat verirdi...

***

Sultanov lazım olan bütün şeylələrin Polis İdarəsinə və Cavidə çatdırıldığına əmin olandan sonra işlədiyi şöbəyə gəldi. Mərdanovu yerində tapmayıb (əslində onun Polis İdarəsinə çağırıldığını bilirdi), birbaşa öz kabinetinə daxil oldu. Şöbə rəisinə cavab

hazırlamaq fikrindəydi. Bayaq küçədən Qulamova anonim şəkildə verilən məlumatı indi də açıq-aşkar Mərdanova çatdıracaqdı. Dəhlizə çıxıb onun bağlı kabinetinin qapısı ağzında gəzişməyə başlayırdı ki, şöbə rəisinin gəldiyini gördü.

Mərdanov çox qaşqabaqlı görünürdü, sifətinin rəngi qapqara qaralmışdı. Sultanov da eyni görkəm alıb ona tərəf addımladı. Görüşüb birlikdə içəriyə, şöbə rəisinin kabinetinə daxil oldular. Mərdanov bir neçə dəqiqəlik sükutdan sonra soruşdu:

- Nazim, nə xəbər var, nəyəsə nail ola bildinizmi?

Sultanov bayaq sifətinə verdiyi kədərli ifadəni dəyişmədən dedi:

- Cənab mayor (Mərdanovun rütbəsi mayor idi), mən bir neçə saat bundan əvvəl məlumat aldım ki, Bakıdan Xaçmaza gedən yolun təxminən yüz əlli kilometrliyinə yaxın ərazidə qəzaya düşən xarici markalı maşında bir kişi meyiti tapılıb. Eşitdiyimə görə həmin maşının nömrəsi sizin avtomobilinizin nömrəsi ilə eynidir, seriyası haqda isə heç bir məlumat yoxdur. Doğrusu, mən buna inanmıram. Məgər sizin avtomobilinizi kimsə başqası da idarə edir?

Mərdanov rəng verib rəng aldı. İlk anda nə deyəcəyini kəsdirə bilmədi. Amma bu hal çox da uzun çəkmədi. Şöbə rəisi özünə gəlib cavab verdi:

- Yox, Sultanov, heç kəs idarə etmir. Mənim avtomobilim bu axşam yoxa çıxıb. İtki

kədərlandırıcı olsa da, oğrunun həlak olması hər halda sevindiricidir. Amma sənin dediklərin yalnız bundan ibarətdirsə, onu bu gün elə mənim özüm də eşitmişəm.

Mərdanov yenə də Sultanova həqiqəti deməyib, maşının guya ötən axşam oğurlandığını bildirdi. Şöbə rəisindən bu cavabı eşidən Sultanov, üzdə heyfəsiləndiyini göstərsə də, qəlbində Mərdanova gülürdü. Ancaq Cavidlə son görüşdən sonra bəzi polis əməkdaşlarından şübhələnməyə başlayan şöbə rəisi, Sultanova verdiyi sualın cavabı ilə kifayətlənməyib, ona başqa bir sualla da müraciət etdi:

- Nazim, sən bu xəbəri hardan eşitmişən?

- Cənab mayor, mən sizdən ayrıldıqdan sonra mülki geyimdə tez-tez əhali arasında olurdum. İndi sizə verdim məlumatları isə tanımadığım bir neçə adamdan elə bu gün eşitmişəm.

Onların söhbəti burda da bitdi. Mərdanov yarım saatdan sonra Polis İdarəsinə getməli, Qulamovla birlikdə hadisə yerinə yollanmalı idi. Bu səbəbdən Sultanovla çox danışmalı olmadı. Pərişan halda ayağa qalxdı, qapını bağlayıb bayıra çıxdı. Qayıdana qədər Sultanova şöbədə qalması tapşırıldı. Şöbəni tamamilə tərk edəndən sonra özünə ən yaxın polis əməkdaşlarından bir neçəsi ilə əlaqə yaradaraq, onlara təcili şəkildə Polis İdarəsinin qarşısına gəlməyi tapşırıldı.

Qulamov idarədə çox gözləmədi. Mərdanov lap vaxtında gəlmişdi. Onun əmri ilə hadisə

yerinə yollanacaq polislər tam hazır vəziyyətə gətirildilər. Şəxsi heyət xüsusi maşında, Qulamovla Mərdanov isə xidməti avtomobildə anonim məlumat aldıqları yerə yollandılar. Onlar özləri ilə xüsusi təlim görmüş it də götürmüşdülər. Həmin istiqamətdə təxminən saat yarım yol getdikdən sonra Qulamov maşını dayandırıb ətrafa baxdı. Artıq hava qaralmağa başlasa da, hələlik hər şeyi ayırd etmək mümkün idi. İdarə rəisi anonim zəng edən adamın verdiyi təsvirləri yadına salmağa çalışdı. Ətrafi xeyli seyr edəndən sonra qəflətən gözüne bir az irəlidə, əsas yoldan sol tərəfə istiqamətlənmiş əlavə yol göründü. Onlar maşınları bir qədər də irəliyə sürüb həmin yola tərəf istiqamətləndilər. Xeyli qabaqda meşə massivi görünürdü.

Qulamov bir neçə kilometr də yol gedəndən sonra maşınları yenidən saxlatdırdı. Bura həmin yer idi ki, yolun kənarında böyük bir uçurumun olduğu telefon vasitəsilə ona nişan verilmişdi. Polkovnikin əmri ilə polislərdən bir neçəsi elə yolun kənarındaca gözlədilər. Qalanları iti də özləri ilə götürüb, asta-asta uçurumdan aşağıya doğru enməyə başladılar. Artıq hava qaralmışdı. Uçurumun dibi o qədər də aydın görünmürdü. Onlar xüsusi projektorun köməyi ilə sona qədər gedib çata bildilər. Bir az da sağa doğru getmişdilər ki, birdən itin getdiyi istiqamətdə, projektorun işığında polislərdən birinin gözüne qara rəngli "BMW" markalı avtomobil sataşdı. Özünü saxlaya bilməyib həyəcanla qışqırdı:

- Cənab polkovnik, tapdım!

Polis əməkdaşı itlə birlikdə qabaqda, qalanları da onun arxasınca irəliləyib, həmin yerə çatdılar. Bir neçə dəfə aşandan sonra nəhayət arxası üstə dayanmış avtomobilin hər tərəfi əzilmişdi. Maşın doğrudan da Mərdanova məxsus idi. Polis əməkdaşları onu əlləri ilə itələyib təkərləri üstə qaldırdılar. İçəriyə baxdılar. Heç kəs yox idi. Diqqətlə yaxın ətrafa, maşının artıq tamamilə əzilmiş baqajına nəzər yetirdilər. Yenə də heç nə tapa bilmədilər. Amma salonda qan izləri açıq-aşkar görünürdü. Yerdə, torpaq üzərində də qan ləkələri vardı. Ayaq izləri də müşahidə olunurdu. Həmin izlə yuxarıya tərəf qalxdılar. Yola çatanda izdən əsər-əlamət qalmamışdı.

***

Sultanov kabinetində oturub hazırladığı ssenarinin hansı nəticələr verəcəyini gözləyirdi. Rəis müavini bir tərəfdən buna sevinməyə, digər tərəfdən bərk həyəcan keçirirdi. Çünki planın əksər hissəsinin həyata keçirilməsi, hələ əsl məqsədə çatması demək deyildi. Cinayətin üstü açılarsa, Sultanovu ağır cəza gözləyəcəkdi. O, oturub bütün bunlar barədə düşüncəyə lap yaxından gələn ayaq səsləri eşitdi. Cəld durub qapını açdı. Gələn Mərdanov və onunla birlikdə hadisə yerinə yollanan polis əməkdaşları idi.

Rəisin sifətində açıq-aşkar kədər görünürdü. Tamamilə ruhdan düşmüş, hər şeyə inamını

itirmişdi. Şahidi olduğu mənzərənin onda buraxdığı acı təəssüratın təsiri elə güclü idi ki, hətta Sultanovun otağa necə daxil olduğunu hiss etmədi. İndi o, şöbədə, ümumiyyətlə polis orqanlarında qalıb-qalmamaq barədə düşünürdü. Ancaq ağına da gəlmirdi ki, bir azdan cinayət törətməkdə ittiham oluna bilər. O, dərin fikirlər içərisində başını qaldıranda qarşısında Sultanovu gördü. Birdən ağına nə gəldisə, onun gözlərinin içərisinə baxıb, istehza ilə gülümsündü. Amma ondan fərqli olaraq, müavin özünü çox ciddi aparıb soruşdu:

- Cənab mayor, nəyə tapırsınız, yoxsa eşitdiklərimiz təsdiq olunmadı?

Bu sualdan sonra Mərdanovda bayaqkı kədərdən, bədbinlikdən əsər-əlamət qalmadı. Başını qaldırıb ucadan güldü, kinayə ilə cavab verdi:

- Cənab Sultanov, eşitdikləriniz təsdiq olundu, deyəsən hər şey əvvəlcədən qurulan plan üzrə baş verib.

Sultanov bu sözlərin kinayə ilə deyildiyini başa düşsə də, ona ünvanlandığına inanmadı. Çox təəssüf, - deyib başını buladı. Bundan sonra şöbədə çıxıb evə yollandılar...

Polkovnik Qulamov səhər Polis İdarəsinə hamıdan tez gəlmişdi. Mərdanovun rəhbərlik etdiyi şöbədə kədr dəyişikliyi aparmaq, elə həmin gün avtomobilin qaçırılması və Cəlil kişinin oğurlanması ilə bağlı cinayət işinin istintaqını sürətləndirmək istəyirdi. Şöbə rəisi ilə Cəlil kişinin arasındakı münasibətlərin

yaxşı olmadığını bilən idarə rəisi artıq şübhəyə düşmüşdü. Bir tərəfdən Mərdanovun, maşının oğurlanması barədə heç bir məlumat verməməsi, bir tərəfdən də Cəlil kişinin oğurlanan avtomobildə olması barədə eşitdikləri (Üstəlik Mərdanov, Cəlilin hardasa göründüyü haqda Caviddən eşitdiklərini Qulamova bildirmişdi), maşındakı qan izlərini gözləri ilə görməsi onu təşvişə salmışdı. Qulamova elə gəlirdi ki, bu bir il ərzində yoxa çıxmasını Cəlil kişinin özü uydurub. Amma bunu sübut etmək lazımydı.

Polkovnik vaxt itirmədən Sultanovla Mərdanovu Polis İdarəsinə çağırtdırdı və göstəriş verdi ki, Cavidi də özləri ilə gətirsinlər. Çox keçmədi ki, hər üçü Qulamovun hüzurunda oldu. İstintaqı birbaşa özü aparan polkovnik belə nəticəyə gəldi ki, bundan sonra Mərdanovun şöbə rəisi kimi qalıb fəaliyyətini davam etdirməsi mümkünsüzdür. Xüsusilə də Cavidlə bir-birilərini qarşılıqlı ittiham edə biləcək faktların ortada olduğu bir şəraitdə. Qulamov bunu nəzərə alıb, Mərdanovu vəzifəsindən azad etdi. Həmin vəzifənin icrası isə rəis əvəzi kimi müvəqqəti olaraq Sultanova tapşırıldı.

Amma Mərdanovun belə yüngül cəza ilə canını qurtaracağı məlum deyildi. Cavid atasının yoxa çıxmasında onu təqsirləndirirdi. Qulamov bütün bunlara son qoymaq üçün təcili olaraq operativ dəstə yaradıb fəaliyyətə başlamaq niyyətindəydi. Belə qənaətə gəlmişdi ki, Mərdanovun maşını ilə Cəlilin

oğurlanması arasında mütləq hansısa əlaqə mövcuddur. Ancaq Cəlil kişinin yoxa çıxması istintaqın obyektiv aparılması üçün çətinlik törədirdi. Polkovniki bu fikirlərdən yenə də telefon zəngi ayırdı. İstintaqın işində mühüm dönüş yarada biləcək bu zəng şəhər xəstəxanalarının birindən gəlirdi.

İdarə rəisi hələ hansı məqsədlə edildiyi bilinməyən zəng barədə nə Sultanova, nə də Mərdanova heç bir məlumat vermədi. Özü ilə bir polis əməkdaşı da götürüb xəstəxanaya getdi. Reanimasiya şöbəsinə daxil olanda təsəvvür etmədiyi mənzərə ilə qarşılaşdı. Çox ağır vəziyyətdə xəstəxanaya çatdırılan Cəlil kişi ölüm ayağında idi. Qulamov həkimlərə, onun yanına heç kəsi buraxmamaq barədə tapşırıq verib, təcili Polis İdarəsinə qayıtdı. Özü ilə əlavə bir polis əməkdaşı və həkim-ekspert də götürüb, Mərdanovun maşınının qəzaya düşdüyü yerə yollandı. Avtomobildən götürülən əl izləri doğrudan da Cəlil kişinin əl izləri ilə üst-üstə düşürdü. Cəlili xəstəxanaya həkimlərin tanımadığı tamamilə başqa bir adam çatdırmışdı.

Mərdanovun yoxa çıxmış maşın barədə məlumat verməməsindən son dərəcə şübhələnən Qulamov, Cəlil kişinin sağlamlığı bərpa olunana qədər, keçmiş şöbə rəisini nəzarət altında saxlamağı qərara almış, ondan şəhəri tərk etməməyi tələb etmişdi. Bütün baş verənlər isə tək-cə oğul deyil, həm də ədalətli hüquq işçisi kimi Natiqi, eləcə də Xavər xanımı narahat edirdi. Qulamovun fikirləri ilə

razılaşmayan Natiq Mərdanov, onun icazəsi ilə şübhələndiyi bir neçə nəfəri istintaqa cəlb etmişdi. Sultanovu da şübhəli şəxs hesab etdiyinə baxmayaraq, polkovnik onunla razılaşmayıb, hələlik bunun gizli saxlanması istədi.

Natiqlə atası, ədalətin zəfər çalacağına inansalar da, Xavər xanım nədənsə şübhələnirdi. O, daha dözməyib, günlərin birində şəxsən özü Polis İdarəsinə gedərək Qulamovla görüşmək istədi. Polkovnik çoxdandır görmədiyini bu qadınla üz-üzə gələndə gözlərinə inanmadı. O, vaxtilə Xavər xanımla eyni ali məktəbdə çalışmışdı. Qulamov bu qadının bacarığına, pedaqoqluq qabiliyyətinə yaxından bələd idi. Özü isə çoxdandır ki, həmin məktəbdən çıxıb, polis orqanlarında işə düzəlmişdi. Xavər xanımla görüşəndə sevinən Qulamov, qeyri-rəsmi olaraq şübhəli şəxslərin dindirilməsində onun da iştirakına icazə verəcəyini bildirdi...

***

Polkovnik Qulamov, Cəlil kişinin səhhətinin qaydasına düşməsini gözləyirdi. Eyni zamanda son vaxtlar Sultanovun özünü birtəhər aparması da onun diqqətindən yayınmamışdı. Amma duyuq düşməsin deyə, şübhələrini bürüzə verməməyə çalışırdı. Bilirdi ki, azacıq ehtiyatsızlıq, onsuz da saqqız kimi uzanan istintaqın işinə zərbə vura bilər. Əgər Sultanov Cəlil kişinin xəstəxanada olmasından xəbər

tutsaydı, yəqin ki, əks tədbirlər görəcəkdə. Ona görə də Qulamov bütün gücünü sərf edirdi ki, bu barədə heç kəs xəbər tuta bilməsin. Aparılan əməliyyatlar isə son dərəcə gizli şəkildə həyata keçirilirdi.

Mərdanovun şöbə rəisi kimi işdən uzaqlaşdırılmasının ikinci həftəsində idarə rəisi Natiqi yanına çağıraraq, Sultanovdan nə üçün şübhələndiyi barədə izahat istədi. Son bir ayda Qasimovun özünü çox qərribə apardığını, əməkdaşlar arasında müxtəlif şayiələr yaydığını deyən Natiq isə sübut etməyə çalışdı ki, bütün bunlar atasının əleyhinə təbliğatdan başqa bir şey deyil. Bu izahatdan sonra Qulamov çox operativ şəkildə kəşfiyyata başladı. Ən etibarlı adamlarını bir yere yığıb, onlara Qasimovu izləməyi tapşırırdı. Sonda məlum oldu ki, maşının oğurlanması haqda xəbəri də Polis İdarəsində ilk dəfə elə Qasimovun özü yayıb. Amma bu hamısı deyildi. Kəşfiyyat qrupu onun Mərdanovun əleyhinə təbliğat apardığını da təsdiqləmişdi.

Artıq müəyyən vaxtdan sonra Qulamovda tam yəqinlik hasil olmuşdu ki, baş verənlər doğrudan da məqsədli şəkildə, ssenari üzrə həyata keçirilib. O, Sultanovla Qasimovun qohumluq əlaqələri barədə də məlumat almışdı. Bu müddətdə Cəlil kişi də reanimasiyadan çıxmış, təkadamlıq xüsusi palatada yerləşdirilmiş, vəziyyəti nisbətən yüngülləşmişdi. Çətin də olsa izahat verə bilərdi. Ona görə də heç kəsin bundan xəbər tutmaması üçün təcili olaraq istintaqa

başlamaq qərarına gəldi. İndiyə qədər şübhəli şəxs qismində saxlanılan məhbusları istintaqın keçiriləcəyi otağa yığdı. Amma Sultanov onların içərisində deyildi. Sadəcə şöbə rəisinin vəzifəsini icra edən şəxs kimi istintaqa dəvət edilmişdi.

Son dərəcə qapalı keçirilən prosesdə qərribə bir hadisə baş verdi. Saxlanılanlardan heç birinin, məsuliyyəti yenə də öz üzərinə götürmədiyini görəndə Qulamov, qəflətən Sultanovu da şübhəli şəxs elan etdi. Xüsusi qrup onun qollarından tutub məhbusların içərisinə apardı. Bundan sonra idarə rəisi Xavər xanımı qeyri-rəsmi olaraq istintaqa köməklik göstərməyə dəvət etdi. Qulamov onun tövsiyələri ilə xeyli cinayət işinin üstünün açıldığını bilirdi. Arvadının bacarığından Mərdanovun da xəbəri vardı. Lakin onun bu məsələyə qatılmasını istəmirdi. Bir qədər qapalı adam olan keçmiş şöbə rəisi, ümumiyyətlə ən yaxın iş yoldaşlarının belə, Xavər xanımı tanımasını istəmirdi. Amma bu dəfə iş elə gətirdi ki, arvadının istintaqda iştirakına o da razılıq verməli oldu.

Məsuliyyəti öz üzərinə götürən Xavər xanım qarşısındakı məhbuslarla gülürüz, mehriban davranır, arada tamamilə başqa məsələlərə keçir, gah lətifə danışır, gah da ciddiləşirdi. Qadın qəflətən onlara, üzlərini divara çevirməyi əmr etdi. Şübhəli şəxslərin hamısı birdən əmri yetirən kimi elə dərhal da asta-asta dilləndi:

- Ey cinayətkar, mən səninlə deyiləm, zəhmət olmasa üzünü mənə tərəf çevir!

Onlardan biri qeyri-ixtiyari olaraq arxaya, Xavər xanıma tərəf döndü. Bu adam Sultanov idi. Onun cinayətkar olduğunu bir neçə gün sonra xəstəxanadan Polis İdarəsinə gətirilən Cəlil kişinin verdiyi ifadə də təsdiqləyirdi...

BALACA XƏFİYYƏ

Elşən sonuncu dərstdən çıxıb heç kəsə məlumat vermədən birbaşa kənddən rayon mərkəzinə yola düşən avtobusa mindi. Mənzil başına çatanda dünəndən nənəsindən xərclik üçün aldığı kiçik məbləğin əvvəlcədən ayırdığı bir hissəsini sürücüyə verdi. Digər hissəsini yenidən iki yerə ayıraraq, birini şalvarının cibinə qoydu, qalan pulları isə Bakıya yola düşəcək marşrut üçün saxladı. Avtobus iyirmi dəqiqədən sonra şəhərə tərəf istiqamət götürəcəkdə. Elşən bilet almaq üçün kassaya yaxınlaşdı. Əlini bayaq pulu gizlətdiyi cibinə aparanda sifətinə tər gəldi, həyəcanlandı. Onun pulunu oğurlamışdılar.

Həyatın boz sifətini hələ yetərincə görməyən on bir yaşlı uşaq, onun puluna kimsənin gözü düşəcəyinə inanmaq istəmirdi. Əlini təkrar cibinə apardı, yenə də heç nə tapmadı. Heç kimə bildirmədən Bakıya getmək fikrinə düşdüyünə peşman oldu. Geri qayıtmaq istəsə də fikrindən daşındı. Neçə günüydü ki, təkbaşına verdiyi qəti qərarından dönmək istəmirdi. Hələ beşinci sinifdə oxuyan bu balaca uşağın başqa çıxış yolu da qalmamışdı. Oturub bir qədər fikirləşdi. Birdən ağına nə gəldisə, əlini jaketinin altından geyindiği köynəyinin cibinə saldı. Ora heç nə qoymasa da axtarmağa başladı. Eşələyib nəsə tapdı. Deyəsən puluydu. Nə qədər düşündüsə bu sirdən baş açma bilmədi. Yenidən kəndə qayıtmaq, bu möcüzənin sirrini

aydınlaşdırmaq istədi. Amma nənəsi Gülxarın danlağından qorxub qətiləşdi. Necə olursa-olsun Bakıya getmək qərarını verdi...

Pulu Elşənin köynəyinin cibində nənəsi gizlətmiş, bu haqda ona heç nə bildirməmişdi. Oğlu Fazilin ölümündən sonra o öz təsəllisini yetim qalan iki nəvəsindən - Elşənlə Elxandan alırdı. Hər dəfə aldığı təqaüdün tən yarısını ayırır, həmin yarını da yenidən iki hissəyə bölərək gizli şəkildə nəvələrinin cibinə qoyardı. Onlar da nə vaxtsa əllərini ciblərinə salanda pulu görüb sevinər, bu, uşaqlar üçün sürpriz olardı. Ancaq Gülxar nənə bir gün belə sürprizlərin başına bəla, qəlbinə kədər gətirəcəyindən xəbərsiziydi. Arvad bunu heç xəyalına da gətirmirdi. Çünki oğlu kimi nəvələrinin də sakit, başaşağı, heç kimlə işi olmadığını bilirdi.

Gülxar nənə nəvələrinə verdiyi pulların lazımsız yerə xərclənmədiyindən də xəbərsiz deyildi. Amma günlərin birində düşündüyünün əksi baş verdi. Həmişə dərsdən çıxan kimi evə vaxtında gələn Elşən bu dəfə çox gecikmişdi. Yeddinci sinifdə oxuyan Elxanın da, qardaşının hara getməsindən xəbərsiz olduğunu eşidəndə arvadın başına elə bil qaynar su tökdülər. Elşənlə eyni sinifdə oxuyan uşaqlar da dərsdən çıxandan sonra onun hansı ünvanə getdiyini bilmirdilər. Məktəbə yollanan nənə, ordan da xəbər öyrənə bilmədi. Arvadın axtarışları nəticəsiz qaldı. Elşən yoxa çıxmışdı...

Oğlu Fazilin müəmmalı şəkildə qətlə yetirilməsindən sonra Gülxar nənəni yaşadan yalnız nəvələrini böyütmək arzusu idi. Gəlini Səbinə ilə birlikdə oğlunun yadigarlarının min bir əziyyətlə qayğısını çəkir, onların boya-başa çatması üçün hər əzaba dözürdülər. İndi Səbinənin ağır xəstəliyə düşər olaraq xəstəxanaya düşməsi onun qayğılarını bir az da artırmış, ailənin ağırlığı arvadın çiyinlərinə düşmüşdü. Amma nəvələrinin böyüdükcə Fazilə daha çox oxşaması Gülxar nənənin fərəhini birə beş artırır, səbirsizliklə onların yaşa dolmasını gözləyir, bu yolda çəkdiyi əziyyətlər ona mənəvi qida verirdi. İndi Elşənin birdən-birə yoxa çıxması nənənin ümidlərini puça çıxarmış, arzularını gözündə qoymuşdu...

***

Atasının qətlindən bir neçə il sonra anasının ağır xəstəlikdən yatağa düşməsinə, daha sonra cərrahiyyə əməliyyatına məruz qalmasına dözə bilməyən Elşəni rayon mərkəzinə anasını görmək arzusu gətirmişdi. O, köynəyinin cibindən "tapdığı" pulu heç kim görməsin deyər, xəlvətcə çıxarıb yenidən kassaya yaxınlaşdı. Arxa oturacağa bilet götürüb on-on beş dəqiqədən sonra şəhərə yola düşəcək avtobusa oturdu. Yorgun olduğuna görə yola düşəndən təxminən yarım saat sonra yuxuya keçdi. Bayaقدan onun hərəkətlərinə göz qoyan otuz-otuz beş yaşlarında bir kişi sanki Elşənin

yuxuya keçməsinə gözləyirmiş kimi "İkarus" markalı avtobusun orta oturacaqlarının birindən durub asta-asta arxaya tərəf getdi. Arxa oturacaqdakı boş yerlərdən birində əyləşib paltosunun cibindən bir qəzet çıxartdı. Oturduğu yerdən yavaş-yavaş Elşənə tərəf sürüşdü. Düz onun bərabərinə çatıb qəzeti açdı, səhifələrini nəzərdən keçirməyə başladı. Heç kəsin diqqətini cəlb etməsin deyə, özünü bütün nəzərlərini qəzetə yönəltmiş kimi göstərməyə çalışan Cavanşir adlı bu kişinin məqsədi, əslində arxada əyləşən kimsəsiz uşağın - Elşənin cibinə girmək idi. O, əlini bir-iki dəfə uşağın gödəkçəsinə tərəf aparıb yüngülcə çəkməklə sayıqlığını yoxladı. Onun qımıldanmadığını görüb bu dəfə arzusunu birbaşa gerçəkləşdirmək istədi. Əlini yavaş-yavaş Elşənin köynəyinin cibinə saldı. Cavanşir yanılmamışdı. Uşaq bayaq kassaya bilet almağa yaxınlaşarkən pulu həmin cibindən çıxarmışdı.

Qəlbində vicdan, insaf kimi hisslərin əlamətləri belə qalmayan kişi, uşağın halına acımadan onun olub-qalan pulunu da götürüb əlini yenidən çəkmişdi ki, Elşən diksinib oyandı. Cavanşir tez özünü yığışdırıb fərağat vəziyyətini aldı. İki-üç saniyə bu vəziyyətdə qalandan sonra nəzərlərini yenidən əlindəki qəzetə yönəltdi. Amma gec idi, Elşən şübhələnmişdi. Əlini cibinə salıb pulunun orda olub-olmadığını yoxladı. Cibində heç nə qalmamışdı. Cavanşir uşağın şübhələndiyini görüb yerindən durmaq istəyirdi ki, Elşən bir

qədər sərt, həyəcanla, amma nisbətən alçaq tonda dilləndi:

- Ay əmi, hara gedirsən, mənim pullarımı ver! Uşağın birdən-birə, heç bir dəlil-sübut olmadan onu oğru adlandırması Cavanşirin xoşuna gəlmədi. Hirsələnib özündən çıxdı. Salondakı sərnəşinlərin diqqətini cəlb etməsin deyə, gücünü səsinə yox, daha çox əl hərəkətlərinə verib onu astadan hədələdi:

- Ay uşaq, nə danışırsan, deyəsən atan kimi sənin də başın bədəninə ağırlıq edir, nə pul, dəli olmusan bəyəm?

Kişinin işlətdiyi "atan kimi" ifadəsi Elşəni təəccübləndirdi, diqqətlə onun sifətinə baxdı, amma heç nə demədi. Cavanşir özündən və Elşəndən başqa arxa oturacaqda heç kimin əyləşməməsindən istifadə edib, onu cibindən çıxardığı bıçaqla hədələyərək, - başını üzərəm, küçük, - deyib ayağa qalxdı. Oturacaqlardan tuta-tuta özünün əvvəlki yerinə qayıtdı...

***

Balaca Elşən şəhərə çatanda axşam saat beşin yarısı olardı. Hava soyuq idi, bayırda bərk külək əsirdi. O, qəmgin halda avtobusdan düşüb avtovağzalda oturacaqlardan birində əyləşdi. Çox acmışdı. Cibində bir qəpik belə pulu qalmamışdı. Ümitsiz halda oturub gözlədi. Sanki kimsə bir azdan hardansa peyda olub onunla maraqlanacaq, ac qarnını doyuracaq, anasının müalicə olunduğu xəstəxanaya aparacaqdı. Amma bayaqdan bəri

gözləmə zalına girib-çıxanlar, Elşənin gözlərinin qarşısında müxtəlif şirniyyatlar, paraşki, kətə, qoğal alıb yeyənlər çox olsa da, heç kim bu balaca oğlana fikir vermirdi.

Elşən iki-üç saat da bu vəziyyətdə oturub gözlədi. Gözləmə zalındakı adamların sayı isə get-gedə azalırdı. Bir az da keçdi. Artıq Elşənin halı acından pisləşməyə başlamışdı. O, birtəhər yerindən durub bayıra çıxdı. Təxminən özü yaşda olan bir neçə uşağın ona tərəf gəldiyini gördü. Dayanıb fağır-fağır onlara baxdı. Hərəsinin əlində bir ədəd dolu sellafon torba olan bu uşaqlar onun bərabərinə çatıb ayaq saxladılar. Üzü, necə deyərlər, üzlər görmüş bu uşaqlar Elşənin nabalə olduğunu dərhal başa düşmüşdülər. Onlardan biri lap yaxına gəlib soruşdu:

- Adın nədir, oğlan, deyəsən sən də bizim kimi kimsəsizsən, elədir?

Onsuz da atasını lap balaca ikən itirən Elşənin "kimsəsiz" sözündən xoşu gəlmirdi. Bu sözü eşidəndə həmişə kövrəlirdi. Uşaqlara cavab vermək istəməsə də, bunu nəzakətsizlik hesab edib dillənməyə məcbur oldu:

- Yox, mən kimsəsiz deyiləm, kənddən indi gəlmişəm, şəhəri isə tanımıram, üstümdə də pulum yoxdur.

Elşən dərindən çıxıb heç kimə xəbər vermədən şəhərə necə gəldiyini, cibinə necə girdiklərini yenidən tanış olduğu uşaqlara danışandan sonra onların ona yazığı gəldi. Küçə həyatı yaşayan bu uşaqlar acliğın, kimsəsizliyin nə olduğunu yaxşı bilirdilər. Onlara "ağsaqqallıq" edən

Kazım adlı birisi, Elşənə uşaqlara qoşulmağı təklif etdi. Hər yerdən əli üzülən Elşən, onların yanına düşüb o qədər də uzaq olmayan binalardan birinin zirzəmisində gecələməyə razı oldu. O, uşaqlarla birlikdə onların hardansa əldə etdikləri sellafon torbalardakı yemək qalıqlarından yeyib üst-üstə yığılmış kartonların üzərində uzanaraq dərin yuxuya getdi...

***

Gülxar nənəni fikir götürmüşdü. Umacağı, kömək diləyəcəyi bir kimsəsi yoxuydu. Arvad nəvəsinin birdəfəlik yoxa çıxmasına inanmasa da, bunun hələ ki, realıq olduğunu fikirləşdikcə dəli olmaq dərəcəsinə düşür, Elşənin oxuduğu məktəbin rəhbərlərini, onun müəllimlərini qarğıyır, bütün günahları onlarda görürdü. Nənəyə bir şey aydın deyildi: yəni doğrudanmı sonuncu dərstdən uşaqlarla birlikdə çıxan Elşən, çantasını da özü ilə götürüb aparmışdı? Bəlkə taleyi hələ məlum olmayan həmin çantanın içərisində xoş xəbər varıydı, bəlkə nəvəsinin harda olması, hara getməsi haqda qeydlər yazılıb qoyulmuş kağız parçası vardı orda?

Zavallı arvad uydurduğu bu fikirlərə inanır, elə indicə məktəbə gedib bütün dəlmə-deyişi axtarmaq, hələ mövcudluğu bilinməyən həmin kağız parçasını "tapmaq" istəyirdi. O, Elxanı da özü ilə götürüb məktəbə yollandı. İkinci növbənin sonuncu dərş saatının başa

çatmasına az qalırdı. Elşən yoxa çıxandan sonra artıq ikinci dəfədir ki, məktəbə qayıdan Gülxar nənə, nəvəsinin sinif rəhbəri ilə birlikdə sinif otağına daxil olub hər tərəfi axtarmağa başladı. Ona bələdçilik edən sinif rəhbəri şkaflardan birinin qapısını açanda sol tərəfdə, köhnə kitabların arxasında gözüne nəsə sataşdı. Əyilib diqqətlə baxdı. Şkafdakı doğrudan da çanta idi.

Elşən evə qayıtmasın deyə, çantanı hələ sonuncu tənəffüsdə şkafa qoymuş, dərstdən çıxandan sonra birbaşa rayon mərkəzinə getmişdi. İndi Gülxar nənə çantanı görəndə kimi tanımış, nəvəsinin tapılacağına ümidləri artmış, ən pis halda çantanın içərisində Elşənin harda olması haqda qeydlərin tapılacağına inanmışdı. Amma çantanı ələk-vələk eləyəndən sonra arvadın son ümidi də qırılmışdı. Orda Elşənin harda olması haqda heç bir qeyd yoxuydu.

Gülxar nənə məyus halda evə qayıdıb həyatına çoxlu adamın yığışdığını gördü. Artıq hamı Elşənin yoxa çıxmasından xəbər tutmuş, arvadın dərдинə şərik çıxmağa gəlmişdi. Amma onlar Gülxar nənəyə nəvə yox, yalnız təsəlli verirdilər. Arvadı heç nə ilə ovundurmaq mümkün deyildi. O, gah ağlayır, gah saçını yolur, gah da ətrafına toplaşan kənd camaatından imdad diləyirdi. Elə bu zaman on dörd-on beş yaşlarında bir uşaq qaça-qaça Gülxar nənənin həyatına girdi. Adamları aralayaraq arvada yaxınlaşdı, Elşənin kənddən rayon mərkəzinə gedən avtobusa minərək

harasa getdiyini dedi. Amma bu xəbər də Gülxar nənəyə bir neçə saatlıq ümiddən başqa bir şey vermədi...

***

Həddən artıq yorğun olan Elşən sanki yumşaq, rahat yorğan-döşəkdə yatmışdı. Hələ də yuxuya getməyən uşaqların ona baxmasından, yazıqları gəlməsindən xəbəri yoxuydu. Qərribə, həm də indiyə qədər ona məlum olmayan, hadisələrə aydınlıq gətirəcək, bundan sonra həyatını, mövqeyini dəyişə biləcək bir yuxu görürdü. Görmək istədiyi və elə bu istəklə də şəhərə gəldiyi anasını aşkarda görməsə də, rüyada buna nail olmuşdu. Anası ona atasının necə qətlə yetirilməsindən, hansısa quldur tərəfindən necə soyulmasından danışır, əvvəlcə şəhərdə yaşadıklarını, sonra kəndə köçmələrinin səbəblərini açıqlayırdı. Anası yuxuda hətta atasının qatilinin məlum olduğunu, onun ölümündən sonra ailəni məhv edəcəyi barədə dediklərini, bu səbəbdən də kəndə köçdüklərini danışır.

Elşən başqa bir yuxu da görürdü. Avtobusda cibinə girən kişi onun yuxusuna da girmişdi. Amma bu dəfə əlindəki bıçaqla onu yox, atasını hədələyirdi. Bu hədələrdən sonra onun cibindəki pulları götürüb bıçağı sinəsinə saplayırdı. Zavallı uşaq yuxunun bu yerində vahimə içərisində oyandı.

Artıq zirzəmi həyatına öyrəşmiş bu uşaqlara Elşənin səksəkə içərisində olması təəccüblü

gəlməsə də, birinci dəfədir ki, belə şəraitdə yatdığına görə ona yazıqları gəlirdi. Bir neçə saat bundan əvvəl restoranların zibil yeşiklərindən eşələyib tapdıqları yarımçıq "Fanta", "Coca-cola" şirələrindən ona verib həyəcanının keçməsinə gözlədilər. Elşən şirədən içib özünə gəldi. Amma yuxuda gördüyü dəhşətli mənzərə gözlərinin önündən çəkilmək bilmirdi. Uşaqların "ağsaqqalı" da Elşənin hərəkətlərindən bunu sezmişdi. O, zirzəminin təzə sakininin könlünü almaq, onda xoş əhval-ruhiyyə yaratmaq, nostalji hissləri qovmaq üçün bir neçə məzəli lətifə danışsa da, məqsədinə nail ola bilmədi.

Kazım çox zəif şam işığında Elşənə yaxınlaşıb yuxudan nəyə görə səksəkəli qalxdığını soruşdu. Elşən onlarla tanış olduğu ilk vaxtlarda ailəsinin başına gələn bir çox hadisələri gizlətsə də, indi gördüyü yuxudan tutmuş atasını itirməsinə qədər hər şeyi danışdı. Səhər açılan kimi onu anasının müalicə olunduğu xəstəxanaya aparmalarını onlardan xahiş elədi. Üzləri sırtılmış bu uşaqlar çox şeyə qadir olsalar da, necə deyərlər, əkilməyən yerlərdə biçilsələr də, ünvanı bilinməyən xəstəxanayı tapmaqda aciz idilər. Həmişə yaşından böyük danışan Kazım bunu bacarmayacaqlarını deyib, zirzəminin təzə sakininə Tanrıdan səbir dilədi.

Elşən uşaqlardan eşitmək istəmədiyi bu sözlərdən məyus olsa da, anası ilə heç olmasa yuxuda görüşməsindən məmnun qalmışdı. O, zirzəminin yatmağa hazırlaşan köhnə

sakinlərinə qoşulub yenidən "yatağına" uzandı. Amma nə qədər çalışsa da bu dəfə gözlərinə yuxu getmədi. Elşən yuxuda atasının ölüm səhnəsinə yenidən tamaşa etməkdən qorxurdu...

***

Gülxar nənənin axtarışları hələ də nəticə verməmişdi. Nəvəsinin tapılması haqda ona ümid verən də yoxuydu. Faktla bağlı rayonun hüquq-mühafizə orqanlarına verilən tapşırıqlardan sonra Elşənin fotosəkli respublikanın bütün ərazilərinə göndərilə də, Gülxar nənənin "adamı" yoxuydu deyə, heç kəs bu işə ciddi yanaşmırdı. Elşənin küçə uşaqlarına, kimsəsizlərə qoşulması da onun görkəmini xeyli dəyişdirmiş, bu da uşağın tanınmasını çətinləşdirmişdi.

Arvadı bir yandan da başqa dərd götürmüşdü. Səbinə ay yarımından sonra xəstəxanadan geri dönəcəkdə. Gülxar nənə bu bəd xəbəri ona necə çatdıracaqdı? Onsuz da yarımcan olan ana övlad itkisinə dözə biləcəkdimi? Gülxar nənə övlad itkisinin nə demək olduğunu yaxşı bilirdi. Oğlu Fazilin ölüm xəbərini eşidəndə yazıq arvad bir neçə dəfə bayılıb özündən getmiş, bir gecənin içərisində saçı ağappaq ağarmış, neçə illərdir yas saxlamışdı. İndi də nəvəsinin itkin düşməsi son bir neçə gündə arvadın belini ikiqat əymişdi. Amma nə qədər qərribə olsa da Elşənin taleyinin naməlum qalması Gülxar nənənin ümid çırağını hələ

tamam söndürməmişdi. Bir də ki arvadın yaşı çox olsa da səhhəti qaydasındaydı. İradəli, möhkəm adamıydı Gülxar nənə. Gəlini isə arıq, çəlimsiz, xəstə olduğundan, oğlunun itkisi onun həyatına birdəfəlik son qoya bilərdi.

Gülxar nənə bütün bunların qarşısını almaqda aciziydi. Son ümidi Elşənin xalası Səbirəyə qalmışdı. Ona elə gəlirdi ki, Səbirənin şəhərdə yaşaması, Elşənin tapılmasına kömək edə bilər. Amma Səbirə bacısının yanında, xəstəxanada qalıb ona qulluq göstərirdi. Onu axtarıb tapmaq çox çətin idi. Buna baxmayaraq Gülxar nənə rayon mərkəzinə gedib, poçt vasitəsilə əlaqə saxladı. Səbirə evdə olmasa da telefonun dəstəyini uşaqlardan biri qaldırdı. Gülxar nənə ona, Səbirənin sabah saat iki-üç arası evdə olmasını tapşırırdı. Həmin ərəfədə onunla danışacaqdı. Axşam arvadın tapşırığını alan Səbirə, bacısına bu haqda heç nə bildirmədən səhəri gün evdə qalıb, Gülxar nənənin zəngini gözləməli oldu. Nənəsi Elşənin Bakıya getdiyini, itkin düşdüyünü xalasına xəbər verməyə çalışır, onun tapılması üçün köməklik göstərməsini istəyirdi. Bu, Səbirədən ötrü çox bəd bir xəbəriydi.

Bacısının xəstəliyi azmış kimi, bir yandan da Elşənin itkin düşməsi onu üzürdü. Dərdi ikiqat artmışdı qadının. Bu boyda şəhərdə Elşəni necə tapacaqdı? Bacısını belə ağır vəziyyətdə qoyub şəhərdə axtarış aparmaq onun üçün çox çətin idi. Bir tərəfdən də bacısına bu bəd xəbəri çatdırmaqla onun ölümünə fərman

vermiş olardı. Səbirə vəziyyətdən yeganə çıxış yolunu Elşənin itkin düşməsi ilə bağlı televiziya kanallarından birinə elan verməkdə gördü. Elan efirə verilən gün bacısının bundan xəbər tutmaması üçün onu televizordan təcrid eləsə də bunu Gülxar nənədən gizlətmədi.

Zavallı arvad elandan sonra bir az özünə gəlmişdi. Elşənin tapılacağına olan ümidi yenidən qayıtmışdı nənənin. Lakin günlər birbirini əvəz edir, həftələr dolaşır, nəvəsindən xəbər çıxmırdı. Səbinənin evə qayıtmasına isə cəmi bir neçə gün qalırdı. Bu bir neçə gün içərisində Elşənin tapılmayacağı halda evdə daha bir faciənin baş verəcəyini bilirdi Gülxar nənə. Amma onun oturub gözləməkdən, hər şeyi öz axarına buraxmaqdan başqa çarəsi qalmamışdı. Sonuncu ümid çırağı da tamamilə sönmüşdü arvadın. Günlər keçdikcə vahimə basırdı Gülxar nənəni. Arvadın əlində imkan olsaydı zamanı tutub saxlayar, gəlinin xəstəxanadan evə qayıtmasına qədər olan vaxtı Elşənin tapılmasına kimi uzadardı.

Nəvəsi itkin düşənə qədər səbirsizliklə gəlininin şəfa tapıb evə buraxılmasını gözləyən, günləri, hətta saatları belə hesablayan Gülxar nənə, əvvəlki istəyi ilə indiki arzuları arasındakı təzadın fərqi də deyildi. Nənə konkret olaraq məhdudlaşmış zamanı uzatmağın mümkünsüzlüyünə də şübhə etmirdi. Buna baxmayaraq vaxtın belə tez keçməsinə istəmir, yuxuya getməyi vaxt itkisi hesab edir, səhər tez açılmasını deyər, yuxusuz qalır, yatmağa qorxurdu. Ancaq

Gülxar nənənin istəkləri əbəsiydi. Bir neçə gün bu vəziyyətdə qalan arvad, günləri saymağa qorxsa da, Səbinənin gəlməsinə lap az vaxt qalırdı. Elşənin anası sabah gələcəkdi. Nəvəsinin itkin düşməsindən sonra həmişə olduğu kimi bu axşam da çox gec yatan Gülxar nənənin gözlərinə yalnız Elxanı məktəbə yola salandan sonra yuxu getmişdi.

Vaxtın tez keçməsindən qorxan arvad hər şeydən xəbərsiz halda yatarkən qapı döyüldü. Gülxar nənə səsə ayılıb qapını açdı. Gələn Səbinə və bacısı Səbirə idi. Elşənin yoxa çıxmasından xəbərdar olan Səbirə, bacısının nə hala düşəcəyini bildiyinə görə onu tək buraxmamış, şəhərdən onunla birlikdə gəlmişdi. Anası uşaqların məktəbdə olduğunu zənn edib, bu barədə heç nə soruşmadan yalnız onların vəziyyəti ilə maraqlandı. Gülxar nənə həyəcanını boğub, - yaxşıdılar, indi sən özünə fikir verməlisən qızım, - deyib araya söz atdı. Ancaq ananı uzun müddət aldatmaq mümkün deyildi. Elxan məktəbdən çıxıb evə gəldi, özünü anasının üstünə atıb ağladı. Ana oğlunun hələ də tək olduğunu görünə şübhəyə düşdü. Onu bir yandan da Elxanın ağlaması şübhəyə salmışdı. O, sual dolu nəzərlərlə Gülxar nənəyə baxdı. Baxışları ilə verdiyi sualın cavabını ala bilməyib həyəcanla dilləndi:

- Ay ana, bəs Elşən hardadır?!

Gülxar nənə özünü saxlaya bilməyib heç nə demədən bayıra çıxdı. Ananın həyəcanı bir az da artdı. Qayıdıb eyni sualı Elxana verdi.

Elxan da bir-iki dəqiqə susub heç nə demədi. Sonra ağlaya-ağlaya baş verənlərin hamısını anasına danışdı. Anası qəşş eləyib özündən getdi. Yalnız bacısı və qaynanasının ilk yardımından sonra özünə gəldi. Zavallı qadın yumruqlarıyla başına vurur, saçını yolurdu. Çox keçmədi ki, yenidən bayıldı. Bu hal bir neçə dəfə təkrar olundu. Sonuncu bayılma zamanı köməyə çağırılan təcili tibbi yardım xidmətinin həkimləri də onun həyatını xilas edə bilmədi. Bir neçə aylıq müalicədən qayıdan ana dünyasını dəyişmişdi...

***

Elşən yavaş-yavaş zirzəmi həyatına öyrəşirdi. Artıq heç nəyə ümidi qalmayan Gülxar nənə taleyin nə vaxtsa onu nəvəsi ilə görüşdürəcəyinə hərdən inansa da, Elşən hər şeydən əlini üzmüşdü. O, bir neçə dəfə uşaqlarla birlikdə avtovağzala yemək qalıqları yığmağa gələndə rayon mərkəzinə gedən avtobusa minməyə cəhd etsə də, pulu olmadığına görə marşruta buraxmamışdılar. Könlündən kimlərinsə ciblərinə girmək keçsə də, hər dəfə fikrindən daşınmış, kənddən şəhərə gəldiyi vaxtlarda pulunun oğurlanmasını yada salıb bu cür fikirləşdiyinə görə özünə nifrət də eləmişdi. Hətta hər dəfə avtovağzala gələndə fikrindən oğurluq keçdiyinə görə günlərin birində həmin əraziyə gəlməkdən birdəfəlik imtina etmişdi...

Həftələr keçir, aylar dolaşır, il başa çatırdı. Vaxt uzandıqca Elşən uşaqlara, şəhər həyatına, zirzəmi şəraitinə daha çox bağlanırdı. Amma getdikcə uşaqların oğurluğa meyl etməsi onun xoşuna gəlmir, dost olmağa məhkum edildiyi bu uşaqlardan kənarlaşmağa çalışırdı. Dostları onu təsir altına salıb, oğurluğa təhrik etsələr də, Elşən onların təsiri altına düşmür, pul əldə etməyin başqa yolları haqda düşünürdü.

Elşən dostları üçün artıq peşəyə çevrildiyi oğurluğun nə vaxtsa onlara bədbəxtlik gətirəcəyini desə də, heç kim onun sözüne baxmır, camaatın sıx yerlərində insanların ciblərinə girməkdə davam edirdilər. Amma günlərin birində baş verən hadisə uşaqları bu yoldan çəkirdi. Dostların "ağsaqqalı" sayılan Kazım oğurluq etdiyi yerdə polislər tərəfindən yaxalanaraq uşaq koloniyasına göndəriləndən sonra uşaqlar oğurluqdan əl çəkib Elşəni özlərinə "ağsaqqal" seçdilər. Getdikcə zirzəmi sakinlərinin hörmətini qazanan bu kənd uşağı fərasətli, bacarıqlı bir yeniyetməyə çevrilmişdi. Uşaqlar əvvəllər oğurladıqları pullarla nəsə alıb satmaqla xırda alverə başlamaq barədə onun verdiyi təklifi bəyənərək işə girişdilər. İlk iş də sellafon torbaların alverindən başladılar.

Artıq zirzəmi sakinlərinin xeyli pulu varıydı. Onlar heç kimin minnətini götürmür, zibillikləri eşələmirdilər. Elşənin əldə etdiyi pul da rayona gedib-gəlmək üçün kifayət edirdi. O, anasının ölümündən xəbəri olmasa da günlərin birində, onun vəfatından iki il

keçəndən sonra boğazından kəsib yıxdığı həmin pullarla marşruta minib rayona yollandı. Amma kənddə ailələrindən heç kimi tapa bilmədi. Anası rəhmətə gedəndən il yarım sonra nənəsi Gülxar da ailənin faciəsinə dözməyib vəfat etmiş, Elxanı isə xalası Səbirə özü ilə şəhərə gətirmişdi. Bunu ona onların evlərini, həyatını satın alan qonşu kəndin sakinlərindən biri demişdi. Elşən bundan sonra kor-peşman, məyus halda şəhərə qayıdaraq yenə də uşaqlara qoşuldu.

Qardaşından fərqli olaraq, atasının qətlə yetirilməsi ilə bağlı vəziyyətlə Elxan yuxuda deyil, aşkarda tanış olmuşdu. Özü də Elşən həmin qorxulu yuxunu gördüyü axşam. Bunu ona Gülxar nənə danışmışdı. Elxan elə o gündən polis olmaq, asayışı, insanların hüquqlarını, onların həyatını qorumaq qərarına gəlmişdi. Şəhərə köçəndən sonra təhsilini davam etdirmək üçün xalası onu Polis Akademiyasına aparmış, məktəbi qurtarıb polis orqanlarında işə düzəlmişdi. Sonralar Polis İdarəsinin rəisi onun bacarığını, çevikliyiini görüb cinayət axtarış şöbəsinə əməliyyat müvəkkili təyin etmişdi.

***

Elşənin atasını, yuxuda gördüyü kimi həqiqətən də Cavanşir qətlə yetirmiş, pullarına sahib çıxmış, bir müddət ölkəni tərk edərək başqa respublikaya qaçmışdı. Bu həmin Cavanşir idi ki, rayon mərkəzindən şəhərə

gələrkən avtobusda Elşənin də cibinə girmiş, onu hədələmişdi. O, indiyə qədər bir neçə dəfə soyğunçuluq, quldurluq, oğurluq hərəkətləri etsə də, cinayət məsuliyyətindən yaxa qurtara bilməmiş, bu illər ərzində azadlıqda gəzməmişdi.

Ara səngiyəndən sonra ölkəyə qayıdan Cavanşir, yenə də əvvəlki cinayətlərini davam etdirir, avtobuslarda, küçələrdə, tinlərdə, bazarda, əhalinin sıx yerlərində adamları izləyir, maddi vəziyyətlərini öyrənir, fürsət düşdükcə onları təqib edərək hədə-qorxu gəlir, var-yoxunu talayırdı. Qadınları, qız-gəlinləri də izləyərək onların boyun-boğazlarından, barmaqlarından, qollarından zinət əşyalarını açıb götürür, tabe olmayanları qətlə yetirirdi. Zirzəmi uşaqlarına qoşulan Elşən isə böyüdükcə onda qəribə hisslər əmələ gəlməyə başlamış, bu cavan oğlanda oğrulara, soyğunçulara, cinayətkarlara qarşı nifrət yaranmışdı. Artıq on səkkiz yaşına çatmış bu oğlan bazarlarda, marşrutlarda oğruların hərəkətlərinə dözmür, onları ifşa edir, öz zirzəmi yoldaşlarını da bu işə cəlb eləyirdi. Harda olursa-olsun gözləri oğru axtarır, diqqətini cəlb edən, "gözləri su içməyən" adamların hərəkətlərinə nəzər yetirir, onlara oğurluğa imkan vermir, adamları vaxtında xəbərdar edir, bu haqda polisləri məlumatlandırır.

Elşənin oğrulara qarşı gücü çatdığı qədər mübarizə aparması, artıq polislərin də diqqətindən yayınmamışdı. Bir neçə aylıq

müşahidələrdən sonra onlar "balaca xəfiyyə" adlandırdıqları bu cavan oğlanı qeyri-rəsmi olaraq öz sıralarına cəlb edib, oğruların müəyyən olunması üçün köməyindən istifadə edirdilər. Getdikcə həqiqətən də xəfiyyəyə çevrilən Elşən artıq bir neçə oğrunun, quldurun, soyğunçunun həbs edilməsinə nail olmuşdu. Ən qəribəsi isə o idi ki, polislər onun kimliyi ilə maraqlansalar da, Elşən bu haqda heç bir izahat vermirdi. Amma günlərin birində baş verən dəhşətli qətl hadisəsi onun kimliyini aşkara çıxarmaqla yanaşı, yeni həyata başlamasında da mühüm rol oynadı...

Bir dəfə polis şöbələrindən birinə hansısa ailəyə qarşı hücum olması barədə məlumat verilmişdi. Hadisə yerinə yollanan polis əməkdaşları evə daxil olarkən tükürpədicilər mənşərə ilə qarşılaşmışdılar. Şahidlərin dediyinə görə, tanımadıqları bir kişi səhər-səhər evə soxularaq ailə başçılarını - tezdən məktəbə yollanan uşaqların ata və anasını qətlə yetirmiş, qiymətdən ağır əşyaları götürüb aradan çıxmışdı.

Bu hadisə polis şöbəsində hamıdan çox, atasını kiçik yaşlarından itirən Elxanı təsirləndirmişdi. O, valideynləri qətlə yetirilən vaxt məktəbdə olan uşaqları dövlət nəzarətindəki uşaq evlərindən birinə təhvil verəndən sonra həmin cinayət işinin ona həvalə edilməsinə nail oldu. Uzun müddət axtarış apardı. Getdikcə peşəkarlaşan Elşən də həmin hadisəni eşidib cinayətin izinə düşmüşdü. O, uzun araşdırmalardan sonra

Cavanşir adlı bir kişidən şübhələnərək onu tapıb hər şeydən xəbərsiz halda Elxanın işlədiyi polis şöbəsinə gətirdi. Elə bu zaman polis əməkdaşlarının hamısını heyran edən hadisə baş verdi. Bir neçə dəqiqə göz-gözə baxan qardaşlar uzun ayrılıqdan sonra birbirini tanıyıb qucaqlaşdılar. Elşənin tutub təhvil verdiyi isə həmin Cavanşir idi ki, rayondan Bakıya gələrkən avtobusda onun cibinə girmiş, pullarını götürmüş, özünü bıçaqla hədələmiş, neçə illər öncə atasını qətlə yetirmişdi.

KÖRPƏ ALVERİ

Dörd qız atası olan Ağabala, arvadını sonuncu dəfə doğum evinə aparanda sevinci yerə-göyə sığmırdı. Səlimə bu dəfə ailənin çoxdan gözlədiyi oğlan uşağı dünyaya gətirəcəkdi. Bunu onlara dünyada tanınmış həkimlərdən biri demişdi. Arvadı hələ yenicə hamilə olmağa başladığı vaxtlarda respublikanın həkimlərinə etibar etməyən Ağabala, onu əcnəbi ölkələrdən birinə - Almaniyaya aparmış, dəqiq müayinədən sonra Səlimənin bətnindəki körpənin oğlan uşağı olduğu aşkara çıxmışdı. Oğul atası olmağa hazırlaşan Ağabalanın sevinməsinin səbəbi də elə bu idi. Amma arvadını doğum evinə gətirəndən bir neçə saat sonra - gecə saat üç radələrində tibb bacılarından eşitdiyi xəbər onu xeyli sarsıtdı. Dünyaya beşinci qız uşağı gətirdiyini eşidən Səlimə də sarsıntı içərisindəydi. Gah bir neçə

ay bundan əvvəl onu müayinə edən əcnəbi həkimi qarğıyır, onun qarasınca deyindir, gah da özünün bəxtindən gileylənirdi. Ona görə yox ki, qız uşağını xoşlamırdı. Qadın üçün övladın kim olmasının o qədər də fərqi yoxuydu. Onu narahat edən, artıq bu məsələdən xəbər tutmuş Ağabalanın həddən artıq məyus olması idi.

Qadın ərinin xasiyyətinə yaxşı bələdiydi. Bilirdi ki, bundan ötrü var-dövlətindən keçib, onu müayinə edən əcnəbi həkimin ölkəsinə gedərək, ondan haqq-hesab soracaqdı. Əgər həkim qoyduğu diaqnozu təsdiqləməyə hazır olduğunu bildirsə, onu Azərbaycana gətirəcəkdə. Bundan sonra doğum evinin rəhbərliyi və işçiləri ilə qalmaqla başlayacaqdı. Bu isə həm çoxlu vəsait tələb edir, həm də Ağabalaya düşmən qazandırır. Bütün bunları düşündükcə Səlimənin narahatlığı bir qədər də artırdı...

Doğum evində baş verənlərdən artıq hamı xəbər tutmuşdu. Həkimlər və tibb bacıları camaatı sakitləşdirməyə çalışır, onların bir yerə cəmləşməsini istəmirdi. Səlimənin qaldığı palatanın sakinlərini isə onun yanından kənarlaşdırmaq mümkün deyildi. Onlar Səliməyə təsəlli verir, baş verən hadisənin anlaşılmaqlıq olduğuna onu inandırmağa çalışırdılar. Palata yoldaşlarının az qala şoka düşən qadına rəhmi gəlirdi. Səliməyə ən çox qayğı göstərən, dərдинə yaxından şərik çıxan isə Mələk adlı tibb bacısı idi.

Mələk gah aşağıya - Səlimənin doğmalarının gözlədiyi birinci mərtəbəyə düşüb onları, xüsusilə də Ağabalanı sakitləşdirir, gah da qadının qaldığı palataya qalxıb ona təsəlli verirdi. Tibb bacısının əsas məqsədi doğulan uşağın həqiqətən də qız olduğuna Səliməni inandırmaq idi. Çalışdı ki, uşağın əslində oğlan olması barədə fikirləri qadının başından çıxarsın. Səhərə yaxın tibb bacısı buna nail olmuşdu da.

Səlimə doğulacaq körpənin oğlan olması haqda əcnəbi həkimin diaqnozunun özünü həqiqətən də doğrultmadığına, ümumiyyətlə belə hallara tez-tez rast gəldiyinə artıq yavaş-yavaş inanmağa başlamış, taleyi ilə barışıb rahatlıq tapsa da, Ağabala sakitləşmək bilmirdi. Kişi fikrində qəti idi, Almaniyaya getmək, xərc çəkib həkimi Azərbaycana gətirmək istəyirdi. Ağabalada onun verdiyi tibbi sənədlər də fakt kimi dururdu. Almaniyalı həkim qoyduğu diaqnozu inkar edə bilməzdi. Onsuz da Ağabala bu işin axırına çıxmalı, mübahisələrə birdəfəlik son qoymalıydı. Əgər həkimin dedikləri öz təsdiqini tapmasa, ona ağır zərbə vuracağına söz vermişdi Ağabala. Amma bunu Səlimənin doğum evindəki həkimi ilə - Səriyyə xanım ilə görüşündən sonraya saxlamaq fikrində idi.

Körpənin yenidən dəyişdirildiyi vaxtlarda baş verə biləcək qalmaqalın tezliklə ötüşəcəyini düşünən Mələyin canına, Ağabalanın bu qədər inadkar olduğunu biləndən sonra qorxu düşmüş, buna baxmayaraq Səriyyə həkimin

ona olan etibarını yadına salıb bir qədər sakitləşmişdi. Bilirdi ki, ən inadkar insanlarla belə dil tapmağı, onları sakitləşdirməyi bacaran həkim hər şeyi yoluna qoyacaqdı. Tibb bacısının Səriyyəyə inamı elə-belə, təsadüfdən yaranmamışdı. Doğum evində artıq bir neçə valideyn narazılıq etmiş, körpələrinin dəyişdirilməsi ilə bağlı iddia qaldırmışdılar. Hətta körpəsinin hələ dünyaya gəlməmişdən əvvəl tələf olması barədə həkimin dediklərinə inanmayıb, qalmaqal yarananlar da olmuşdu. Amma bütün bu şübhələrin hamısına Səriyyə həkimin müdaxiləsindən, onun valideynlərlə söhbətindən sonra son qoyulmuşdu...

Səhər yavaş-yavaş açılırdı. Doğum evindən xeyli gec, həm də çox əsəbi halda qayıdıb öz mənzilində mürgüləyən Ağabala, yuxusuzluqdan çətinliklə də olsa gözlərini açdı. Divardan asılmış saata baxdı. Saat yeddiyə az qalırdı. Qızlarını oyatmaq istəmədi. Yorğun və yuxusuz olsa da birtəhər yerindən qalxıb geyindi. Əl-üzünə soyuq su vurub yuxusunu qaçıрмаğa çalışdı. Çay dəmlədi, yüngülvari yemək hazırladı. O, bütün bu işləri görərkən otaqda çox sakit, asta hərəkət edir, qızlarının onun gəlişindən xəbər tutmamasına çalışırdı.

Ağabala dünən gecədən xeyli keçəndən sonra evə gələndə də artıq yuxuda olan qızlarını oyatmayıb, birbaşa özünün yataq otağına keçmişdi. O, həsrətlə qardaş yolu gözləyən qızlarına, evə bu dəfə də eyni cinsdən olan körpənin gələcəyi xəbərini çatdırmaq

istəmirdi. Əlbəttə, Ağabala onların gec-tez xəbər tutacaqlarını bilirdi. Ancaq hələ də ümidini üzməmişdi. Hardasa anlaşılmazlıq olduğunu, tezliklə bunun aradan qaldırılacağını düşünürdü. O, qızlarından mümkün qədər bir-iki gün kənar qalmağa, daha doğrusu, onların gözlərinə görünməməyə çalışırdı. Odur ki, hazırladığı yeməyi tələsik yeyib mənzildən çıxdı. Qızlar narahat olmasınlar deyə, onlar üçün "zapiska" yazıb mətbəxdəki stolun üstünə qoymağı da unutmadı.

Ağabala doğum evinə çatanda iş vaxtının başlanmasına hələ xeyli qalırdı. Səliməyə baxan həkim saat yarımından sonra gəlməli idi. Ona qədər Ağabala arvadı ilə görüşüb, vəziyyətin nə yerdə olduğunu öyrənmək istəyirdi. O, birinci mərtəbədəki qəbul otağının qapısını döyüb icazə istədi. İçəriyə daxil olub gəlişinin məqsədini açıqladı, Səlimə ilə görüşmək istədiyini bildirdi. Xanımlardan biri Səlimənin palatasının yerləşdiyi mərtəbəyə zəng vurdu. Telefonun dəstəyini qaldıran tibb bacısı Mələk, xəttin o başındakı xanımın nə istədiyini soruşdu. Qəbul otağından bir kişinin Səliməni soruşduğunu eşidəndə narahat olmağa başladı. Həyəcanını birtəhər boğub cavab verdi:

- Səlimə hələ yuxudan oyanmayıb, kimdirsə qoy gözləsin.

Mələk bu cavabı özündən uydurmuşdu. Dünən gecə baş verənlərdən sonra gözlərinə yuxu getməyən Səlimə, səhərə yaxın təxminən iki

saat yata bilmiş, səhər saat yeddinin yarısında yuxudan oyanmışdı. O da Ağabala kimi Səriyyə həkimin gəlişini səbirsizliklə gözləyirdi. Ümidini hələ də üzməmişdi. Amma ər-arvaddan daha çox, Mələyi fikir götürmüşdü. O da səbirsizliklə həkimin yolunu gözləyir, gecə olanlar barədə ona hamıdan əvvəl məlumat vermək istəyirdi. Tibb bacısının Səriyyə xanımla telefon vasitəsilə əlaqə saxlamaq imkanı olsa da, bunu etmək istəmirdi. Sanki kimlərinsə eşidəcəyindən, onu izləyəcəyindən ehtiyatlanırdı. Çünki Səlimə həqiqətən də oğlan uşağı dünyaya gətirmiş, Mələk isə onu Sara adlı bir qadının doğduğu qız uşağı ilə dəyişdirmişdi.

Bu, tibb bacısının doğum evində törətdiyi ilk belə cinayət deyildi. Mələk bir neçə qadının körpəsini başqası ilə dəyişdirmiş, əvəzində yüksək məbləğdə pul da almışdı. Amma doğulan körpələrin hansı cinsə mənsub olduğunu ilk dəfə mama-həkim bildiyindən, Mələk belə cinayəti təkbaşına işlədə bilməzdi. Onu Səriyyə həkimlə çox yaxın cinayət əlaqələri birləşdirirdi. Səlimənin yeni doğulmuş körpəsi də həmin əlaqələrin güdazına getmiş, üç qız anası olan Sara xanıma satılmışdı.

Səriyyə həkim hələ bir neçə gün əvvəl Saranın əri Natiqlə danışır razılığa gəlmişdi. Natiq sonuncu övladının da qız uşağı olacağı təqdirdə, onun doğum evindəki hər hansı oğlan uşağı ilə əvəz edilməsi üçün həkimə üç min dollar vəd etmişdi. Səriyyə vəsaitin

müəyyən hissəsini beh kimi alandan sonra əlverişli məqam gözləyirdi. Sara doğum evinə gətirilən axşam Səlimənin də gəlib çıxması onun diqqətindən yayınmamışdı. Həkim Saranın bir neçə saat əvvəl dünyaya gətirdiyi körpənin qız uşağı olduğunu görəndən sonra növbəti qurban kimi Səliməni seçmişdi. Ağrı çəkən qadının oğlan, yoxsa qız doğacağını hələ bilməsə də, hər ehtimala qarşı Mələyi hazır vəziyyətə gətirmişdi. Səlimə oğlan dünyaya gətirəcəyi təqdirdə dəyişmə əməliyyatını tibb bacısı aparmalı idi.

Saradan sonra doğum otağına gətirilən Səlimənin doğulan körpənin cinsi barədə verdiyi suala Səriyyə həkim - qızıdır, - deyər cavab vermişdi. Səhər tezdən doğum evinin qarşısını kəsən Ağabala da həkimi görüb onunla şübhələri barədə söhbətləşmək, məsələyə birdəfəlik son qoymaq istəyirdi. Amma nə qədər gözləsə də, həkim gəlib çıxmadı. Qəbul otağındakı gözətçi və tibb bacıları isə onu yuxarıya buraxmırdılar. Əsəbindən dodaqlarını çeynəyən Ağabala, az qala dəmir qapını sındıracaqdı. Bu hərəkətdən bir qədər qorxuya düşən tibb bacılarının onu polis çağırmaqla hədələmələri də heç bir nəticə vermirdi. Onlar Ağabalaya telefonla əlaqə saxlamağı məsləhət gördülər. Bu da kişinin əsəblərini sakitləşdirmədi. Belə ki, dəstəyi götürən Mələk, Səlimənin hələ də yuxudan oyanmadığını, həkimin gəlib çıxmadığını bildirmişdi.

Tibb bacısı bu dəfə də yalan danışırdı. Əslində Səlimə çoxdan yuxudan oyanmış, həkim də təxminən bir saat əvvəl işə gəlmişdi. Mələkdən gözləmədiyi cavabı alan Ağabala bir qədər sakitcə dayanıb baxdı. Birdən nə fikirləşdisə qəbul otağındakı gözətçi və tibb bacılarının etirazlarına baxmayıb, qapını zor gücünə açaraq pilləkənlərlə yuxarı mərtəbəyə, Səlimənin qaldığı palataya doğru sürətlə irəlilədi. İstədiyi mərtəbəyə yenidən çatmışdı ki, tibb işçilərindən biri qarşısını kəsib soruşdu:

- Ay qardış, kimsiniz, hara gedirsiniz, məgər bilmirsiniz bura daxil olmaq qadağandır?

Ağabala ilə qarşılaşan Səriyyə həkim idi, öz pasiyentləri ilə görüşdən qayıdırdı. Amma Ağabala onu tanımırdı. O, çox əsəbi halda dilləndi:

- Mən dünən gecə doğum evinə gətirilən Səlimənin həyat yoldaşyam, onun həkimi ilə söhbətim var.

Səlimənin adını eşidən kimi Səriyyənin rəngi qaçsa da bunu Ağabalaya hiss etdirmədi. Özünün iş otağına getməkdəyənkən, fikrini dəyişib geri, aşağı mərtəbələrdən birinə düşmək istədi. Amma əvvəlcə Ağabalaya cavab verməyi lazım bildi:

- Səriyyə həkim bu gün olmayacaq.

Səriyyə bunu deyib sürətli addımlarla aşağıya düşdü. O, səhər tezdən doğum evinə həkimlərin həmişə gəldiyi qapıdan deyil, bu gün tamamilə başqa bir girişdən daxil olmuşdu. Çünki Ağabalanın gəlib giriş qapısında, qəbul otağında durduğunu, onunla

görüşmək istədiyini bilirdi. Bunu ona Mələk xəbər vermişdi. O, Mələkdən məlumat alandan sonra bu gün də Ağabala ilə görüşmək istəmirdi. Ona elə gəlirdi ki, bir-iki gün keçər, Ağabalanın hirsli soyuyar, tamam sakitləşər və arvadı kimi hər şeylə barışardı. Yaxud barışmasa da, fikrində əvvəlki kimi qəti olmaz və beləliklə onu yola gətirmək asanlaşardı. Həkim bilirdi ki, Ağabalanın qanının qara vaxtında onunla görüşüb nəyisə başa salmaq nəticə verməyəcəkdi.

Səriyyə bu fikrə elə-belə, təsadüfən gəlməmişdi. O, uşaq dəyişdirməklə məşğul olduğu bir neçə ildə ilk vaxtlar inadından dönməyən, hirsli, əsəbi, ipə-sapa yatmayan valideynlərə çox rast gəlmişdi. Hamısını da asanlıqla ram etmiş, yola gətirmişdi. Onları ən müasir tibbi aparatların belə, ana bətnindəki dölün cinsini əvvəlcədən yüz faiz təminatla müəyyən edə bilmədiyinə inandırmışdı. Amma Ağabala haqda fikirlərində Səriyyə həkim yanılırdı. Onu heç cür yumşalda, fikrindən döndərə bilməyəcəkdi.

Ağabalanın qaydaları pozaraq doğum evinə, hətta pasiyentlərin qaldığı yerə daxil olmasının qarşısını Səriyyə həkim ona görə almayıb, aşağı mərtəbəyə düşmüşdü ki, kişinin sakitləşməsinə şərait yaratsın. Digər tərəfdən bayaq onunla qarşılaşanda özünü nişan verməyən həkim, kişinin indi onu tanımasını istəmirdi. Səriyyə yaxşı bilirdi ki, Ağabala ilə bu vəziyyətdə mübahisəyə başlayıb, onun aşağıya düşməsinə tələb eləsə, səs-küyə digər

tibb işçiləri də yığışib gələr, onun adını çəkə bilərdilər. Ona görə də sonra baş verə biləcəklərin ardını fikirləşmədən aşağıya düşməyə, Ağabaladan uzaqlaşmağa məcbur olmuşdu.

Həkimdən ayrıldıqdan sonra Ağabala, əksəriyyətinin qapısı açıq olan palataların qarşısından keçərkən arvadının səsinə eşidib dayandı. Səlimə yeni doğulmuş körpəsinin dəyişdirilməsi ilə bağlı otaq yoldaşları ilə dərdləşirdi. Ağabala dözə bilməyib arvadını çağırırdı. Səlimə səsin lap yaxından gəldiyini eşidib palatadan bayıra çıxdı. Ərini görünəcə təəccübləndi. Onun ardınca otaq yoldaşları, hətta qonşu palatanın qadınları da bayıra çıxmış, kişi xeylağının bura necə gəldiyinə, yuxarıya necə buraxıldığına məəttəl qalmışdılar.

Ağabala səsinə başına atmışdı. Elə bil ağılına dammışdı ki, bayaq qarşılaşdığı tibb işçisi elə Səriyyə həkimin özüdür. Bunu dəqiqləşdirmək üçün uca səslə yenidən Səriyyəni soruşdu, onunla görüşmək istədiyini bildirdi. Təsadüfən elə vəziyyət yarandı ki, Mələk də, Səlimə də eyni vaxtda dilləndi. Tibb bacısı Səriyyənin burda olmadığını, ümumiyyətlə bu gün işə gəlmədiyini desə də, Səlimə bir neçə dəqiqə bundan qabaq onun palataya baş çəkdiyini bildirdi. Bir-birinə tamamilə əks olan bu cavablardan sonra Ağabalanın şübhələri daha da artmağa başladı. Bu vəziyyət dünəndən bəri baş verən hadisələrin şahidi olan digər pasiyentlərin də diqqətindən yayınmadı. Çünki

Səriyyə həkimin bir az əvvəl burda olduğunu görmüşdülər. Onlar hamının gözü qarşısında tibb bacısının nəyə görə yalan danışmasının səbəbini araşdırmağa başladılar. Və dünyaya qız övladı gətirənlərin az qala hamısı körpələrinin oğlan olduğu, lakin başqasına satıldığı qənaətinə gəldilər.

Artıq vəziyyət dəyişmişdi. Dünəndən Səliməyə təsəlli verib, onu fikirlərindən daşındırmağa çalışan anaların əksəriyyəti tibb bacısından, həkimi nəyə görə gizlətməsinin səbəbini soruşur, Ağabalaya dəstək verirdilər. Yarım saatdan sonra isə vəziyyət bər qədər də gərginləşdi. Doğum evindəki tibb işçilərinin, artıq ana olan və ana olmağa hazırlaşan qadınların əksəriyyəti Səliməgilin palatasının yerləşdiyi mərtəbənin dəhlizinə toplaşmışdı.

Tibb ocağında baş verənlərdən xəbər tutan mətbuat işçiləri də doğum evinin qarşısına yığılmışdılar. Vəziyyətdən qorxuya düşən Mələk, Səriyyə həkimlə əlaqə yaradıb onunla təcili danışmaq istədiyini dedi. Onlar doğum evinin gizli, adətən heç kəsin gəlib-getmədiyi bir yerində görüşərək vəziyyətdən çıxış yolu tapmağa çalışdılar. Belə qərara gəldilər ki, Səlimənin körpəsini satdıqları qadını - Saranı doğum evindən uzaqlaşdırsınlar.

Həkimlə tibb bacısı, Saranın adını doğum evindəki bütün sənədlərdən ümumiyyətlə çıxarmaq barədə düşündülər. Onları ən çox narahat edən isə Ağabalanın mətbuata verə biləcəyi müsahibə idi. Ona görə də Səriyyə həkim nə fikirləşdisə, qəflətən yuxarıya -

qalmaqalın baş verdiyi mərtəbəyə qalxmaq qərarını verdi. Ağabala ilə görüşmək, onu fikrindən daşındırmaq, hadisənin böyüməsinin qarşısını almaq istəyirdi. Elə bu istəklə yuxarıya çatmışdı ki, artıq çoxlarının yavaş-yavaş dağıldığını, Ağabalanınsa aşağıya düşdüyünü gördü. Yenə də bir qədər bundan əvvəlki sualı təkrarlayıb onun kim olduğunu (Ağabala onu tanımasın deyə, Səriyyə qiyafəsini dəyişmişdi), bura necə gəlib çıxdığını, hardan gəldiyini soruşdu. Ağabala da elə eynilə bayaqkı cavabı verdi. O, səhər tezdən qarşılaşdığı, lakin tanımadığı bu qadını yenə də tanıya bilməmişdi. Səriyyə də bunu hiss elədi. Fərsəti qaçırmayıb, ona Səlimənin həkimi olduğunu söylədi. Bu tanışlıq Ağabalanı bir az da özündən çıxartdı. Əsəbi şəkildə dedi:

- Necə həkimsiz, bayaqdan bütün doğum evi bura toplaşmış, sizsə hələ indi gəlmirsiniz. Aşağıda mətbuat işçiləri gözləyir, mən indi onlara müsahibə verməyə gedirəm.

Səriyyə guya heç nədən xəbəri yoxmuş kimi soruşdu:

- Axı nə olub, nə baş verib ki, belə danışırsınız?

- Daha nə olmalıdır ki? - Ağabala cavab verdi.

Səriyyə vəziyyəti belə görüb şirin dilini işə salaraq onu öz kabinetinə aparmaq, məsələni elə ordaca çürütmək istədi. Ancaq Ağabala yenə də ipə-sapa yatmadı:

- Yox, mən tələsirəm, nə sözün var burda de.

Həkimin gözlərinə qaranlıq çökdü. Bir anlığa susdu. Nə deyəcəyini kəsdirə bilmədi. Çox

keçmədi ki, özünü ələ alıb Ağabala ilə açıq söhbətə keçdi:

- Bəlkə də sən haqlısan, ola bilsin ki, körpələr səhv düşüb, amma indi hər şeydən keçib. Əgər körpədən imtina edirsizsə, mən onu uşaq evinə düzəldərəm. Əvəzində arvadın gələn il bu doğum evində mütləq oğlan uşağı dünyaya gətirəcək. Amma siz də bir kişi kimi şey göstərməlisiz.

Səriyyə sonuncu kəlməsini deyib güldü. Bununla belə səhv etdiyini də başa düşdü. Ağabala da onun nə demək istədiyini dərhal anladı. Ancaq yenə də inadından dönmədi. Əksinə, həkimin təklifi onu bir az da hövsələdən çıxartdı. O, həkimlə belə murdar bazarlığa getmək, onunla cinayət əlaqəsinə girmək istəmirdi. Səriyyənin təklifi Ağabala üçün danılmaz fakt idi. Körpəsinin dəyişdirilməsi barədə şübhələrini təsdiqləyirdi. Deməli, bu adam uşaq alveri ilə məşğul olur, - deyə öz-özünə düşündü və ondan aralanıb iti addımlarla pilləkənlərdən aşağı düşdü.

Mətbuat işçiləri doğum evinin qarşısında dayanıb məlumat almağa çalışırdılar. Bayıra çıxan adamlardan isə heç kəs onlara dolğun məlumat vermir, yalnız eşitdikləri barədə bir-iki kəlmə deyib uzaqlaşırıdılar. Birdən bir nəfərin deyinə-deyinə bayıra çıxdığını görüb onu əhatəyə aldılar. Həmin adam Ağabala idi. Jurnalistlər baş verənlər haqda ondan ətraflı məlumat alandan sonra ərazini tərk etdilər.

Artıq səhərisi gün ölkənin əksər qəzetləri hadisə barədə geniş yazı dərc etmişdi. Bu

yazılara ilk reaksiya verən Səhiyyə Nazirliyi oldu. Onlar qız uşağını DNT testindən keçirərkən körpənin həqiqətən də Səliməyə və Ağabalaya məxsus olmadığı aşkara çıxdı. Bundan sonra doğum evindəki oğlan uşaqlarının hamısı testdən keçirildi. Onların da heç biri bu ailəyə məxsus deyildi.

Nazirlikdən gələn komissiya çıxılmaz vəziyyətdə qalmışdı. Səlimənin dünyaya gətirdiyi uşağın cinsi məlum olmasa da, onun yoxa çıxmasına artıq heç kəs şübhə etmirdi. Heç bir çıxış yolu tapmayan komissiya da inadından əl çəkməyi Ağabaladan xahiş eləsə də, kişi işin axırına çıxmaq fikrindəydi. O, Almaniyaya gedib Səliməni müayinə edən həkimi tapdı. Bütün xərclərini, işdə olmadığı hər günün pulunu orta hesabla ödəməyi öz üzərinə götürməklə ölkəyə gətirməyə razı saldı.

Əcnəbi həkim diaqnozun həqiqətən də onun tərəfindən qoyulduğunu təsdiqləyirdi. Təkcə körpəni tapmaq məsələsi qalırdı. Qəflətən Səlimənin yadına onunla eyni palatada qalan Sara düşdü. Onun cəmi iki gün doğum evində qalıb evə buraxılması qadını şübhəyə salmışdı. Səlimə doğum evinə gəldiyi gün tanış olduğu bu qadının dəqiq ünvanını bilməsə də, onun hansı rayonda yaşamasından xəbəri vardı. Qadın bunu ərinə çatdırandan sonra Ağabala prokurorluğa müraciət etdi. Dərhal yaradılan operativ qrup tezliklə Saranı taparaq, körpəsi ilə birlikdə doğum evinə gətirdi. DNT testi

körpənin həqiqətən də Səliməyə və Ağabalaya
məxsus olduğunu təsdiq edirdi.

SİFARIŞLI QƏTL

"Jiquli" markalı köhnə avtomobil təxminən yüz metr irəlidə gedən qara rəngli "Mercedes" in ardınca sürət götürmüşdü. "Jiquli" də sürücüdən əlavə boylu-boxunlu, pəhləvan cüssəli, idman geyimində olan təqribən 30-35 yaşlarında bir gənc də əyləşmişdi. Rasim adlı həmin gənc "Mercedes" i gözdən qoymur, sürücüyə hiss etdirmədən ona çox yaxınlaşmağa da imkan vermirdi. O, "Mercedes" i izləmək, hansı ünvana getdiyini müəyyənləşdirmək istəyirdi. Rasim "Mercedes" də əyləşən polis şöbəsinin rəisi polkovnik Qaraxanovun yüksək sürətdən xoşu gəlmədiyini bilirdi. Bunu bayaqdan bəri köhnə "Jiquli" dən hələ də uzaqlaşmayan "Mercedes" in sürətindən də bilmək olurdu. Ona görə də sürücünü tələsdirmir, onunla mümkün qədər az ünsiyyətdə olmağa çalışırdı. Sürücünün özü də bunun marağında deyildi. Köhnə, sınıq-salxaq maşını ilə "taksavatlıq" edib ailəsini dolandırırdı. Kimin, hara və nə üçün getməsinin fərqi yoxuydu. Sürücünün davranışından Rasim də onun fağır adam olduğunu hiss eləmişdi. Amma qarşısındakı maşını sona qədər izləmək tapşırığı aldığından, bəzi hallarda sürücüyə göstəriş vermək lazım gəlirdi. Belə vəziyyət izlənən "Mercedes" in adətən işıqforlara yaxınlaşdığı vaxt yaranırdı. Avtomobil işıqforu keçəndən sonra qırmızı işıq yana bilərdi ki, bu da "Jiquli" nin dayanması və beləliklə

"Mercedes" in gözdən itməsi ilə nəticələnərdi. Ancaq təsadüfdənmi, ya nədənsə belə hal hələ ki baş verməmiş, avtomobillər təxminən səkkiz-doqquz kilometr gedəndən sonra da aradakı məsafə dəyişməmişdi. Növbəti işıqfora yaxınlaşanda isə Rasim sürücünü tələsdirərək maşının sürətini artırmağı xahiş etdi. Sürücü bayaqdan bəri onunla bu haqda kəlmə kəsməyən müştərinin, birdən-birə nəyə görə belə bir xahiş etməsinin fərqlinə varmadan istəyi yerinə yetirdi.

Rasim "Mercedes" in son dayanacağını təxmini də olsa öyrənə bilmişdi. Bilirdi ki, polis rəisi sonuncu işıqfora yaxın ərazidəki binaların birində yaşayır. "Jiquli" nin sürücüsü ilə danışarkən də həmin yeri ona nişan vermişdi. İndi sürəti artırmaqda məqsədi o idi ki, son anda maşını gözdən qoymasın. Onun təxminlərinə görə "Mercedes" işıqfordan sonra sola burulub həmin ətrafdakı çoxsaylı binaların arasına girməliydi. Əgər qırmızı işıq, polis rəisi işıqforu keçəndən sonra yansaydı, ondan xeyli aralıda olan "Jiquli" ilə "Mercedes" i izləmək mümkün olmayacaqdı.

Rasimin ehtimalları düz çıxmışdı. "Jiquli" nin sürücüsü sürətini artırıb artıq işıqforu keçən "Mercedes" in təxminən beş-altı metrliyinə çatmışdı ki, sarı işıq yandı. Taksi sürücüsü bir qədər cəld tərپənməsəydi yəqin ki, müştərisinin planı boşa çıxacaqdı. Amma belə olmadı. Rasim polis rəisini izləməkdə davam etdi. Yaşayış məntəqəsinə daxil olduğundan, sürücü istər-istəməz maşının sürətini azaltdı.

Avtomobillər arasındakı məsafə yenidən bir qədər artdı. Lakin indi "Mercedes" in gözdən itmək təhlükəsi yoxuydu deyə, Rasim sürücüyə heç nə deməyib, maşını hara sürməsi barədə göstəriş verməyə başladı. Taksi sürücüsü "Mercedes" in izlənməsini ağına da gətirmədən göstərişlərə əməl edir, onun arxasınca sürürdü.

Birdən Rasim nə fikirləşdisə "Jiquli" ni "Mercedes" in hərəkət etdiyi dar yoldan çıxarıb, bir qədər yuxarıdan, ona paralel yolla sürməyə göstəriş verdi. Polis rəisi maşının sürətini xeyli azaltdığından, o, "Jiquli" nin sona qədər "Mercedes" in ardınca getməsini istəmirdi. Rasim maşını saxlatdırdı, sürücünün pulunu verib yola saldı. İki hündürmərtəbəli binanın arasındakı ağaclığa girdi. Heç kəs şübhələnməsin deyə, polis rəisinin arxasınca hiss ediləcək dərəcədə diqqətlə baxmayıb, yavaş-yavaş irəlilədi. Arabir yandırdığı siqaretdən bir qullab alıb gizləncə rəisə tərəf baxa-baxa onun lap yaxınına çatdı. Sola tərəf döndüb beş-altı metrlikdəki binanın qarşısında qoyulan oturacaqların birində əyləşərək, rəisin maşından düşməsini gözlədi.

Rəis maşından düşsə də Rasimi görmürdü. Oğlunu çağıraraq maşını yaşadığı binanın qarşısındakı avtodayanacağa sürməsini tapşırırdı. Özü isə bloka girib pilləkənlərlə üçüncü mərtəbəyə qalxdı. Qaraxanov bloka daxil olandan sonra Rasim oturacaqdan qalxıb yavaş-yavaş onun arxasınca getdi. Rəisin üçüncü mərtəbədə dayandığını görüb, sürətlə

yuxarıya qalxdı. Onun mənzilə daxil olmasını gözlədi. Yalnız Qaraxanov qapının zəngini basıb içəriyə keçəndən sonra aşağıya düşərək ərazini tərk etdi...

***

Rasim tapşırıq almışdı. Polis rəisinin yaşadığı binanın yerini, onun mənzilini, dəqiq ünvanını öyrənməli idi. Bu tapşırığı ona beş-altı ay bundan əvvəl həbsdən azad edilən Əzəmətov vermişdi. Məqsədi Qaraxanovu aradan götürmək idi. Rəisi qətlə yetirmək istəyirdi. Bunun üçün tutduğu killərə yarım milyon dollar pul təklif etmişdi. Tabeliyində olan işçilərdən birini döyərək ağır bədən xəsarəti yetirdiyinə görə çox böyük məbləğdə rüşvət təklif etdiyinə baxmayaraq, Qaraxanov tərəfindən həbs olunub prokurorluq orqanlarına təhvil verilən şirkət prezidenti Əzəmətov, altı illik cəzasını çəkəndən sonra polis rəisindən qisas almağa çalışırdı.

Vaxtilə polis orqanlarından xaric edilən Rasim, plana görə əvvəlcə Qaraxanov barədə məlumat toplamalı, bir neçə dəfə onu izləməli, sonra yaşadığı mənzilin qapısı ağızındaca öldürməli idi. O, bu gün planın artıq ilkin mərhələsini yerinə yetirmişdi. İndi geriyə, Əzəmətovun evinə qayıdıb izləmə prosesinin uğurla başa çatdığını ona bildirmək lazıymıydı. Killer geriyə qayıdanda Əzəmətovun hələlik xırda xərclik üçün ona verdiyi pulları taksiyə xərcləməyib, ictimai nəqliyyatdan istifadə

etmiş, bu səbəbdən xeyli gecikmiş, onlara çatanda artıq hava tamam qaralmışdı. Əzəmətov onun gec qayıtmasından narahat olub kinayə ilə soruşdu:

- Rasim, nə yaman gec gəldin, yəni rəis bu qədər uzaqda qalır?

Rasim Əzəmətovun səbirsiz, tez haldan çıxan adam olduğunu bilirdi. Onun eyni zamanda yaxşı ticarətçi, biznesmen olduğundan da xəbərsiz deyildi. Əzəmətovun verdiyi sualla təxminən nəyə işarə vurduğunu da hesablamışdı. Bilirdi ki, şirkət rəhbərinin onu aldadan adamlardan xoşu gəlmir. Amma təcrübəli killer kimi özü də aldanmaq istəmir, törədəcəyi dəhşətli cinayətə görə mümkün qədər çoxlu pul əldə etməyə çalışırdı. Polis rəisini qətlə yetirmək elə-belə iş deyildi. Əgər bu cinayətdə ən adi iz qoyarsa, onu nələrin gözləyəcəyini çox yaxşı bilirdi. Rasim bu haqda çox fikirləşməli olmadı. Əzəmətova cavab verib dedi:

- Bilirsiniz, Qaraxanovun evi o qədər uzaq olmasa da, yaxın da deyil. Digər tərəfdən şəhərdəki tıxac problemi də xeyli vaxt aparır... Əzəmətov kəmhövsələlilik edib onun sözünü kəsdi:

- Yaxşı, bunları başa düşdük, de görüm neyləyə bildin, indi əsas məsələ budur.

Əzəmətovun, "indi əsas məsələ budur" kəlməsini işlətməsi Rasimə sanki cəsarət verdi. Bu, məzənnəni qaldırmaqdan ötrü Rasim üçün yaxşı fürsət idi. Boğazını arıtlayıb dedi:

- Əsas odur ki, izləmə prosesini uğurla başa vura bildim. Amma taksi sürücüsünün ehtiyatsızlığı işləri korlamasa yaxşıdır. Deyəsən, rəis bizə şübhəli nəzərlərlə baxırdı. Əgər müşahidələrimdə yanılmamışamsa bu işin sonluğu mənim üçün yaxşı qurtarmayacaq...

Əzəmətov onu yenə də sözünün ardını gətirməyə qoymadı:

- Yaxşı, yaxşı, ah-vay eləmə, danışdığımız məbləğin üzərinə yüz min dollar da əlavə edirəm. Amma bu məbləğ axırncı olacaq. Bir də ki, sənin ehtiyatsızlığın mənim problemim deyil.

Əzəmətovun axırncı kəlmələrindən sonra Rasim onun haqlı olduğunu özlüyündə təsdiqləyib yüngülcə qızardı. Amma özünü o yerə qoymadı. Bayaq işlətdiyi yalanın guya həqiqət olduğuna Əzəmətovu inandırmaq üçün qətl məsələsini bir qədər ləngitmək lazım gəldiyini dedi:

- Mən hər şeyə hazırım, ancaq Qaraxanovun şübhələrini aradan qaldırmaq üçün bir neçə gün gözləmək yaxşı olardı.

Bu fikir Əzəmətovun da ağına batdı. Razılaşıb ayrıldılar.

Əzəmətovdan ayrıldıqdan sonra Rasim bir həftə ərzində hər gün müxtəlif geyimlərdə Qaraxanovun yaşadığı binanın qarşısına gəlir, onu gizlicə izləyirdi. O, bu müddətdə rəisin iş adətən nə vaxt gəldiyini, işdən evə nə zaman qayıtdığını, qətl üçün hansı məqamların

əlverişli olduğunu öyrənmək istəyirdi. Sonuncu gün belə məqam yaranmış, qətl üçün yaxşı fürsət düşmüşdü. Rasim blokun girəcəyində, - rəis nə yaxşı nişangaha gələr, - deyib onu vurmağı da xəyalından keçirmişdi. Amma nə düşünmüşdüsə fikrindən daşınmışdı. Daha doğrusu, killerin yadına Əzəmətova dediyi söz düşmüşdü. Əgər rəisi onun xəbəri olmadan qətlə yetirsəydi, onda Qaraxanovun ondan şübhələndiyi barədə uydurmalarının üstü açılar, aldanmaqdan xoşu gəlməyən Əzəmətovun qəzəbinə tuş gələrdi. Rasim nə qədər güclü, qüvvətli olsa da, bu adamın qəzəbi qarşısında tab gətirə bilməyəcəyini yaxşı bilir, məsuliyyətin ağırlığını dərk edirdi. Killer ani olaraq bütün bunları xəyalından keçirib, əlini qoltuq cibində gizlətdiyi tapançadan çəkdi. Geriyə dönüb iti addımlarla blokdan uzaqlaşdı. Qaraxanovun yaşadığı binadan xeyli kənarında mobil telefonuna zəng gəldi. Onunla əlaqə yaratmağa çalışan Əzəmətov idi. Rasimi təcili olaraq evinə çağırırdı. Hər şeyə hazır olan killer bu dəvətdən xoşhal olsa da, narahatlıq keçirir, qətlin müqabilində alacağı məbləğin yarısının heç olmasa beh kimi verilməsini istəyir, lakin bu istəyə Əzəmətovun necə reaksiya verəcəyini bilmirdi. Buna baxmayaraq onun yanına getməyi qərara aldı.

Killer Əzəmətovun evinə çatanda axşam saat on olardı. Onlar dəbdəbəli mənzilin boş otaqlarından birinə çəkilib təkliddə söhbətə başladılar. Hazırladıqları plandan kimsənin

xəbər tuta biləcəyindən ehtiyatlanan Əzəmətov yenə də qətlin tezliklə yerinə yetirilməsində israr edirdi. Rasim isə bir qədər əvvəl yolda düşündüklərini ona bildirməyə fürsət axtarırmış kimi dilləndi:

- Tapşırığı lap elə səbahdan başlayaraq yerinə yetirməyə hazırım. Bunun üçünsə mənə çatacaq məbləğin heç olmasa yarısını indidən verməyiniz lazımdır.

Rasim bunu deyib, narazı halda dodağının altında nəsə mızıldandı. Amma Əzəmətov həmişəkindən fərqli olaraq bu dəfə əsəbləşib özündən çıxmadı. Əksinə, killerin qətl törətməyə hazır olduğunu deməsi onu sevindirmişdi. Bunu hiss etdirməməyə çalışsa da, Rasimə verdiyi cavabdan onun hansı ovqatda olması açıq-aşkar bilinirdi. Əzəmətov bir-iki dəqiqəlik sükutdan sonra killərə cavab verdi:

- Yaxşı, sən deyən olsun, amma mənim Əzəmətov olduğumu unutma.

Əzəmətov sözünü tamamlayıb başqa otağa keçdi. Beş dəqiqədən sonra killer üçün ayırdığı məbləğin yarısını da özü ilə gətirib ona verdi. Rasim razılıq edib Əzəmətovun mənzilini tərk etdi...

Səhər tezdən işə gələn Qaraxanov bir qədər narahatlıq keçirsə də, bunun səbəblərini özü də bilmirdi. Elə bil ürəyinə nəsə dammışdı. Amma içəridən onu didib-dağıdan bu qərribə narahatçılığı heç kimə bildirmək istəməirdi. Ona görə də vaxtının müəyyən hissəsini adətən əməkdaşlar arasında keçirdiyinə

baxmayaraq, bu gün kabinetdən kənara çıxmır, başqalarının da onun iş otağında çox qalmasına imkan vermirdi. O, bu ovqatda qalmaq istəməsə də, günün sonuna qədər vəziyyətdən çıxıb bilmədi. Onsuz da həmişə evə iş vaxtından xeyli gec gələn rəis, bu dəfə bir az da gecikməyə qərar vermişdi. Qaraxanov bununla daxili narahatlığını qovmaq, evə şən əhval-ruhiyyədə qayıtmaq istəyirdi.

Polis rəisi bir az özünə gələndə hava təmiz qaralmışdı. O, şöbədə çıxıb avtomobilinə əyləşdi. Qarşıda onu nələrin gözlədiyindən xəbərsiz halda maşını işə salıb şöbənin həyətidən çıxdı. Şəhərdə avtomobillərin hərəkətinin pik vaxtı artıq başa çatdığından, yollarda tıxac problemi yoxuydu. Qaraxanovun yüksək sürətdən xoşu gəlməyə də, yollardakı seyrəklikdən istifadə edib bu dəfə nədənsə maşının sürətini artırdı. Sanki ölümə tələsirdi. Elə bil hansısa qüvvə onu son mənzilə tərəf çəkirdi. O, evinə qədər olan yolun təxminən yarısını gedəndən sonra avtomobilin sürətini bir qədər də artırdı. Bir az ehtiyatlı tərپənməsəydi, maşını qarşıda gedən "Cip" markalı avtomobilin arxasına çırpacaqdı. Digər tərəfdən bəlkə də ehtiyatsızlıq etsəydi, qarşıda onu gözləyən təhlükədən sovuşmaq şansı daha böyük ola bilərdi.

Qaraxanov maşını yolun kənarına çəkib saxladı. Bir az nəfəsini dərib yoluna davam etdi. Amma bu dəfə sürətini xeyli azaltdı.

Təxminən iki kilometrlik yolu həmin sürətlə gedəndən sonra nə fikirləşdisə avtomobilə yenidən sürət verdi. Yaşadığı evin yaxınlığındakı işıqforun qırmızı işığına məhəl qoymayıb keçdi. Yalnız bundan sonra sürətini azaldıb sola buruldu...

***

Əzəmətovun tutduğu killer "zəhmət haqqının" yarısını əldə edəndən sonra evə gəlib rahat nəfəs aldı, tam arxayınlaşıb törədəcəyi qətlə hazırlaşdı. Şirkət rəhbərinin ona verdiyi səsboğucu tapançanı yağladı, güllələri doldurub hazır vəziyyətdə qoydu. Son dərəcə ağır bir yükün altına girməyin məsuliyyətini dərk edib sabahkı planlarını, qətdən sonra nə iş görəcəyini götür-qoy elədi. Gecədən xeyli keçənə qədər daşınıb düşündü. Hər şeyi özü bildiyi kimi yerbəyer edəndən sonra yerinə uzanıb yuxuya getdi...

Rasim gözlərini açanda artıq səhər saat on ikiyə qalırdı. Yataqdan durub yüngülvari qəlyanaltı edərək evdən çıxdı. Yaxınlıqdakı taksi dayanacağına gedib sürücülərdən birinə, axşam gün batmamış yaşadığı binanın həyətinə gəlməsini sifariş verdi. Danışığa görə sürücü həmin vaxt üç dəfə siqnal verməliydi. O, deyilən vaxtda binanın qarşısına gələrək Rasimə işarə verdi. Killer həyəətə çıxıb taksiyə oturdu. Sürücüyə göstəriş verib, maşını düz Qaraxanovun yaşadığı evin qarşısındakı ağaclığa sürdürdü. Bir neçə saat gözləməsinin

müqabilində isə ona yüz dollar təklif etdi. Gün ərzində ən çoxu iyirmi dollar qazanan sürücü bu təkliflə razılaşıb Rasimin dediklərinə əməl etməli oldu.

Killerin müşahidələrinə, bir neçə günlük kəşfiyyatının nəticələrinə görə Qaraxanov işdən qaranlıq yenicə düşəndə çıxmalı idi. Ancaq polis rəisi gecikirdi. Rasim səbrini basıb düz iki saat gözlədi. Qaraxanov gəlib çıxmaq bilmirdi. Killerin narahatlığı artır, səbri tükənirdi. Birdən ona elə gəldi ki, rəis bu dəfə evə həmişəkindən daha tez qayıdıb. Onu bir tərəfdən də taksi sürücüsünün şübhələmə biləcəyi ehtimalı narahat edirdi. Sürücü qorxub hər an getmək fikrinə düşə bilərdi. Bu səbəbdən qətlə başqa vaxta saxlamaq istədi. Killer bu fikrə, Qaraxanov işiqforun qırmızı işığı keçərkən gəlmişdi.

Artıq sürücünün haqqının yarısını verən Rasim getməyə hazırlaşdı ki, elə bu vaxt yaxınlıqdakı avtomobil dayanacağına qara rəngli bir "Mercedes" in daxil olduğunu gördü. Üzünü sürücüyə tutub, guya hansısa tanışını gözləyirmiş kimi, - darıxma, bir az döz, on-on beş dəqiqəyə gələrlər, - deyib taksidən düşdü. Siqaretdən birini yandırıb damağına qoydu. Bloka tərəf gələn rəisi gözləməyə başladı. İki-üç dəqiqədən sonra Qaraxanov artıq bloka yaxınlaşmışdı. Killer onu qabaqlayaraq bloka girib sürətli addımlarla yuxarıya qalxdı. Heç kəs görünmürdü. Üçüncü mərtəbə ilə dördüncü mərtəbənin arasında dayanıb, özü ilə götürdüyü maskanı sifətinə geyindi. Rəis

üçüncü mərtəbədə yerləşən mənzilinin qapısına yaxınlaşan anda cəld aşağı düşdü. Onun bərabərinə çatıb bir əli ilə damağındakı siqaret kötüyünü yerə atdı, digər əli ilə qoltuq cibindəki tapançanı çıxarıb Qaraxanovun düz başının arxasına tuşladı.

Killer dalbadal iki dəfə atəş açaraq ildırım sürəti ilə aşağı enib, onu gözləyən taksiyə tərəf üz qoydu. Arxa oturacaqda əyləşib sürücüyə ərazidən təcili uzaqlaşmaq tapşırığı verdi. Xeyli getdikdən sonra danışdıqları məbləğin digər yarısını da cibindən çıxarıb ona uzatdı. Bir qədər getmişdi ki, ağılına nə gəldisə, maşını saxlatdı. Deyəsən bərk həyəcanlısan, - deyə sürücüdən soruşdu. Sürücü bir qədər tərəddüd edib qırıq-qırıq dilləndi:

- Yox... Narahat olmayın... Mən yaxşıyam...

Bu cavab Rasimi qane etmədi. Cibində saxladığı həblərdən ikisini çıxarıb udandan sonra dedi:

- Bunlar sakitləşdirici həblərdir.

Killer bunu deyib daha iki həb də çıxararaq sürücüyə təklif elədi. Sürücü heç nə fikirləşmədən həbləri alıb uddu. Rasimin məsləhəti ilə maşını sürməyib bir az gözlədi. Bir neçə dəqiqədən sonra taksi sürücüsü artıq keçinmişdi.

Killerin ona verdiyi həblər, özünün qəbul etdiyindən fərqli olaraq kəskin dərəcədə zəhərli idi. Rasim cibindən kiçik kağız parçası çıxarıb sürücünün cibinə qoyaraq maşından düşdü. Xeyli irəlidə başqa bir taksi saxladılıb Əzəmətovun evinin ünvanını ona nişan verdi...

***

Qaraxanovun ailəsi tükürpədicə səs eşidib qapını açdı. Qapının ağzında qan sellənmişdi. Rəis son saniyələrini yaşayırdı. Səs-küyə qonşular da tökülüb gəldilər. Çox keçmədi ki, hadisə yerinə çağırılan sahə rəisi, həmin sahənin tabe olduğu bölmənin rəisi, Qaraxanovun rəhbərlik etdiyi şöbənin əməkdaşları və ekspert qrupu da gəlib çıxdı. Bu vaxt tamamilə keçinən rəisin cəsədi artıq soyumuşdu. Gələnlər hadisə yerində müayinə aparandan dərhal sonra qatilin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi, onun axtarılıb tapılması üçün operativ dəstə yaradıldı. Elə həmin gecə məşhur kriminalistlərdən biri də əməliyyata cəlb olundu.

Rəisin cəsədi içəriyə - öz mənzilinə qoyulandan bir qədər sonra bayıra çıxıb ətrafı nəzərdən keçirən Salmanov soyadlı kriminalistin diqqətini Qaraxanovun qətlə yetirildiyi yerdəki siqaret kötüyü cəlb etdi. Qayıdıb içəriyə daxil oldu. Ailə üzvlərindən, indiyə qədər həmin yerə siqaret kötöklərinin atılıb-atılmamasını soruşdu. Məlum oldu ki, bu vaxta kimi Qaraxanovun qapısı ağzına heç kəs nəinki siqaret kötüyü, ümumiyyətlə xırda zibil belə atmayıb. Bunu qonşular da təsdiq etdilər. Bu, kriminalist üçün hələlik tutarlı dəlil olmasa da, hər halda belə təcrübəyə rast gəlmişdi. Ona görə də onu astaca götürüb kağıza bükərək cibinə qoydu.

Salmanov o tərəf-bu tərəfə diqqətlə baxa-baxa aşağıya, birinci mərtəbəyə düşdü. Gözünə bir neçə kağız parçası sataşdı. Onları götürüb baxdı. Birinin içərisində Qaraxanovla Əzəmətovun ev ünvanı və kiminsə mobil telefonunun nömrəsi yazılmışdı. Yenidən geriyə qayıdıb onu Qaraxanovun ailə üzvlərinə göstərdi. Ünvanın onlara məxsus olmasını təsdiqləsələr də, telefon nömrəsi tanış deyildi. Bundan sonra kriminalist siqaret kötüyü ilə həmin kağız parçası arasında əlaqənin mövcudluğuna, qatilin müəyyən edilməsi üçün hər ikisinin vacib detal olduğuna inanmağa başladı. Bu, həmin siqaret kötüyü idi ki, killer Qaraxanovun bərabərinə çatanda onu dodaqları arasından çıxarıb atmışdı.

Tapılan kağız parçası isə qatilin, əlini qoltuq cibinə salıb tapançanı götürərkən onunla birlikdə çıxıb pilləkənlərin arası ilə aşağı düşmüş, Rasimin bundan xəbəri olmamışdı.

Yaradılan operativ qrup hadisə yerində tapılan əşyalardakı izləri ekspertdən keçirib dərhal axtarışa başladı. Təsadüfən elə həmin gecə avtomobillərin hərəkətinin çox seyrək olduğu bir yerdə "Jiquli" markalı maşının içərisində başqa bir meyitin tapılması xəbəri də yayıldı. Hadisədən xəbər tutan kriminalist təcili olaraq meyitin tapıldığı yerə kiçik bir dəstə göndərdi. İlk baxışdan üzərində zorakılıq əlamətləri görünməyən həmin meyitin cibindən də eyni ünvan - Qaraxanovun ev ünvanı, əlavə olaraq bir telefon nömrəsi də tapılmışdı. Qısa

araşdırmadan sonra həmin nömrənin Qaraxanova məxsusluğu aşkara çıxdı.

Hadisə yerinə göndərilən qrupdan aldığı məlumatlardan sonra Salmanov hər iki qətl hadisəsi arasında hansısa əlaqənin mövcud olması qənaətinə gəldi. Polis rəisini qətlə yetirəndən sonra sürücünü də zəhərləyib öldürən killer, kağız parçasını onun cibinə qoymaqla izi azdırmaq istəyib, - deyə düşündü. Vaxt itirməyib özü də hadisə yerinə yollandı. Sənədlərini ora toplayan yüksək rütbəli polis əməkdaşlarına təqdim edib fikirlərini onlarla bölüşdü. Razılaşib birlikdə əməliyyata başladılar. Əzəmətovun evini mühasirəyə almağa hazırlaşan əməliyyatçılar onun mobil telefonuna zəng etməyi də planlaşdırdılar. Bu onlara, zəng edilən anda şirkət rəhbərinin təxminən hansı ərazidə olmasını öyrənmək üçün lazımydı. Çünki onu evdə tapmaya bilərdilər. Ona görə də mobil operatorla əlaqə yaradıb bu işdə onlara köməklik göstərməsini istədilər.

Hər şey hazır olandan sonra əməliyyat qrupu Əzəmətovun evini ehtiyatla mühasirəyə aldı. Mobil telefonuna edilən bir neçə zəngdən sonra şirkət rəhbəri "hə" düyməsini basdı. Cavab vermək istəyirdi ki, hələ də onun yanında olan Rasim, telefonu söndürməyi işarə etdi. Lakin gec idi. Artıq onun evdə olduğunu müəyyənləşdirə bilən əməliyyatçılar Əzəmətovun düz qapısının ağzını kəsmişdilər.

KİBRİT QUTUSU

İlk övladının beş yaşı tamam olacaqdı deyə, işdən tez qayıdan Nəcəfqulu, adətən evə avtobusla getsə də, bu dəfə metroya düşdü. Bir neçə gün əvvəl metro üçün aldığı plastik kartı yükləyib, yan-yörəsinə baxa-baxa eskalatora tərəf irəlilədi. Vətəndaşlara nəzarət edən polis əməkdaşlarının yanından keçəndə bir az duruxdu. Onun bu hərəkəti polislərin diqqətini cəlb etsə də, saxlayıb yoxlama aparmadılar. Əlində böyük bir çanta olduğuna baxmayaraq, adətən bunu nəzərdən qaçırmayan polislərin budəfəki biganəliyi Nəcəfquluya bir qədər qərribə gəldi. Hətta, "guya camaatın təhlükəsizliyini qoruyurlar, heç bu boyda çantaya fikir vermədilər", - deyib onları öz ürəyində qınadı da. Bir istədi ki, geriyyə qayıdıb onlara iradlarını bildirsin, amma nə düşündüsə fikrindən daşındı.

Onsuz da Nəcəfqulunun polislərdən gözü su içmirdi. Həm də evə tələsirdi deyə, istəyini boğub avtomat keçidə yaxınlaşdı. Kart sisteminə keçəndən sonra birincə dəfəydi ki, metroya düşən Nəcəfqulu, plastik kartını qurğunun o tərəf-bu tərəfinə sürütləyib yaşıl işığı "tapdı". Keçib eskalatora minərək aşağıya - metro qatarının perronuna düşməyə başladı. Tələssə də, "beş qəpik pul xərcləmişəm, qoy zəhmət çəkib özü aparsın", - deyib dayandı. Eskalatorun sona qədər getməsini gözlədi. Düşüb beş-altı addım getmişdi ki, qarşısını

polis serjantı kəsdi. Ədəb-ərkanla salam verib özünü təqdim elədi:

- Serjant Ağacanova! Zəhmət olmasa sənədlərinizi təqdim edin.

İşə düşdük də, - Nəcəfqulu dodaqaltı mızıldandı. Köks ötürüb dedi:

- Ay rəis (Nəcəfqulu bu ifadəni nəzakət xatirinə işlədirdi), sənədlərimi götürməmişəm, nə olub, yəni belə vacibdir?

Nəcəfqulunun belə yekə-yekə danışması serjantın xoşuna gəlməsə də kobudluq etməyib onunla hələlik mehriban danışmaq istədi. Onu nəzakətlə yuxarıya, rəisin otağına dəvət elədi. Nəcəfqulu evə tələsdiyini, oğlunun ad gününə hazırlaşdığı üçün tez getməli olduğunu Ağacanova bildirsə də, serjant fikrində qəti idi. Onu geriyə qaytarmaq, üst-başını, çantasını yoxlamadan keçirmək istəyirdi.

Əslində bayaq çantasının yoxlanmadığını öz qəlbində də olsa polislərə irad tutan Nəcəfqulu, indi bu arzusuna çatmışdı. O, heç nədən çəkinmirdi. Özünə tam arxayınıydı. Bilirdi ki, nə üzərində, nə də əlindəki çantada gəzdirilməsi qanunsuz olan heç nə yoxdur. Onu üzən yalnız övladının ad gününə gecikməsi idi. Ancaq başqa çarəsi qalmamışdı Nəcəfqulunun. Çox çənə-boğaz vurub bir az da gecikməkdənsə, dinməz-söyləməz serjantın qabağına düşüb onunla yuxarıya qalxmağa, hər şeyi aydınlaşdırandan sonra qayıtmağa qərar verdi. Onsuz da heç nə tapılmayacaqdı üstündən.

Nəcəfqulu yüz faiz əminiydi buna. O, polis serjantının qabağına düşdü. Dost-tanışların, qohum-əqrəbanın oturub onu gözlədiklərini xatırladaraq yoxlamadan bir az tez keçirilməsini xahiş etdi. Ağacanov isə kişinin xahişlərini qulaqardına vurdu. Eskalatora necə minmişdisə, eləcə də dayanıb yuxarıya çatmasını gözlədi. Əvvəl eskalatorun pilləkənləri ilə yuxarıya doğru addımlayan Nəcəfqulu, serjantın hərəkət etmədiyini görünəcə dayandı.

Polis serjantı yuxarı nöqtəyə çatmaqda olan eskalatorun pilləkənləri ilə irəliləyərək üç-dörd addım öndə olan Nəcəfquluya çatandan sonra onun qolundan yapışdı. Onlar son pilləkəni keçib digər polis işçisinin oturduğu yerə tərəf getdilər. Ağacanov Nəcəfqulunu rəisin otağına apardı. Amma rəis yerində yoxuydu. Bunu serjantın özü də bilirdi. O, rəisin burda olmamasından istifadə edərək əvvəlcə Nəcəfqulunun çantasını axtarmağa başladı. Çantada doğrudan da daşınması qadağan olan heç nə yoxuydu. Ağacanov stolun üstünə tökdüklərini (orda Nəcəfqulunun ev üçün aldığı bəzi şeylər, ad günü üçün hədiyyələr, müxtəlif növ ərzaqlar varıydı) yenidən qaytarıb səliqə ilə yerinə qoydu. Nəcəfqulu polisin bu hərəkətindən razı qaldı. Özünə gəlib qürurla dedi:

- Gördünüz, rəis, heç nə yoxdur, nahaq yerə məni gecikdirdiz.

- İnciməyin, bizim borcumuzdur, son vaxtlar metroda çox hadisələr olur, - deyə serjant cavab verdi.

Ağacanov bunu deyib, onun üst-başını da yoxlayacağını bildirdi. Nəcəfqulu serjantın səmimiyyətinə inanıb məmnuniyyətlə razı oldu. Ağacanov çox nəzakətlə göstəriş verdi:

- Zəhmət olmasa ciblərinizi boşaldıb stolun üstünə yığın.

Nəcəfqulu əlini əvvəlcə o qədər də qalın olmayan parçadan tikilmiş gödəkçəsinin sol qoltuq cibinə apardı. Orda özünün də bildiyi kimi, kiçik telefon kitabçasından, on qəpiklik qələmdən, bir də balaca hesablayıcı maşından başqa heç nə yoxuydu. Nəcəfqulu hesablayıcı maşından hərdən iş düşən vaxtlarda, tikinti və suvaq işlərində sahələri hesablamaq üçün istifadə edirdi. O, cibindəkiləri çıxarıb stolun üstünə düzdü. Sonra əlini sağ tərəfdəki yan cibinə saldı. Orda əl dəsmalından başqa heç nə yoxuydu. Gödəkçəsinin sol cibinə isə heç nə qoymadığından, ora əl salmağı vaxt itkisi hesab edib, əlini şalvarının ciblərinə apardı. Şalvarın sol cibində qəpiklər, sağ cibində isə cəmi bir manat pulu vardı. Olub-qalan pulunu bu gün keçirəcək ad günü üçün xərcləmişdi. Nəcəfqulu onları da çıxarıb stolun üstünə qoydu.

Nəcəfqulunun, ciblərinə bir-bir baxarkən əlini gödəkçəsinin sol tərəfindəki yan cibinə aparmaması Ağacanovun diqqətindən yayınmamışdı. Onun bu hərəkəti, bürüzə verməsə də polis işçisini nədənsə çox

sevindirmişdi. Polis serjantı bir tərəfdən də Nəcəfqulunun bu hərəkətindən şübhələnmişdi. Ona elə gəlirdi ki, kişinin həmin cibində doğrudan da daşınması qadağan olan hansısa maddə var. Üzünü ona tərəf tutub soruşdu:

- Qurtardın?

- Hə, - Nəcəfqulu dilləndi, - daha heç nə yoxdur.

Ağacanovun çox mehriban, nəzakətli davranışından məmnun qalan Nəcəfquluya elə gəlirdi ki, polis serjantı bu yoxlamadan sonra artıq onu sərbəst buraxacaqdı. Serjantın isə onu belə asanlıqla azad etmək fikri yoxuydu. Ancaq yenə də səsində şirinlik qatıb mülayim tonda dedi:

- Deyəsən gödəkçənin sağ qoltuq və sol yan cibinə baxmadınız.

Nəcəfqulu dodaqaltı qımışıb başını buladı. Gödəkçəsinin qabağını geniş açaraq sağda cib olmadığını Ağacanova göstərüb istehza ilə cavab verdi:

- Rəis, mən bilən, sol yan cibdə heç nə yoxdur, yəni ora heç nə qoymamışam.

- Vətəndaş, xahiş edirəm, ciblərinizin hamısına yaxşı-yaxşı baxın, onsuz da mən özüm nəzərdən keçirəcəyəm. Amma rica edirəm, inciməyin, bizdə qayda belədir, - serjant dilləndi.

Nəcəfqulu yenə də bir söz demədi. Astadan gülüb əlini gödəkçəsinin sol yan cibinə apardı. Daha inamlı olsun deyə, cibini bayıra çıxardı. Bu zaman nəyinsə yerə düşdüyünü gördü. Hər ikisi əyilib baxdı. Düşən kibrit qutusu idi.

Əyilib onu yerdən götürdü. Qeyri-ixtiyari olaraq silkələdi. Səs kibrit dənələrinin səsini xatırlatmırdı. Maraq Nəcəfqulunu götürdü. Lənət şeytana, axı mən cibimə kibrit qutusu qoymamışdım, - deyib bir anlığa hərəkətsiz, səssiz-səmirsiz dayandı, özünü itirdi. Amma dərhal da gücünü toplayıb cəsarətə gəldi. Kibrit qutusunu açıb baxdı. İçərisində indiyə qədər görmədiyi quru, bir qədər də yaşıl rəngə çalan ota oxşar nəşə vardı.

Qutudakı narkotik maddə idi. Nəcəfqulu belə şeyləri görməsə də adını çox eşitmişdi. Onu həmişə qorxudan isə heç vaxt istifadə etmədiyi halda, üst-başından belə maddələrin çıxması idi. Lap əvvəldən qorxduğu hadisə gəlmişdi kişinin başına. İndi nə edəcəkdi, necə sübut edəcəkdi ki, onun cibində heç vaxt kibrit qutusu olmayıb. Ümumiyyətlə sübut edə biləcəkdimi?

Nəcəfqulu bu və digər suallar qarşısında gücsüzlüyünü hiss eləyib sustaldı. Amma ümidini tamam üzməmişdi. Allah kərimdir, - deyib özünə təsəlli verdi. Sakit-səssiz dayanıb hər şeyi öz axarına buraxmağın da faydasızlığını görüb özünü müdafiə etməyə başladı. Dedi:

- Ay rəis, Allaha and olsun ki, mən ömrümdə belə şey görməmişəm. Bəlkə siz deyəsiniz, bu nədir?

Ağacanov əvvəlcə başını bulayıb kinayə ilə güldü. Sonra sifəti birdən-birə ciddiləşdi. Onda bayaqkı səmimiyyətdən, nəzakətdən

əsər-ələmət qalmamışdı. Hirsələnib özündən çıxdı:

- Özünü hiyləgərliyə qoyma, guya bunun narkotik maddə olduğunu bilmirsən? Hardan almısan bunu?

Nəcəfqulunun şübhələri düz çıxmışdı. Qutudakı doğrudan da narkotik maddə idi. Serjantın da bunu təsdiqləməsi, üstəlik onun artıq nəzakətsiz davranması, kibrit qutusunun ona aid olub-olmamasını hələ araşdırmadan özündən çıxması, kişinin canına qorxu salmışdı. Nə qədər and-aman eləsə də xeyri olmadı. Ağacanov ona "inanmırdı". Nəcəfquluya ağzını açmağa imkan verməyib sualı sual dalınca yağıdırırdı. Ancaq arada fürsət tapıb yalnız, - cənab serjant, mən heç siqaret də çəkmirəm, - deyə bildi. Polis serjantı ona bu dəfə də sözünün ardını gətirməyə imkan vermədi. Bu dəfə sanki canı yanarmış kimi dilləndi:

- Vətəndaş, qulaq asın, mən sizinlə ilk dəfə qarşılaşanda sakit, fağır adam təsiri bağışlayırdız. Yaxşı deyiblər ki, adamları tanımaq olmur. Sizə nə olub, bədəninizə heyfiniz gəlmiş?

- Vallah məndə belə şey olmayıb, ay rəis, - Nəcəfqulu fağır-fağır dilləndi.

Kişinin son sözləri Ağacanovu yenə də cin atına mindirdi. Tərs-tərs baxıb dedi:

- Necə yəni xəbərin yoxdu? Onsuz da mən əvvəldən şübhələnmişdim. Çünki yoxlama zamanı əlini gödəkçənin ciblərindən birinə heç salmadın da.

Polis serjantı bunu deyib, söhbətin bitdiyini, elə indicə polis şöbəsinə xəbər verəcəyini bildirdi. Hər yerdən əli üzülən Nəcəfqulu isə çarəsiz vəziyyətdə qalmışdı. O, narkotik maddələrə görə saxlanmanın nə ilə nəticələncəyini, onu hansı cəzanın gözlədiyini təxmini də olsa bilirdi. İndi onu sakit, başıaşağı adam kimi tanıyanlara, iş yoldaşlarına, dost-tanışa, qohum-əqrəbaya, arvad-uşağa nə cavab verəcəkdi, onları necə başa salacaqdı ki, cibinə heç vaxt kibrit qutusu qoymayıb, heç zaman narkotikdən istifadə etməyib. Bu suallar Nəcəfqulunu üzürdü. O, fikirləşir, yollar arayır, çıxış yolu tapa bilməyib yenidən yalvarır, polis işçisindən evə buraxılmasını xahiş edir, Ağacanov isə vəziyyətdən istifadə edərək, yeganə yolun bir az "hörmətdə" olduğunu deyirdi.

Polis serjantının Nəcəfquludan tələb etdiyi üç min dollar onun heç nəslində də yoxuydu. Ağacanov isə özünün tək olmadığını, bayırdakı polis serjantının və rəisin də "payının" bu məbləğin içərisində olduğunu bildirib, dediyi məbləğdən bir qəpik belə aşağı düşmədi. Nəcəfqulu vəziyyəti belə görüb taleyi ilə barışmalı oldu...

Nəcəfqulunun evində qələbəlik idi. Ad gününə toplaşan qohum-əqrəba, Nəcəfqulunun doğmaları səbirsizliklə onun gəlişini gözləyirdi. Hesabla bir saat bundan əvvəl gəlməli olsa da, hələ səs-soraq yoxuydu ondan. Bayaقدan bunu adi gecikmə kimi qəbul edən ailə, vaxt keçdikcə narahat olmağa

başlayırdı. Amma Nəcəfqulu ilə əlaqə yaradıb onun harda olması barədə məlumat almaq mümkün deyildi. Əvvəla, Nəcəfqulunun mobil telefonu yoxuydu. İkincisi isə onun işlədiyi hələ tikilməkdə olan evə telefon çəkilməmişdi. Gözləməkdən başqa çarəsi qalmayan ailə daha bir saat da dözməli oldu. Artıq hamı dilxor olmuşdu. Hətta bunu hörmətsizlik sayaraq çıxıb getmək istəyənlər də varıydı. Nəcəfqulunun atası Ramazan kişi onları birtəhər yola gətirib fikirlərindən daşdırmışdı ki, ev telefonuna zəng gəldi. Kişi dəstəyi qaldırdı. Danışan Nəcəfqulu idi. Səsi polis şöbəsindən gəlirdi.

Ad gününə toplaşanlar bu bəd xəbəri eşidib məyus oldular. Üzlərindəki sevinc bir anın içərisində kədərlə əvəz olundu. Ailə ad gününü təxirə salıb bir neçə nəfəri polis şöbəsinə göndərdi. Narkotik maddə gəzdirməkdə ittiham olunan Nəcəfqulunun barəsində iki ay müddətində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdi. Gedənlər işin nə yerdə olduğunu öyrənib geri qayıtdılar. Onların məhkəmə prosesini gözləməkdən başqa çarələri qalmamışdı.

İki aylıq həbs müddəti və bu müddətdə aparılan istintaq başa çatdıqdan sonra Nəcəfqulunun işi məhkəməyə verilmişdi. Prosesin ilk günündə istintaqın materialları ilə tanış olan hakim, Nəcəfqulu ilə onun vəkili dinləyəndən sonra sözü iddiaçılara - Ağacanova və həmin gün onunla növbədə olan digər polis işçisinə verdi. Polis əməkdaşları

hələ də iddialarından əl çəkməyib, kibrit qutusunun Nəcəfquluya məxsus olmasında ısrar edirdilər. Nəcəfqulu isə iki ayağını bir başmağa dirəyib, narkotik maddənin gödəkçəsinin cibinə kimsə tərəfindən atıldığını deyirdi. Amma bunu sübut etmək lazımıydı.

Bir neçə gün çəkən məhkəmə prosesinin televiziya vasitəsi ilə yayımlanması vəziyyəti qəflətən dəyişərək, narkotik maddənin gəzdirilməsi ilə bağlı daha bir neçə işin açılmasına səbəb oldu. Prosesi izləyən bir neçə nəfər polis şöbəsinə müraciət edərək, metronun Nəcəfqulunun saxlandığı stansiyasında Ağacanova, onların da cibində kibrit qutusu "tapdığını" dedilər. Bu fakt araşdırılma aparılması üçün hakim prosesini uzun müddətə təxirə salmasına səbəb oldu.

Təxirə salınmazdan əvvəl məhkəmə prosesində ifadə verən Nəcəfqulunun Ağacanova istinad edərək "mən tək deyiləm, burda bizim rəisin də payı var" deməsi, hadisə baş verən gün metro stansiyasının üzrlü səbəbdən işə gəlməyən polis rəisi Mədətovu da bərk qəzəbləndirmişdi. O, proses təxirə salınandan sonra əməliyyat keçirməyi qərara aldı. Mülki geyimli xüsusi adamlardan ibarət bir neçə nəfərə hər gün metroya düşməyi tapşırırdı. İndiyə kimi bir neçəsindən bu yolla yüksək məbləğdə pul əldə edən Ağacanova, özlərini fağır aparan bu adamların da ciblərinə narkotik maddə ataraq özünü ifşa etdi. Rəisin təşkil etdiyi gizli videoçəkiliş bu hadisəni də

lentə almışdı. Ağacanovu və onun növbə yoldaşını qarşıda ağır cəza gözləyirdi.

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR

Şər üzərində qələbə sevinci (ön söz)

POVESTLƏR

Qatil qadın

Qanlı kürsü

HEKAYƏLƏR

Balaca xəfiyyə

Sifarişli qətl

Körpə alveri

Kibrit qutusu

Texniki redaktor: Aqıl Axunlu
Operator: Emilya Vaqifqızı
Korrektor: Cəvahir Qasımlı

Yığılmağa verilmiş: 01.06.2007
Çapa imzalanmış: 05.07.2007
Kağız formatı: 60x84 1/16
Çap vərəqi: 13.75
Sifariş: 093
Sayı: 500
Müqavilə qiyməti

Nəriman Mahmud (Mahmudov) 1962-ci ildə Cəbrayıl rayonunun Xələfli stansiyasında doğulub. Nəsirəddin Tusi adına ADPU-nun riyaziyyat fakültəsini bitirmiş, bir müddət həmin fənni tədris etmişdir. Hələ orta məktəbdə oxuyarkən ədəbiyyata böyük maraq göstərmiş, müxtəlif səpkili məqalələri bölgə qəzetində, eləcə də respublikanın bir sıra qəzet və jurnallarında çap olunmuşdur. Daha sonra fasiləsiz olaraq bir neçə respublika qəzetlərində çalışmışdır. Mənəvi-əxlaqi mövzuda yazılan "Sirr qapısı" adlı romanın müəllifidir. Hazırda "Nəbz" qəzetində baş redaktor müavini